

130. Svētais rijā.

Veci ļaudis stāsta, viens saimnieks mēdzis gan sacelt ļaudis rītos labību kult, licis izdzīt seru no rijas piedarbā un tur metienu jeb klājienu sataisīt, bet tad kūlējus stellējis gulēt un viens pats tik kūlis. Tikai salmus jemt saucis atkal ļaudis kopā. Zēns, kas tur par puisi bijis, arī gribējis dabūt zināt, kā saimnieks viens pats kuļ labību; tāpēc reizu, kad citi kūlēji pēc metiena klāšanas aizgājuši gulētu, uzkāpis uz rijas augšu tur noskatīties. Saimnieks pajēmis pilnu sauju skalu, aizdedzinājis un tad licis pa vienam visapkārt klājiem; pats salicis rokas uz pakalu, staigājis apkārt un saucis: «Mazvaļām, mazvaļām!» Uguns pamazītēm gājusi degdama pa metienu; salmi vien čakstējuši, kad graudi sijājušies uz apakšu. Tādā vīzē metiens drīzi bijis nokults.

Saimnieks rudeni aizbrauc ar sēklām uz Rīgu. Zēns domā: «Paga, paga! vai es arī tāpat nevaru darīt kā tas?»

Kā domāts tā darīts. Viņš arī saceļ ļaudis uz kulšanu, liek izdzīt seru piedarbā un tad šos aizriko gulēt. Protams, ka viņš tāpat kā saimnieks liek metienam riņķī skalus; bet pats vēl nav vis ticis otrā malā, kad uguns no pirmā skala metienam līdz vidum, un liesmas jau līdz pat griestiem. Gan nu kļiedzis: «Mazvaļām! mazvaļām! mazvaļām!» bet par velti; uguns metienā deg tik lielvaļām.

Saimnieks, uz Rīgu braukdams, to jau kā paredzējis; tāpēc gaiļos braucis atpakaļ. Pašu reizu pa durvīm iegājis piedarbā, kad zēnam no bailēm jau bikses trīcējušas. Viņš nu uguni tūliņ apturējis un zēnam piekodinājis, lai otrreiz tā vairs neiedrošinājos darīt.

131. Pārbaudītais ķēniņš.

Reiz dzīvojis viens augstprātīgs ķēniņš, kas bijis ļoti lepns par savu varu. Vienu dienu viņš stāvējis savā pilī pie loga, apskatījis savu zemi un nodomājis pie sevis: «Ēs esmu tik varens, ka man neviens nekā nevar darīt.»

Tur uz loga uzmetās viens ļoti skaists putniņš, kas ķēni-

ņam ļoti patika. Šis putniņš bija pavisam drošs un ķēniņš domāja, ka to varēs ar rokām saķert. Ķēniņš izgāja no savas pils ārā un sāk pamazām dzenāt to putniņu, kas pēdīgi aizskrēja pie vienas upes un pārlaidās par to pāri. Upe bija diezgan dziļa, kādēļ ķēniņš noģērbās kails, lai varētu pārbrist par upi. Viņpus upes putniņš ielaidās krūmos un pazuda. Ķēniņš nu griezās atpakaļ, gribēja atkal apģērbties, bet drēbju vairs tur nebija. Par laimi tur gadījās kāds nabags, kas viņam iedeva savas drēbes, lai viņš varētu atgriezties uz savu pili.

Nonācis pie savas pils, ķēniņš grib iet iekšā, bet sulaiņi dzen svešo nabagu projām. Viņš stāsta, ka šis esot pats ķēniņš, bet sulaiņi apgalvo, ka ķēniņš jau esot mājā savā pilī. Viņš griezās gan pie augstākiem valstvēriem, gan arī pie saviem bērniem, bet neviens viņu vairs nepazīst. Nabaga ķēniņam nav vairs citas izejas, kā tik jāiet pasaulē maizes diedelēt.

Reiz nabagi bija izzinājuši, ka ķēniņš taisot lielu balli, kur arī visi nabagi tikšot apdāvināti. Viņam gan ir kauns iet atkal uz pili, no kurienes jau reiz ticis padzīts, bet bada spiests aiziet arī. Tur nu nabagiem ir klāts liels galds un katrs dabū gan ēdienus, gan arī naudas dāvanas. Pārdomājot, ka arī viņš agrāk rīkojis tādus svētkus, nabaga ķēniņš sāk raudāt. Tagadējais ķēniņš, to redzēdams, aicina to, citiem neredzot, pie sevis un prasa: «Vai tu nu vēl leposies, ka tev neviens nevar nekā darīt?»

Nabaga ķēniņš nu raudādams atbild, ka vairs tā nedarīšot. Tad ķēniņš novelk savas drēbes, atdod tās nabagam, bet pats uzreiz pazūd. Nu vecais ķēniņš ir atkal par valdnieku savā pilī, bet tagad viņš ir ļoti labsirdīgs un pazemīgs.

131. Atgriezies laupītājs.

Tēvam un mātei bija viens dēls, kam viņš nedeva nekāda grūta darba, bet tikai mācīja to ar vārdiem, gribēdami izmācīt par labu un gudru cilvēku. Dēlam tāda mācība apnika un arī darba viņš neizmācījās. Liels izaudzis, viņš at-

stāja tēva māju un sāka zagt un laupīt. Tā viņš jau labu laiku bija dzīvojis un daudz ļaužu aplaupījis un nokāvis.

Pēdīgi viņam palika bailes par savu dzīvi, un viņš sadomāja aiziet uz baznīcu un izsūdzēt savus grēkus. Bet nu viņam bija tik daudz noziegumu, ka mācītājs baidījās pasludināt viņam grēku piedošanu. Tā nu mācītājs sacīja: «Kad tu iestādītu sausu ābeli un uz ceļiem nestu tai mutē ūdeni, un ja tad tā izplauktu un nestu ābolus, tad varbūt Dievs piedotu tavus grēkus.»

Laupītājs arī apjēmās to izdarīt, iestādīja zemē sausu ābelīti un slacināja to ar ūdeni, ko pienesa mutē, uz ceļiem vilkdamies. Ābelīte patiešām sāka pēc kāda laika zaļot un augt. Pēc kādiem gadiem, ābele arī uzziedēja un uz rudeni nesa augļus.

Tā savu ābeli kopjot, laupītājs jau bija palicis pavisam vecs un nespēcīgs. Reiz brauc viņam garām mācītājs, un laupītājs tam lūdz, lai atnākot pie viņa, ka viņš vēl varētu, varbūt pēdējo reizi, savus grēkus izsūdzēt. Mācītājs arī paklausa un vecais noziedznieks sāk stāstīt savus grēkus. Kā nu grēku sūdzētājs izstāsta vienu noziegumu, tā arvien nokrīt viens ābols zemē. Pēdīgi paliek kokā tikai divi āboli. Mācītājs to redzēdams, prasa: «Vai tev vēl nav palikuši divi neizsūdzēti grēki,»

Vecītis atbild: «Divus, lielākos grēkus es baidījos stāstīt. Esmu nokāvis savu tēvu un māti.»

Kā tie vārdi bija izteikti, tā arī tūliņ nokrita abi pēdējie āboli un tai pašā laikā nomira arī pats grēku sūdzētājs. Viņš ticis aprakts turpat pie savas koptās ābeles.

133. Bargais kungs.

Vienā muižā bija ļoti nežēlīgs un dikti ciets kungs: ļaudis tas mocīja un dzina un pēra, lai Dievs pasargā. Reiz pa vieniem svētkiem šis pats kungs bija licis riju kult. Nekā darīt, kūluši arī. Vagārs sildījies pie rijas krāsns, ar rungu rokā, zaimodams rīkojis ļaudis: «Redz, vai nav kungam taisnība? Pa svētkiem vislabākā kulšana.»

Te — kur gadījies, kur ne — ienācis sirms vecītis un nostājies vagaram blakus arī sildīties. Vagārs dzinis vecīti pie darba, bet šis negājis vis. Vagārs palicis dusmīgs un aizskrējis pie kunga. Kungs atnācis: lai tūliņ ejot pie darba. Vecītis neklausījis.

«Ej, atnes, vagār, man rīkstes, es viņam rādīšu pie darba neiet!» tā kungs zils no dusmām uzblāvis.

«Nenes vis rīkstes, atnes labāki apaušus!» vecītis atteicis.

Vagārs atnesis rīkstes un apaušus. Kungs tūliņ parāvis rīkstes, kā vecītim sist, bet vecītis pajēmis apaušus, uzlicis kungam galvā un iesaucies: «Ptrru! ptrru! ptrru!» Tai pašā acumirkli kungs palicis par baltu zirgu. Vecītis tūliņ uzlēcis zirgam mugurā, uzgāzis ar rīkstēm un aizjājis kā vējš pie viena saimnieka, kas tam pašam kungam piederējis.

Pa to laiku bija pienācis vakars. Vecītis baltiņu pie staba piesiedams, iegājis pie saimnieka naktsmāju parunāt. Saimnieks labprāt ar mieru, tik tā sūkājies, ka kungs viņu pagalam esot izpostījis, muižas gaitās vien esot bijis jākrūp. Neesot paspējis sev ne labību ievākt, tā izdīgusi uz lauka, ne arī sienu saviem lopiņiem sapļautīt, visi zirgi, visas govīs aizgājuši badā, un tādēļ arī nevarot ne ciemiņu pacienāt, ne viņa baltiņa pakopt.

«Lai, lai,» vecītis atteicis, «ej mazākais ievest manu zirgu stallī, un noliec garkūļu salmus priekšā, ja cita nav.»

Saimnieks pajēmis vējlukturi un aizdedzinājis skalu. «Kā, vai tev svecītes nav? Vējlukturī taču nevar skalu bāst!»

«Nav, nav!» saimnieks sūrojies, «kam nav aitu, tam nav tauku. No kā gan svecēs būtu lējis?»

«Kā nu nav? Es jau redzu pilnu plauktu ar svecēm!»

Saimnieks paskatījies; tavus brīnumus! vecītim taisnība — gadījies pilns plaukts ar svecēm. Viņš aizdedzinājis un pabrīnīdamies aizgājis zirgu nolikt. Iegājis stallī — visi kakti ar govīm pilni, iegājis aitu kūti — tā pilna ar aītām, iegājis klētī — visi apcirkņi pilni labības. Saimnieks, to redzēdams, palicis kā stabs brīnīdamies. Bet vecītis izgājis pakal: «Ko brīnies? Nāc iekšā, laiks gulēt iet!»

No rīta vecītis atdevis baltiņu saimniekam un teicis:

«Jem manu zirgu un dzen viņu veselu gadu, plēs plēsumus, apkop laukus! Pēc gada nākšu savam baltiņam pakaļ.»

Tā arī noticis, baltiņš gājis kā zvērs, un saimnieks dabūjis iekopt visas atmatas. Pēc gada vecītis atnācis zirgam pakaļ, uzlēcis tam mugurā un aizjājis taisni uz muižu, kur palaidis muižas dārzā vaļā. Bet drīzi vagārs ieraudzījis to dārzā un licis stallī ievest. No rīta zirgu kopējs atskrējis elsdams pie cienīgās: «Ko domājat? Tas baltiņš, ko vakar stallī piesēju, nakti palicis par mūsu senāko kungu!»

Cienīgā aizskrējusi raudzīt, jā, ir gan, bet tik vājš, tik izdēdējis, ka brīnums, nemaz pazīt. Cienīgā no priekiem sākusī šo bučot un apkampt, bet kungs tikko spējis atteikt: «Bučo ātri un dod man ēst, veselu gadu sienu vien grauzu!»

Drīzi jo drīzi kungs atkal atspirdzis, bet no tās dienas ar ļaudīm dzīvojis vēl labāki nekā brālis, ne vienu pēris, ne pa svētkiem darbinājis, ne arī izsūcis.

134. Jēra sirds.

Viens vecs zaldāts, Lustiņš vārdā, staigādams pa pasauli, saticies ar svēto Pēteri. Tā nu viņi gājuši abi kopā, dziedinādami neveselus cilvēkus un uzmodinādami pat aizgājējus no miroņiem.

Reiz viņi nonākuši pie vienas ķēniņa pils. Šim ķēniņam bijusi nomirusi vienīgā meita, par ko viņš bijis dikti noskumis. Svētais Pēteris prasījis: «Kāpēc tik noskumis?»

Ķēniņš viņam izstāstījis savas bēdas, un Pēterim par viņu iežēlojies. Viņš iegājis tanī istabā, kur mironis gulējis, un uzmodinājis to. Ķēniņš nu viņam piedāvājis daudz naudas, bet Pēteris negribējis nekā jemt, lai gan Lustiņš viņam grūdis pie sāniem, lai taču jemot. Pēdīgi Pēteris arī pajēmis vienu jēru un tad abi aizgājuši.

Kādu gabalu gājuši, viņi nonākuši pie viena meža, iegājuši tur iekšā un sakūruši uguni. Pēteris sacījis Lustiņam: «Izcep nu tu to jēru, bet neēd nekā, kamēr es nebūšu pārnācis!»

To sacījis, Pēteris aizgājis. Lustiņš izcepis jēru, bet bū-

dams ļoti izsalcis un nevarēdams Pēteri sagaidīt, apēdis jēra sirdi. Pēc neilga laika pārnācis arī Pēteris, apskatījies un prasījis: «Kur tad jēra sirds palikusi?»

Lustiņš liedzies un atbildējis: «Jēram sirds nemaz nebija.»

Vairāk Pēteris nekā neprasījis — paēduši abi un gājuši tālāku. Pēdīgi viņi nonākuši pie vienas upes, kur nebijis tilta, bijis jābrien pāri. Pēteris gribējis, lai Lustiņš atzītos, pārbridis pats papriekšu un tad licis, lai arī Lustiņš brienot. Kad Lustiņš iebridis upē, Pēteris licis, lai ūdens sacēļas labi augstu. Ūdens sacēlies Lustiņam līdz zobiem un Pēteris nu prasījis: «Vai esi ēdis jēra sirdi?»

Lustiņš atkal liedzies, ka neesot ēdis. Pēterim tomēr sirds iežēlojusies par Lustiņu, un viņš licis, lai ūdens nokrīt. Tā nu Lustiņš ticis viegli pār upi pāri.

Tālāku iedami, viņi atkal nonākuši pie viena ķēniņa pils, kur izdziedinājuši viņa slimo dēlu. Ķēniņš nu iedevis Pēterim par algu daudz zelta naudas. Kad aizgājuši no pils. Pēteris nu solījies izdalīt to algu un salicis to trijās daļās. Lustiņš prasījis: «Kam tad būs tā trešā daļa?»

Pēteris atbildējis: «Tam, kas jēra sirdi apēdis.»

Nu Lustiņš priecīgi iesaucies: «Es jau apēdu jēra sirdi.»

No šā laika Pēteris atstājis Lustiņu un iedevis tam vienu ranicu sacīdams: «Viss, kam tu liksi ieiet šai ranicā, tas tūliņ arī būs ranicā.»

Nu Lustiņš staigājis ar savu ranicu viens pats, piegājis pie viena kroga un prasījis, lai viņu laižot tur vācu istabā nakti pārgulēt. Krodznieks atbildējis, ka tur nevarot gulēt, tur esot velni iemetušies. Lustiņš uzmācies, lai tik viņu laižot, viņš ne no kā nebīstoties, un krodznieks viņu ielaidis ar'. Lustiņš tur iegulies gultā un pīpējis, bet pulksten divpadsmitos sanākuši velni un sākuši dancot. Dancodami viņi reiz un reizumis plēsuši Lustiņu pie matiem. Lustiņš par to apskaities un uzsaucis: «Visi manā ranicā!»

Visi velni nu saskrējuši ranicā, bet vienam klibam velnam vairs tur nebijis rūmes, šis tikai degunu piegrūdis pie ranicas un palicis tur arī stāvot. Rītā nāk krodznieks iekšā un sauc: «Lustiņ!»

Lustiņš atsaucies: «Kas ir?»

«Vai tu vēl dzīvs?»

Lustiņš tik pasmējies un sacījis, ka visi velni esot viņa ranicā. Tad viņš licis uzmeklēt čigānus ar lielām pātāgām. Čigāni arī drīz vien bijuši klāt. Lustiņš laidis velnus pa vienam vien laukā un čigāni jēmušies tos pērdami. Tad Lustiņš aizmaksājis čigāniem, paēdis pats brokastis un gājis tālāku. Viņš nonācis pie tādas vietas, kur ceļš šķīries divās daļās. Viens ceļš bijis apaudzis ar ērkšķiem un gājis uz debesīm. Otrs bijis plats un skaists, tas gājis uz elli. Lustiņš aizgājis pa plato ceļu, nonācis pie elles un gājis iekšā. Klibais velns, to redzēdams, dikti izbijies un kļiedzis uz citiem velniem: «Re, šis atkal še!»

Te klibais velns iedomājies, ka bungas sitot, zaldāti skrienot projām, pajēmis katla vāku un sācis bungāt. Pēc veca ieraduma Lustiņš arī tūliņ izskrējis laukā, bet klibais velns aizgrūdis vārtus cieti.

Kad ellē neticis iekšā, Lustiņš gājis pa ērkšķaino ceļu un nonācis pie debesīm, kur Pēteris sēdējis pie vārtiem. Lustiņš viņam prasījis, lai laižot šo iekšā, bet Pēteris nelaidis. Tad Lustiņš sacījis: «Ja arī manis paša nelaid, tad pajem manu ranicu!»

Kad Pēteris pajēmis zaldāta ranicu, tad Lustiņš atkal teicis: «Lai es pats būtu tai ranicā!»

Lustiņš tūliņ atradies ranicā un tā nu ticis debesīs iekšā.

135. Nepaklausīgais eņģelis.

Nabadzītei pa lielceļu ejot, pienāca laiks un tā dzemdēja dvīnīšus, divas smukas meitiņas. Dievs Kungs pavēlēja vienam eņģelim, lai šis tūliņ ejot un māti nogalinānot. Eņģelis aiziet, bet viņam sirds apžēlojas par nevainīgiem bērniņiem, kas nu bez mātes paliks un ies bojā, un viņš to nedara. Atpakaļ atnākušam Dievs prasa: «Vai padarīts?»

Tas atbild: «Nē.»

Tas Kungs viņu stellē otru reizi; viņš aiziet, bet uzskatot aiz žēlabām to atkal nedara. Dievs viņu sūta trešo reizi,

un tas nu nokauj māti; abi bērniņi paliek guļot pliki ceļmalā. Dievs uzliek par sodu eņģelim, ka bijis nepaklausīgs, septiņi gadi dzīvot par cilvēku un izciest visus pasaules likteņus.

Eņģelis aiziet pasaulē un nonāk pie kāda mācītāja, kam kučēra vajadzēja; bet šis tik nikns bijis, ka neviens pats dienestnieks ilgāki nav varējis izturēt, kā tikai kādas nedēļas. Eņģelis, tur nonācis, pieteicās par kučēru; mācītājs, ļoti priecīgs, saka uz to: «Tas gauži labi, mans bērns, ka atnāci, rītu man vecais kučērs aizies un tad man vajadzēs jauna. Cik tad algas gribat?»

Eņģelis atbild, ka papriekšu nekādu algu negribot; bet kad nu mācītājs uz to cieši pastāvēja algu norunāt, tad viņš šim atteica, ka ar to pašu algu būšot mierā, ko vecais kučērs dabūjis.

Viņš nu tur dien un mācītājs tīri pilnā mierā, jo kad šis tam gribēja stāstīt darbus, tad — kā jau eņģelis būdams, zināja iepriekš visas cilvēku domas — atbildēja, ka tas jau padarīts. Bet jaunais kučērs, tur dzīvodams, bijis tāds vientiesīgs, ne bēdīgs, ne arī priecīgs.

Pēc septiņiem gadiem, kad šie abi, kā jau arvien, reizu braukuši uz baznīcu, tad kurpnieks, apkrāviens ar kurpēm un zābakiem, lieliem un maziem, sēdējis ceļmalā un pārdāvājis ļaudīm, kas tur gažām gājuši. Kučērs, to redzēdams, pasmējies. Tad par kādu gabalu ieraudzījuši nabagu sēžam uz akmens un diedelējam; kučērs atkal pasmējies. Mācītājs, to redzēdams, paliek domīgs un pats par sevi izbrīnās; mājās pārbraucis, prasa kučēram: «Saki man tak, kāpēc tu, kurpnieku un nabagu ieraugot, smējies? Septiņi gadi tu pie manis dienējis, bet nekad neesmu manījis tevi pasmejamies.»

Tas šim atbild: «Redzi, es neesmu tik cilvēks vien, bet viens no Dieva eņģeļiem. Par savas nepaklausības sodu man šie gadi bija jānodzīvo pasaulē. Kurpnieks sēž ceļmalā un andelējas ar ļaudīm. Kam viņam tā vajadzēja? Tas šonakti nomirs, kam tad viss paliks? Tāpat nabags sēž uz akmeņa un diedelē; ja šis būtu zinājis, ka tur apakš akmeņa ir daudz apslēptas mantas, tad gan to nedarītu. Tagad mans no-

spriestais laiks ir pagalam, un drīz aiziešu atpakaļ uz debesīm.»

Baznīckungs, to dabūjis zināt, lūdzas, lai šis priekš savas šķiršanās kādu eņģeļu dziesmu nodziedot. Eņģelis tam saka, ka visi ļaudis būšot izbīties no viņa dziedāšanas. Baznīckungs gauži lūdzas, lai taču dziedot vismazāko dziesmiņu; viņam ļoti gribētos dzirdēt tādu jauku skaņu dziesmu. Eņģelis arī apjēmās to darīt.

Šie nu abi brauc uz baznīcu. Ieejot baznīcā, redz piebraucam karīti, no kā izlec divas skaistas jaunkundzītes. Un ko domā, kas šās tādas bija? Tās bija tur grāvī piedzimušās dvīnītes. Bagāts lielskungs, kam nav bijis neviena bērna, gaŗām braukdams, šās ieskatījis kailas, plikas, un pašu māti nomirušu; viņš tās bija uzjēmis par saviem bērniem, šās labi kopis un audzinājis.

Eņģelis nu dziedāja, lai gan itin viegli un klusi tomēr no viņa jaukās balss baznīca pārplīsa. Tas nu šķīrās no baznīckunga un aiziedams uz to sacīja, lai izjēmot naudas skasti, kas tur apakš akmeņa, kur toreiz ubags sēdējis virsū; ar trešo daļu tās naudas lai izlāpot baznīcu, otru trešdaļu izdalot nabagiem un pārējo naudu lai pats paturot, tādēļ, ka šis neesot tik bagāts kā visi citi mācītāji pasaulē.

136. Skroderis debesīs.

Nomiris viens vecs skrodelis, kas visu savu mūžu strādājis savu darbu. Lai arī citiem drēbes šujot, viņš šad un tad nogriezis kādus drēbes gabaliņus arī sev, bet tādi noziegumi viņam piedoti un viņš pieņemts debesu valstībā.

Reiz pa debesīm staigājot, viņš ieraudzījis lielu skaistu krēslu un iesēdies tai krēslā. Pie tā krēsla bijis liels caurums, pa kuŗu visu varējis redzēt, kas virs zemes notiek. Skrodelis nu arī tur ieskatījies un tūliņ pamanījis, ka virs zemes kāds skrodelis griež uzvalku un labu gabalu drēbes nogriež arī sev. Vecais skrodelis par to tā noskaities, ka tūliņ pajēmis kāju beņķīti pie tā krēsla un metis zemes skrodelim uz galvas.

Tai pašā brīdī atnācis Dievs un prasījis skrodelim: «Kur tu manu beņķīti aizsviedi?»

Skrodelis sabijies un atbildējis: «Es ar to sviedu tam skrodelim, kas drēbi zaga.»

Dievs sacījis: «Vai es tev sviedu, kad tu nogriezi cietiem drēbes gabalus? Debesīs nevajaga vis skaisties un sodīt, bet gan žēlot un piedot.»

137. Dieva sodi.

Reiz dzīvoja viens bagāts zemnieks, kam bija uzaudzis liels dēls. Tad zemnieks sarīkoja savam dēlam lielas kāzas, pielika pilnu pagalmu ar maizes klaipiem un arī vēl uz vārtu staba.

Pēc kāda laika zemnieka dēlam piedzimst dēls. No kāzām sākot, šis zemnieks paliek arvien nabagāks, ka pat vairs maizes nav ko ēst. Lūdz dēlam kūmus, bet neviens nenāk. Ko nu darīt? Jem pats mazo dēliņu un nes uz baznīcu krustīt. Te viņš satiek vecīti, kas tam prasa: «Kur tad tu iesi ar mazo dēliņu?»

«Nesīšu bērniņu uz baznīcu, lai nokrusta, jo kūmās neviens nenāk.»

Tad vecītis saka: «Dod man, es pats aiznesīšu uz baznīcu un atnesīšu atkal atpakaļ, tu ej vien uz māju!»

Vakarā arī vecītis atnes nokrustīto bērnu mājā. Saimnieks saka: «Būtu jādod kūmam ēst, bet ko lai dod, ka nekā nav?»

Tad vecītis izvelk no kulītes maizes klaipu. Zemnieks sāk skatīties uz maizes klaipu, it kā tas būtu redzēts. Vecītis saka: «Vai tad jūs šo maizes klaipu pazīstat?»

Zemnieks atbild: «Ir gan tāds kā redzēts.»

«Nu, šī ir tā pati maizīte, kuŗu jūs kāzu dienā uz vārtu staba uzlikāt, un tad es viņu pajēmu. Dievs negrib, ka uz vārtu staba maizi liek, tāpēc tad arī jums nav maizes ko ēst.»

Visi viņi paēda no maizes klaipa un vēl pāri atlika. Vecītis promiedams noteic: «Kad mans krustdēls būs četri gadi

vecs, es atsūtīšu bērū zirgu ar zvaigzni pierē. Tad lai krustdēls sēstas zirgam mugurā un jāj uz mani viesos.»

Kā teikts, kad puisēns ir četri gadi vecs, ieskrien pagalmā bērs zirgs ar zvaigzni pierē. Puisēns ar sēstas zirgam mugurā un jāj pie krusttēva. Bet te viņam jānot iegrības dzert. Pajājis gabaliņu ierauga ceļmalā skaidru avotiņu. Nokāpj puisēns no zirga, padzeņas garšīgo ūdeni. Pajāj gabaliņu un ievēro, ka pie avotiņa ir cimdi aizmirsušies. Jāj atpakaļ pie avota, bet kā par brīnumu skaidrais avots pārvērties par duļķainu un nelabi ož.

Puisēns pajem cimdus un jāj tālāk. Jāj, jāj — satiek vienu ganu. Gans gana aitas pa lielu zāli, bet aitas sliktas, nespēj paiet un ganam tās jānes. Puisēns nobrīnās un jāj tālāk. Jāj, jāj — satiek atkal citu ganu. Gans gana aitas gandrīz pa kailu noru, bet aitas brangas, gans sēd uz akmens un stabulē, aitas un jēri lēkā vien. Puisēns nobrīnās un jāj tālāk. Jāj, jāj — piejāj pie linu mārka. Cilvēki veļ slogus, bet nevar izvelt un klieudz: «Kam vēl smagāks, kam vēl smagāks!»

Puika nobrīnās un jāj tālāk. Jāj, jāj — piejāj pie ezera. Ezers pilns cilvēku; ūdens smeļas mutēs, bet viņi klieudz: «Kam vēl vairāk, kam vēl vairāk!»

Puika nobrīnās un jāj tālāk. Jāj, jāj — piejāj pie kalna. Cilvēki tur šo kalnu uz pleciem un klieudz: «Kam vēl smagāks, kam vēl smagāks!»

Puika nobrīnās un jāj tālāk. Jāj, jāj — piejāj pie mājas. Runā daudz cilvēku, bet cits cita nesaprot. Puika nobrīnās un jāj tālāk. Kā jāj, tā iejāj krusttēva pagalmā. Krusttēvs saņem krustdēlu laipni un ieved istabā, bet pats aiziet uz pirti pērties. Iedams pieteic krustdēlam: «Visās istabās tu vari iet, bet šinī nav brīv.»

Krustdēls nevar nociesties neiegājis un neapskatījis. Atveņ aizliegtās durvis un redz: viņa vectēvs sēd līdz pusei ūdens vannā. Tad pieiet pie loga un redz: viņa tēvs sēj miežus, kaimiņa tēvs tup un visa viņa labība krīt kaimiņam klēpī. Uz loga stāv trīs akmentiņi. Te viņš paķeņ vienu akmentiņu un sviež kaimiņu tēvam, tad vēl paķeņ otru un arī met viņam. Pašreiz jems trešo akmentiņu, te ienāk krust-

tēvs no pirts. «Vai, krustdēliņ, ko nu tu esi izdarījis. Divas daļas pasaules ir krusas nosistas.»

Pēc tam krustdēls apprasās krusttēvam: «Kāpēc tad mans vectēvs sēd ūdens vannā? Kad es izgāju no mājām, viņš jau palika mājā.»

«Tavs vectēvs, krustdēliņ, sēd ūdens vannā par sodu, ka dzīvs būdams, krogā no citiem vien gribēja dzert.»

«Labi! Kad es jāju šurp, ceļmalā bija skaidrs avotiņš, bet kad es padzēros, aizmirsu tur cimdus un jāju atpakaļ, ūdens jau bija duļķains un nelabi oda. Kādēļ tas tā notika?»

«Tie tur bija tava tēva un mātes grēki.»

«Labi! Bet kāpēc ganam, kas ganīja aitas lielā zālē, tās bija sliktas un nespējīgas, ka ganam vajadzēja tās nēsāt.»

«Tie, dēliņ, ir tie cilvēki, kas nekad nav pieticīgi, lai gan ir bagāti, tomēr saka, ka viņiem nekā nav.»

«Labi! Kad es piejāju pie otra gana, kas ganīja aitas gandrīz pa kailu noru, aitas bija brangas, gans sēdēja uz akmens, aitas un jēri lēkāja. Kādēļ tas tā bija?»

«Tie, dēliņ, ir tie cilvēki, kas ir vienmēr pieticīgi, lai dzīvē iet kā iedams.»

«Labi! Kad es piejāju pie linu mārka, cilvēki vēla smagus slogus, nevarēja novelt, bet arvien kliedz: kam vēl smagāks! Kas tad tie bija?»

«Tie, dēliņ, ir tie cilvēki, kas no linu mārkiem linus zog.»

«Labi! Kad es piejāju pie ezera, tas bija pilns cilvēku, ūdens smēlās tiem mutē, bet viņi vēl kiedza: kam vēl vairāk? Kas tie bija par ļaudīm?»

«Tie, dēliņ, ir tie cilvēki, kas krogā ir jau piedzērušies un vēl kliedz, lai dod vēl vairāk dzert.»

«Labi! Kad es piejāju pie kalna, cilvēki turēja to kalnu uz pleciem un kiedza: kam vēl smagāks. Kas tad tie bija?»

«Tie, dēliņ, ir tie cilvēki, kas arot arī no otra kaimiņa robežām zemi klāt, lai gan pašam zemes diezgan.»

«Labi! Kad es piejāju pie vienas mājas, tur runāja daudz cilvēku, bet cits cita nesaprata. Kādi tad nu ir tie ļaudis?»

«Tie, dēliņ, ir tie cilvēki, kas ejot otra istabā, klausās,

ko viņi tur runā. Tāpēc katram ir šinī pasaulē savs sods jāizcieš.»

Padzīvojis kādu laiku pie krusttēva, Dieva krustdēliņš pārjāj atkal mājā. Bet nu izrādījās, ka viņš jau bija astoņdesmit gadu vecs. Savā vecā bijušā mājā viņš nodzīvoja tikai četras dienas un tad nomira.

138. Neatminamā mīkla.

Vienam tēvam un mātei bijis viens vienīgs dēls. Reiz dēls cirtis mežā malku un viens gars tam kļiedzis: «Ko tu cērt mežā malku? Ej uz Berlīni, tur tevi cels par ķēniņu!»

Dēls aizgājis mājā un tēvam ar māti stāstījis, ka viņam jāiet uz Berlīni un tur šo celšot par ķēniņu.

Nu māte sacījusi: «Vai dēliņ, kā tu nu tur iesi? Tu jau esi mums viens vienīgais. Neej vis!»

Bet dēls neatlaidies. Kad nu dēls izgājis no istabas laukā, tad māte sacījusi tēvam tā: «Ko nu viņu uz Berlīni laidīsim? Viņš tā kā tā nepaliks dzīvs. Lai jau nu mirst labāk tepat mūsu acīs!»

Tēvs ar māti norunājuši pielikt pie ēdiena jipti un dēlu nojiptēt. Tēva un mātes runu noklausījusies dienestmeita un tā visu dēlam izstāstījusi. Kad nu dēls nācis atkal istabā iekšā, tad prasījis mātei ēst. Māte nu gājusi pēc ēdiena un dzēriena un pielikusi pilnu galdu. Pie vīna viņa pielikusi jipti. Dēls jau to zinājis, viņš paēdis un tā sacījis: «Māt', man grib dzert, dod man pienu!»

Nu māte sacījusi: «Ko nu, dēliņ, dzersi pienu? Dzer labāk vīnu!»

Nē, dēls vīnu negribējis dzert un prasījis atkal pienu. Māte tam pēdīgi arī atnesusi pienu. Dēls nosmeķējis drusku no piena krūzes, tad pielējis pienu vīnam, pasaucis mazo suni un devis sunim vīnu lakt. Suns izlācis pienu un vīnu un bijis beigts. Dēls pajēmis beigto suni un gājis no tēva mājas ārā. Viņš gājis, gājis un iegājis lielā mežā. Kad dēls bijis nokusis un nakts nākusi virsū, tad nometis suni zemē, licies pats tam līdzās un gulējis nost. Ap beigto suni drīz

vien salasījušies kraukļi un sākuši suni knābāt. Dēls arī laidis, lai kraukļi ēd beigto suni, pēdīgi viņš noķēris divus kraukļus un apgriezis tiem kaklus. Abus kraukļus dēls iebāzis kabatā, cēlies augšā un gājis tik tālāk.

Dēls gājis, gājis un nogājis trīs dienas un naktis. Nu viņš pamanījis mežā mazu mājiņu. Dēls gājis mājiņā iekšā. Mājiņā dzīvojusi skaista meita un tā bijusi piekalta garā ķēdē. Kad nu meita dēlu redzējusi, tā sacījusi: «Vai, mīļais draugs, bēdz projām. Te dzīvo divpadsmit slepkavas. Kad viņi nāks mājā un tevi te uzies, tad tūliņ nokauss.»

«Lai jau,» sacījis dēls. «Tā kā tā man reiz būs jāmirst.»

Nu meita sākusi dēlam stāstīt, ka šī esot princese un šo esot tie divpadsmit slepkavas nolaupījuši un atveduši šurp. Te nu šie šo piekaluši pie ķēdes, lai viņa nevarot aizbēgt. Dēls nosēdies pie krāsns un klausījies. Tad viņš iedevis princesei abus kraukļus un sacījis, lai tos viņa izvārot slepkavām vakariņās, bet lai pati nemaz neēdot. Princese pajēmusi kraukļus, noplucinājusi un sākusi vārīt. Kad kraukļi bijuši jau gatavi, tad arī visi divpadsmit slepkavas atnākuši un princesei prasījuši, kas te esot par jauku smaržu, vai šī varbūt kādu cepeti vakariņām taisot. Nu princese sacījusi tā: «Te ienāca viens svešnieks un tas esot mežā apmaldījies. Viņš man iedeva divus teterus un es tos izcepu.»

Nu slepkavas nekā vairs nesacījuši un tik sēdušies pie galda. Kad viņi iesākuši ēst, tad sacījuši princesei, lai saucot svešnieku ar'. Princese aicinājusi dēlu, un viņš nu gājis arī. Nu slepkavas sacījuši: «Ēd tu ar!»

Dēls neēdis un sacījis: «Man negribas ēst, es jau esmu paēdis!»

Tad nu slepkavas sacījuši: «Vai nu ēd vai neēd, tā kā tā mēs tevi nokausim.»

«Lai jau,» sacījis dēls preti. «Tā kā tā man reiz jāmirst!»

Dēls tāpat sēdējis pie galda un nejēmis ne skripatiņas mutē. Kad visi divpadsmit slepkavas bijuši paēduši, ta viens pēc otra vēlušies pagaldē iekšā un bijuši pagalam, jo kraukļi bijuši saknābušies no nojiptētā suņa un paši tagad bijuši pilni jiptes. Ka nu pēdīgais slepkava ievēlies pagaldē, tad

dēls paķēris cirvi un nocirtis visiem divpadsmit galvas. Tad nu viņš pārcirtis ķēdi, kuņā bijusi princese piekalta, un atlaidis šo vaļā. Abi nu pajēmuši līdz visu slepkavu mantu un zeltu un princese vedusi dēlu līdz uz sava tēva pili.

Kad princese ar dēlu iegājusi ķēniņa pilī, ta vecais ķēniņš bijis tik priecīgs, kā vēl nekad. Viņš negribējis vairs savām acīm ticēt, ka nu princese pēc tikdaudz gadiem atkal bijusi reiz mājā un no slepkavu nagiem vaļā. Ķēniņš turējis doto vārdu un solījis dēlam princesi par sievu. Drīzumā arī norunātas kāzas

Priekš kāzām dēls gājis uz jakti un mežā apmaldījies. Viņš maldījies, maldījies, bet kā nevarējis, tā nevarējis no meža ārā tikt. Dēls nu sācis kliegt pilnā kaklā — kliezjis, kliezjis, kamēr pie šā pienācis vecs vecītis un prasījis, ko šis kliezot. Dēls stāstījis, kas par lietu. Tad vecītis iedevis dēlam mazu stīpiņu un sacījis: «To tu sev apstīpā ap vēderu. Ka tev kā vajadzēs, ta paberzē stīpiņu un un es tūliņ būšu klāt.»

Tad nu dēls prasījis, vai meža mala vēl tālu esot. Nu vecītis atkal sacījis: «Ej vien taisni un tad tu iznāksi pie lielas pilsētas. Tā pilsēta būs Berlīne.»

Dēls gājis uz to pusi, kā vecītis sacījis. Viņš drīz vien bijis no meža ārā un pilsētā iekšā! Dēls gājis ķēniņa pilī iekšā, prasījis naktsmāju. Tai pilī bijis ķēniņš un tam bijusi viena vienīga meita un tā pati mēma. Ķēniņš bijis pa visu zemi izlaidis ziņu, ka viņš atdošot savu meitu un vēl vienu pili tam dakterim, kas varēšot princesei mēmumu atjemt. Ja nu kāds dakteris nevarēšot to izdarīt, ta tam galva nost! Dēls ar dabūjis ķēniņa ziņu dzirdēt un viņš sacījis uz ķēniņu tā: «Es esmu dakteris!»

Nu ķēniņš bijis ļoti priecīgs un stāstījis par savu meitu. Dēls apjēmies princesei mēmumu atjemt, ja šim dod vienu istabu un laiž princesi pie šā. Ķēniņš bijis ar mieru un ierādījis dēlam vienu kambari, kur šis nu varot princesi ārstēt.

Otrā dienā dēls ievedis princesi tai kambarī un sācis ar viņu runāties; bet kā par brīnumu, princese uzreiz sacījusi: «Muļķi, ko tu ar ķēniņu un citiem runā? Viņi nekā nesa-prot!»

Dēls nu bijis ļoti laimīgs, ka princesei mēmums atkritis, un viņš to tūliņ vedis pie ķēniņa un sacījis, ka princese mākot runāt. Bet pie vecā ķēniņa princese vairs nerunājusi un bijusi un palikusi mēma. Neko darīt, dēlam bijusi princese atkal jāārstē.

Otrā dienā atkal dēls ievedis princesi savā kambarī un sācis ar viņu runāties. Princese atkal sacījusi: «Muļķi, ko tu ar šiem runā? Viņi nekā nesaprot!»

Dēls nu vedis princesi atkal pie ķēniņa un sacījis: «Viņa māc runāt!»

Ķēniņš sācis ar princesi runāties. Nu princese vairs nerunājusi. Bet ķēniņš nu pārskaities uz dēla un sacījis tā: «Tu mani jau divas dienas esi mānījis. Ne princese runā, ne arī ir runājusi. Ja tu rītu neiemācīsi princesi runāt, tad tev būs galva nost.»

Gan dēls apgalvojis, ka princese viņa kambarī runājusi abas reizes, bet ķēniņš neticējis.

Trešo reizi atkal dēls ievedis princesi savā kambarī un sācis ar viņu runāties. Princese atkal teikusi: «Muļķi, ko tu ar viņiem runā? Viņi nekā nesaprot.»

Nu dēls bijis varen laimīgs un tūliņ vedis princesi pie ķēniņa un sacījis: «Nupat princese ar mani runāja.»

Bet nu ķēniņš sācis ar princesi runāt, bet princese ķēniņam nekā neatbildējusi un izlikusies atkal par mēmu. Ķēniņš traki pārskaities un licis dēlu iemest cietumā un sacījis viņam, ka šo pēc trīs dienām pakāršot.

Dēls nu sēdējis cietumā un bijis ļoti bēdīgs. Bet trešā dienā dēlam ienākusi prātā vecīša dotā stīpiņa un viņš sācis to berzēt. Tūliņ vecais vecītis bijis klāt un prasījis, kā viņam vajagot. Dēls nu stāstījis. Tad nu vecītis sacījis tā: «Ka nu tevi vedīs uz karātavām, tad lūdzies, lai tevi ved gar princeses logiem. Kad princese tevi pamanīs, tad viņa sāks kliegt, lai laiž tevi vaļā, jo viņa ir tevi iemīlējusi.»

Trešā dienā dēlu veduši uz karātavām. Nu dēls lūdzies, lai šo vedot gar princeses istabas logiem. Sargi bijuši ar mieru un veduši arī dēlu gar princeses logiem. Tiklīdz dēls bijis pret princeses logiem, kad to pamanījusi princese un

pilnā kaklā kliegusi: «Nevediet manu brūtgānu uz karātavām, vediet viņu šurp.»

Nu visi cilvēki dzirdējuši, ka princese māc runāt. Kēniņš bijis varen laimīgs un licis dēlu vest pie sevis augšā. Viņš nu tam atdevis apsolīto pili un sacījis, ka dēlam jāprecē princese. Princese ar bijusi ļoti laimīga un vienmēr runājusi, bet dēls bijis tāds bēdīgs un noskumis domādams: man jau tur palika pirmā līgava! Viņš ilgi domājis, vai sacīt kēniņam, ka viņš jau ir saderinājies, vai ne.

«Nu labi!» nodomājis dēls. Paprasišot vecītim.

Dēls paberzējis stīpiņu un tūliņ vecītis bijis klāt. Dēls nu vecītim sacījis, kas par lietu. Bet vecītis pastāvējis: «Tev jāprecē šī princese!»

Nu arī dēls nospriedis nevienam par savu pirmo līgavu neteikt ne vārda.

Kēniņš licis vīkst kāzas un pili visi taisījušies uz kāzām. Kāzas bijušas dikti lepnas un tur bijuši daudz daudz prinču un augstmaņu. «Pag’,» nodomājis dēls: «Pils man ir, bet naudas nav. Došu visiem prinčiem un augstmaņiem minēt manu mīklu. Kuŗš nevarēs mīklu trīs dienu laikā uzminēt, tam jāmaksā tik un tik.»

Nu dēls gājis pie visiem un uzdevis tādu mīklu: «Viens nokāva vienu, viens nokāva divi un divi nokāva divpadsmit!»

Tas būtu tā: «Māte nojīptēja suni, suns nojīptēja divus kraukļus, divi kraukļi nojīptēja divpadsmit slepkavu.»

Kuŗš varēsot mīklu pa trim dienām uzminēt, tam dēls apsolijs lielu naudu; kuŗš nevarēsot, tam dēlam jādod sieks naudas.

Visi prinči un augstmaņi minējuši trīs dienas un naktis, bet neviens nevarējis uzminēt. Kad nu trīs dienas bijušas apkārt, tad dēls sacījis: «Māte nojīptēja suni, suni knāba divi kraukļi un tos es noķēru. Abus kraukļus izvārīja un deva ēst divpadsmit slepkavām. Visi divpadsmit bija pagalam! Tāda ir mana mīkla.»

Nu prinči un augstmaņi iedevuši dēlam katrs pa siekam naudas, jo neviens nevarējis mīklas uzminēt. Dēls nu bijis ļoti bagāts, dzīvojis ar princesi laimīgi savā pilī.

Reiz princese gājusi mežā pastaigāties. Uzreiz viņa pamanījusi, ka pa zemi skrien ļoti smuks putniņš. Princese sākusi putniņu ķert. Putniņš skrējis lēni, bet rokā ar' nedevies. Princese tikmēr dzenājusi putniņu, kamēr mežā apmaldījusies. Nu viņa sākusi pilnā kaklā kliegt. Tuvumā dzīvojuši burlaki un tie saķēruši princesi un iestiepuši savā alā. Kad nu dēls pieskrējis, tad princese jau bijusi burlaku alā. Viņš tik dzirdējis, ka princese kliez un vaimanā. Nu dēls berzējis stīpiņu un saucis: «Vecīt, vecīt, nāc man palīgā!»

Tūliņ arī vecītis bijis klāt. Dēls nu prasījis vecītim, ko lai iesākot. Vecītis sacījis, lai viņš tik paberzējot stīpiņu, tad šim spēka būšot diezgan un viņš viens varēšot burlakus samīcīt. Dēls darījis tā, kā vecītis vēlējis, un gājis burlaku alā iekšā. Kad burlaki dēlu pamanījuši, tad gājuši tam virsū. Dēls ar vienu roku samīcījis visus burlakus un dabūjis princesi rokā. Pēc tam nu viņi dzīvojuši laimīgi vēl ilgi.

139. Kunga laime.

Vienam kungam bijis dēls liels uzdzīvotājs. Pēc tēva nāves tas nodzīvojis visu mantu un muižu. Tēvam bijuši daudzi parādā, bet neviens pēc viņa nāves negribējis parādu atdot. Kad nekā vairs dēlam nebijis, tas gājis pasaulē.

Reiz dēls apmeties pie vienas drēbju velētājas, kurai bijusi ļoti skaista meita. Kunga dēls iemīlējis to meitu, tāpat meita arī viņu. Jauneklis gribējis meitu precēt, bet mazgātāja meitu nedevisi: jo tas esot plīks un liels uzdzīvotājs.

Tad jauneklis devies tālāk pasaulē iegūt bagātību, lai varētu precēt iemīļoto meiteni. Vienā rudens vakarā tas nokļuvis krogā. Pie kroga augstā kalnā bijusi lepna pils. Jauneklis apjautājies krodzniekam, kas tā par pili. Krodznieks pastāstījis: tā esot viena bagāta kunga pils, kas apburta. Tajā katru nakti rādoties ēni, tā kā neviens tur nevarot gulēt. Pils īpašnieks apsolijs tam pili atdot, kas no tās izdzīšot ēnus. Jauneklis bijis gatavs pili no ēniem at-

svabināt un nojēmieš jau nākošā naktī iet pilī pārgulēt. Tas nolicies gulēt, bet uguni atstājis degam.

Ap pusnakti pilī atskanējis troksnis un pie jaunekļa pienācis mazs vecītis baltā kažociņā. Vecītis no somas izjēmis matu griezēja rīkus, salicis tos uz soliņa pie gultas, kuņģā gulējis jauneklis, un licis tam celties augšā un nākt pie vecīša, lai tas to noskūtu. Jauneklis licies apskūties. Vecītis tam apskūvis ar bārdas nazi pēdējo matiņu. Bet kad jauneklis bijis apskūts, tas teicis vecītim: «Ko tu man, to es tev,» un arī vecītim noskuvis visas maliņas. Vecītis bijis par to tīri priecīgs un teicis: «Tagad es esmu reiz brīvs no ēnu dzīves. Man bija jāstaigā par ēnu jau kādu simtu gadu.»

Tad vecītis izstāstījis, kādēļ šim vajadzējis par ēnu rādīties. Priekš kādiem simtu gadiem šai pilī dzīvojis labs kungs, kas bijis liels joku Pēteris. Tas uzjēmis lepni katru ceļinieku, izguldījis to un dzirdījis un paēdinājis, bet prom ejot licis to apskūt gluži kailu. Šis bijis kunga matgriezis un šim vajadzējis visus apskūt. Reiz pilī pa nakti gulējuši divi mūki. Rītā šis arī tos noskuvis. Mūki par to šo nolādējuši un šim nu vajadzējis pēc nāves par ēnu rādīties, kamēr kas šo noskūtu, bet neviens neuzdrošinājies šim ķerties klāt. Tagad, kad viņš esot šim noskuvis bārdu, nu būšot miers un varēšot iet veļu valstī. Un par to vecītis jauneklim novēlējis laimi. Pirmā maija dienā lai tas aizejot uz tiltu, kas atrodoties pie viņa tēva mājas, tur viņš sastapšot savu laimi. Pēc šiem vārdiem vecītis pazudis. Jauneklis nekur nedrīkstējis tāds apskūts rādīties, kādēļ dzīvojis turpat pilī, kur tam arī nekā netrūcis.

Nākot pirmai maija dienai, jauneklis devies uz zināmo tiltu. Uz tilta, izņemot kādu vecu nabagu ar koka kāju, neviena cita jauneklis nesastapis. Staigājis no viena tilta gala uz otru, bet neko sagaidīt nevarējis un sācis jau domāt, ka vecītis šo būšot tik izjokojis. Te jaunekli uzrunājis nabags un jautājis, ko šis te staigājot. Jauneklis izstāstījis tam, ka te šim esot jāstāp savā laime.

«Vai tad tu, dēls, laimei ar tici?» jautājis vecītis. «Laime nav vairāk nekā sapnis. Ja tu tici laimei, tad tev jātic arī sapņiem. Es tev, dēls, pastāstīšu sapni, kas sola laimi.

Es sapņoju, ka šīs pils dārza stūrī starp divām liepām trīs soļus no vienas liepas, trīs no otras, ir aprakts šķirsts ar naudu. Vai tad tu tici, ka šim sapnim varētu būt taisnība? Tad ej, dēls, un pameklē tur laimi.»

Jauneklis nākošā naktī arī aizgājis uz tēva bijušo dārzu, jo tur pēc vecīša norādījuma vajadzējis būt kaut kur naudai apraktai, un sācis zem liepām rakt. Nabaga sapnis piepildījies: zemē gulējis liels šķirsts, pilns zelta naudas. Jauneklis piebēris pilnas kabatas ar zeltu, bet citu noglabājis caurā kokā. Kunga dēls atpircis tēva māju atpakaļ. Viņš dabūjis arī pie kroga atrodošos pili, ko viņš atsvabinājis no ēniem, bet pārdevis par lielu naudu vecajam īpašniekam atpakaļ. Tad kunga dēls apprecējis drēbju velētājas meitu un tie abi nu dzīvojuši laimīgi.

140. Gudrā sieva.

Viens varens tiesas kungs apprecējis zemnieka meitu, kas bijusi arī skaista, un dzīvojis ar to laimīgi.

Reiz gadījusies viena tāda lieta, kuŗai tiesas kungs nevarējis izspriest taisnību. Lieta bijusi šāda. Diviem zemniekiem piederējuši: vienam ķēve un otram rati, kuŗus tie lietojuši abi kopā. Ķēvei radies kumelš un zemnieki nu nevarējuši vienoties, kam tas pieder: ratu saimniekam, vai zirga saimniekam. Arī tiesnesis to nevarējis pateikt. Tad nākusi tiesneša skaistā sieva un teikusi, lai laižot ratus un zirgu no kalna zemē, katru uz savu pusi. Kam skriešot kumelš līdz, tā īpašniekam arī kumelš piederēšot. Kumelš, saprotams, skrējis ķēvei līdz un lieta ar to bijusi izšķirta.

No tās reizes ļaudis sākuši runāt, ka tiesneša sieva esot gudrāka par pašu tiesnesi. Tiesnesim tas nepaticis, viņš reiz saskaities un licis sievai, lai pajem savas mantas un iet projām. Sieva lūgusi, lai atļaujot vēl uz atvadišanos iztaisīt balli. Tiesas kungs to arī atļāvis.

Sieva tiesas kungu ballē piedzirdījusi un tas apgulies. Līdz ar savām mantām sieva aizvedusi līdz arī gulošo tiesas kungu uz sava tēva būdiņu. Tiesas kungs pamodies un brī-

nījies, kur šis atrodoties. Dabūjis zināt, ka viņš atrodas sievas tēva būdīnā. Tad viņš ļoti saskaities un prasījis, kā šī drikstējusi viņu šurpu vest. Sieva teikusi, ka šis jau ar esot šis manta. Tiesas kungs sācis smieties un vedis sievu atkal līdz un nu dzīvojuši laimīgi.

141. Apvainotā ķēniņa meita.

Kēniņam bijusi viena pati meita. Uznākuši kaŗu laiki un ķēniņš aizgājis kaŗā, bet ķēniņa meita palikusi mājā. Ķēniņa pilī dzīvojis ķēniņa dakteris un viņam ļoti iepatikusies ķēniņa meita, bet ķēniņa meita nepadevusies dakterim un šis nu nospriedis šai atriebties. Dakteris rakstījis ķēniņam vēstuli, ka ķēniņa meita tagad rikojot balli pēc balles un ar savām dzīrēm putinot vai visu valsti nost. Tā nu dakteris apmelojis ķēniņa meitu.

Pēc kāda laika atnākusi dakterim no ķēniņa vēstule un ķēniņš vēlējis, lai ķēniņa meitu nomaitānot, ja viņa tik aklus darbus strādānot. Nu dakteris atdevis bendēm ķēniņa meitu, lai šie bendēnot šo nost. Bet bendes zinājuši patiesību un viņiem bijis žēl ķēniņa meitu nobendēt, jo viņa bijusi ļoti godīga un pret visiem laba.

Nu bendes sarunājušies kopā, aizveduši ķēniņa meitu uz mežu, un nozvērīnājuši, ka viņa vairs nekad šai pusē acu nerādīs, un palaiduši šo vaļā, lai iet, kur grib.

Ķēniņa meita gājusi, gājusi un caur mežiem vien iznācis iet. Viņa nu tikmēr gājusi pa mežiem, kamēr noplēsusi drēbes pavisam no kauliem, un kad iznākusi no meža, tad bijusi pavisam plika. Turpat gadījies liels ozols ar cauru vidu un ķēniņa meita ielīdusi ozolā un dzīvojusi, jo cilvēkam nevienam viņa tāda plika nevarējusi rādīties.

Bet nu vienam citam ķēniņam atkal bijis viens vienīgs dēls un ķēniņš ar ķēniņieni sen jau gribējuši, lai viņu princis vedot sev sievu mājā. Bet ķēniņa princis nevarējis vien sev pa prātam brūtes dabūt un tā jau pagājis labs laiks.

Bet reiz princis aizgājis uz medībām un tikmēr staigājis, staigājis, kamēr nomaldījies no citiem. Nu šis maldī-

jies labu laiku un pēdīgi pienācis pie caurā ozola, kuŗā tagad dzīvojusi ķēniņa meita. Ķēniņa princim bijuši suņi līdz un šie pirmie pieskrējuši pie ozola un sākuši stipri riet. Bet nu no ozola ķēniņa meita kušinājusi suņus: «Kuŗ, vai paliksīt mierā! Kuŗ, vai būsīt mierā!»

Bet suņi neatlaidušies un rējuši vienā riešanā. Nu princis ar' piegājis tuvāku un saucis: «Nāc ārā!»

Bet ķēniņa meita šim atbildēja pretī: «Es nevaru iet ārā, man nav drēbju un es esmu pavisam plika!»

«Nāc vien,» sacījis princis tai pretī, «es tev došu savu mēteli!»

Nu ķēniņa meita nākusi ārā un princis viņai uzklājis savu mēteli uz muguras. Abi divi nu gājuši uz ķēniņa pili un pa ceļu sākuši runāties. Ķēniņa meita nu stāstījusi princim, kā viņai klājies un bijis jāiet prom no tēva pils un kā šo bendes palaiduši sveikā. Ķēniņa meita bijusi ļoti skaista un labsirdīga un šī ļoti iepatikusies princim. Kā nu princis aizvedis ķēniņa meitu sava tēva pilī, tā ievedis iekšā, ka neviens nedabūjis manīt, un šo apģērbis un sacījis, lai šī paliekot vien tepat un drusku uzgaidot.

Nu princis aizgājis pie vecā ķēniņa un ķēniņienes un kā šie pamanījuši princi, tā tūliņ prasījuši, ko šis labu nošāvis. Ķēniņa princis sacījis, ka nošāvis gan šis nekā neesot, bet esot atradis sev brūti. Nu, lai tad vedot šurp, vai stāstot, kas tā tāda esot un kur viņa gadījusies.

Nu princis gājis ķēniņa meitai pakaļ un vedis viņu pie vecā ķēniņa un ķēniņienes un abi bijuši ļoti priecīgi, ka nu pēdīgi princis uzgājis tik skaistu un labsirdīgu brūti.

Drīz vien princis ar ķēniņa meitu nodzēruši kāzas un dzīvojuši laimīgi. Pēc gada ķēniņa meitai piedzimis puika, un kad šis jau bijis divi gadi vecs, tad ķēniņa meita sacījusi princim, ka viņai gan gribētos redzēt savu tēvu un sava tēva pili, lai šis laižot viņu pie sava tēva pasērsties. Uz to zemi, kur dzīvojis ķēniņa meitas tēvs, bijis jābrauc pa jūru, un princis laidis ar ķēniņa meitu, lai braucot pie tēva paciemo-ties. Šis nu sarīkojis kuģi un ķēniņa meita aizbraukusi. Bet pa ceļam kuģa kapteinim iepatikusies ķēniņa meita un šis plijies šai virsū, bet ķēniņa meita neielaidusies ar kap-

teini. Par to nu kapteinis pārskaities un nospriedis, ka jā-
atriebjoties ķēniņa meitai. Kad nu piebraukuši pie tās ze-
mes, kur ķēniņa meitas tēvs bijis par ķēniņu, tad kapteinis
vis nepielaidis kuģi pie pašas malas, bet atstājis to labu ga-
baliņu jūrā un pats izcēlies malā, bet ķēniņa meitu atstājis
uz kuģa un sacījis viņai, ka tuvāku šis nedrīkstot braukt,
kamēr no tās zemes ķēniņa neesot dabūta atļauja.

Bet kapteinis tik mānījies un gudrojis savas lietas. Kā
nu šis ticis malā, tā tūliņ aizgājis pie ķēniņa un stāstījis vi-
ņam, ka tai kuģī, kas tur uz jūras palicis, esot daudz spiegu,
kas braukuši šā zemi izspiegot, un to kuģi vajagot saspārdīt.
Nu ķēniņš ar noticējis un tūliņ vēlējis, lai zaldāti aplenc
kuģi un saspārda.

Nu zaldāti sabraukuši kuģim apkārt un taisījušies to sa-
spārdīt. Bet viens zaldāts uzmanījies uz kuģa un pats pie
sevis domājis, sak', kas var zināt, ka nav kāda laba manta,
un to var pajemt sev. Nu zaldāts staigājis pa kuģi un uz-
skatījis ķēniņa meitu. Šis nu prasījis: «Ko tu te gaidi, ka
neej nost? Vai gribi, ka tevi saspārda ar visu kuģi?»

Ko, kas, kā? Un ķēniņa meita nekā vēl nesapratusi.
Bet zaldāts atkal šai virsū, lai ejot nost no kuģa, ja gribot
dzīva palikt, jo to spiegu kuģi tūliņ saspārdīšot. Nu tik ķē-
niņa meita sapratusi, kas par lietu, ka tas nu viss ir kapteiņa
darbs, un ka šis nu atriebjas. Nu ķēniņa meita prasījusi
zaldātam: «Kā lai es tieku nost?»

Nu zaldāts novilcis savu mēteli un uzrāvis šo ķēniņa
meitai mugurā, tad uzlicis savu cepuri galvā un abi divi kā-
puši no kuģa nost un ar citiem zaldātiem laivā iekšā. Kā
zaldāti izbraukuši malā, tā kuģi saspārdījuši.

Bet nu ķēniņa meita gudrojusi, kur lai ietot, kur lai pa-
liekot. Pie tēva uz pili šī nedrīkstējusi iet, jo baidījusies,
ka ķēniņš šās neliek nomaitāt. Nu ķēniņa meita nopirkusi
vīrieša drēbes, saģērbusies par vīrieti un gājusi meklēt
darbu.

Viņa nu gājusi, gājusi un iegājusi pie ķēniņa bodnieka
un prasījusi šim darbu. Ķēniņa bodniekam jau arī vajadzē-
jis viena pārdevēja un tā šis piejēmis ķēniņa princesi par

palīgu. Ķēniņa meita iepatikusies ķēniņa bodniekam un šis šo citādi nesaucis, kā par bodes krieviņu.

Pagājis jau labs laiks un princis jau gaidījis savu jauno sievu atpakaļ. Bet izgaidījies, izgaidījies un no šās ne vēsts. Nu princis sataisījies un braucis pats uz ķēniņa meitas tēvu. Viņš nu atbraucis, aizgājis pie ķēniņa meitas tēva un stāstījis ķēniņam, kas viņš tāds esot un ka braucis savu sievas tēvu aplūkot. Vecais ķēniņš gan no sākuma brīnījies par svešo princi, bet pēc arī noticējis, ka tas esot patiesība, un sācis prasīt, kur viņa meita tagad esot. Nu princis stāstījis, ka pie viņa taču atbraukusi. Bet ķēniņš atkal sacījis, ka šī nekad te neesot bijusi. Nu gan visādi sprieduši un runājuši, bet tomēr netikuši nekādā skaidrībā, kur īsti ķēniņa meita varējusi palikt.

Bet nu vecais ķēniņš no lieliem priekiem, ka viņa meita tomēr vēl esot dzīva un ka pie viņa atbraucis znots ciemā, rīkojis lielas dzīres. Bet lai gan ciemiņu bijusi pilna pils, tomēr priecīgi negājis un pēdīgi visiem sācis palikt tā kā gaŗš laiks. Ķēniņš nu prasījis savam bodniekam, vai šis nezina kādu tādu cilvēku, kas zinot skaistas pasakas stāstīt. Nu ķēniņa bodnieks tūliņ sacījis pretī, ka zinot gan un pie viņa paša jau dzīvojot viens pārdevējs, ko esot iesaukuši par bods krieviņu, un tas zinot daudz pasaku un notikumu. Nu ķēniņš licis, lai saucot bods krieviņu šurp. Nu ķēniņa bodnieks tūliņ aizgājis savam krieviņam pakaļ un vedis šo uz ķēniņa pili.

Ķēniņš licis bods krieviņam, lai stāstot pasakas. Bods krieviņš sācis arī nu stāstīt visu savu dzīves gaitu, kā šo dakteris apmelojis, kā šo bendes veduši uz nomaitāšanu, kā šī apprecējusies un braukusi pie tēva ciemā un ko kapteinis izdarījis un bods krieviņš izstāstījis visu no vietas, bet visu stāstījis kā pasaku un neviena vārdā nesaucis. Kad nu bijis izstāstījis, tad tūliņ devies pazīstams ķēniņam un princim. Nu šie abi bijuši ļoti laimīgi un tūliņ ķēniņš vēlējis, lai dzeŗ dzīres trīs dienas un naktis, ka šā meita ir sveika un vesela.

Bet melīgo dakteri un kapteini ķēniņš tūliņ vēlējis sajemt cieti un vienā darvas katlā savārīt.

142. Atstātā līgava.

Vienam ķēniņam bija viens dēls Kloris vārdā; necik tālu no pils dzīvoja krodznieks, kam bija atkal viena meita. Ķēniņa dēls nu iemīlēja krodznieka meitu, bet vecāki tiem nevēlēja precēties. Turpat kroga tuvumā auga ābele, tur šie abi vakaros satikās un stundām sēdēja runādami. Ķēniņa dēls jau bija nopircis brūtes apģērbu, iedeva to savai brūtei, tā ielika to kastītē un palika apakš tās ābeles. Pēc tam krogs nodega un ķēniņa dēls aizceļoja, tā kā drīz aizmirsa savu brūti.

Pēc tam krodznieka meita dabūja zināt, ka viņas brūt-gāns precēsies ar citu. Tāpēc viņa lūdza vecākus, lai atļauj viņai ceļot. Tā pārgērbās par vīrieti un tūliņ aizgāja tai pili, kur ķēniņš taisās precēties. Ķēniņam patlaban vajaga kučēra, viņa salīgst par kučēru, bet tūliņ jābrauc arī pēc jaunās ķēniņienes pakaļ. Viņiem bija jābrauc gar to krogu, kas nodedzis, tad kučērs sacīja: «Kā te man trūka? Tik man trūka, kā putna piena. Kloris mani atstājis, citu ir iemīlējis.»

Kad gar ābeli brauca, tad viņš atkal sacīja: «Ābelīt, kā tu ar baltiem ziediem ziedi. Kloris mani atstājis, citu iemīlējis.»

Kad drīz pie pils nāca, tad kučērs atkal sacīja: «Lūzti tiltiņ, lūzti, tā kā mana sirds top lauzta. Kloris mani atstājis, citu iemīlējis!»

Kad pie pils piebrauca, tad ķēniņš iznāca ārā, sajēma savu brūti, ieveda iekšā un vaicāja, kā labi atbraukusi. Viņa atbildēja, ka braukusi gluži labi, «tikai tas kučērs par daudz runā.»

Ķēniņš nu prasījis, ko viņš runājis.

«Kad mēs braucām gar nodegušo krogu, tad tas sacīja: «Kā te man trūka, tik trūka, kā putna piena, Kloris mani atstājis, citu iemīlējis.»

Tad ķēniņš prasījis, ko viņš vēl teicis. Viņa izstāstīja visu to, ko kučērs runājis gar ābeli un pār tiltu braucot.

Nu ķēniņš lika to iesaukt vienu pašu istabā un prasīja, vai viņš nav sieviete, lai attaisa krūtis vaļā. Kad tas attaisīja, tad ķēniņš ieraudzīja ap kaklu tās krelles, ko pats vi-

ņai bija dāvinājis. Viņa sabijās, bet ķēniņš sacīja, lai nebīstas, ka viss būs labi. Viņš iegāja pie savas jaunās ķēniņienes un sacīja: «Priekš ilgiem gadiem man pazuda viena atslēga. Visiem kalējiem es liku kalt jaunu, bet neviena nederēja. Šovakar es atkal atradu to atslēgu, kas bija pazudusi.»

Tad ķēniņiene sacīja: «Nekas nekait, svied visas nost, jem to, kas labāk der.»

Ķēniņš nu ieveda savu veco brūti un sacīja: «Šī ir tā, kas man priekš ilgiem gadiem pazuda.»

Viņš salaulājās ar to, nodzēra kāzas un dzīvoja laimīgi.

143. Žēlsirdīgā meitene.

Reiz dzīvoja viena maza meitene, kam tēvs un māte bija miruši; tā dzīvoja lielā trūkumā, viņai nebija ne istabiņas, kur dzīvot, ne gultiņas, kur atgulties. tikai drēbītes, kas mugurā, un sausas maizes gabaliņš rokā, ko kāds žēlsirdīgs cilvēks tai bija iedevis. Bet viņa bija godīga un dievbijīga. Tā, no visiem cilvēkiem aizmirsta un atstāta, paļāvās uz Dievu, un tad aizgāja uz lauku. Tur viņai nabags vīrs nāca pretī un lūdzās: «Dod man drusciņ ko ēst, es gauži esmu izsalcis!»

Meitene atdeva visu savu maizes gabaliņu, sacīdama: «Dievs lai tevi svētī!»

Tālāk ejot viņa satikās ar mazu bērnu; tas raudādams sacīja: «Ak, kā man galva salst, dod man ar ko apsegties!»

Meitene nojēma savu lakatiņu no galvas un atdeva tam. Kad šī kādu gabalu bija pagājusi, tad otrs bērns nāca pretī; kam tikai kreklis bija mugurā, kādēļ dikti sala; šim tā iedeva savus vamzišus. Vēl tālāku pagājušai, šai jau trešais bērns lūdzās pēc viņas brunčiem, kam šī atkal tos atstāja.

Pēdīgi tā pienāca pie liela meža, un tur jau krēsla metās. Tad šai vēl viens bērns nāca pretī un lūdzās pēc krekla. Tā domāja: «Tagad ir tumša nakts, kur neviens neredz, tāpēc arī bez krekla var iztikt.»

Šī novilka savu krekliņu un atdeva arī to. Nu viņa stāvēja kaila, plika; uz reizu zvaigznes sāka birt no debesīm, kas beidzot par spožiem rubuļiem palika. Un lai gan šī savu krekliņu bija atdevusi, tomēr viņai tagad itin smalks un jauns kreklis bija mugurā; tur nu viņa spožos rubuļus ielasiņa un bija ļoti bagāta visu savu mūžu.

144. Kas otram bedri rok, pats iekrīt.

Priekš daudz, daudz gadiem dzīvojis viens tirgotājs, kas bijis ļoti bagāts, bet arī tikpat skops un skaudīgs. Reiz tirgotājs braucis pa mežu un dzirdējis, ka mežā divas sievietes sarunājušās. Pirmā teikusi: «Šonakt Spuņu saimnieka kūtī atskries balts jēriņš, bet to apēdīs vilks.»

Otra atteikusi: «Tā paša saimnieka sievai šonakt piedzims dēls, kas būs lielākais tirgotājs pasaulē.»

To visu dzirdējis viltīgais tirgotājs un tūliņ braucis uz to māju, iebraucis un dabūjis zināt, ka patiesi saimnieka kūtī ir balts jēriņš, bet saimniecei dēls. Tirgotājs solījis lielu naudu par jēriņu un saimnieks arī to pārdevis. Nu tirgotājs ļauni nosmējies, kur gan vilks šo vairs ēdīs, kad cepetis drīz būs gatavs. Licis jēru nokaut un izcept cepeti, bet pats izgājis pa dārzu pastaigāties.

Kalpone cepeti izcepusi un uzlikusi, lai atdziest, te — kur bijis, kur ne — vilks klāt, paķēris cepeti un prom uz mežu, bet tirgotājs noskatās vien.

Tagad iet pie saimnieka, lai pārdodot šim savu dēlu, šis to izmācīšot par lielu tirgotāju. Saimnieks sakot: ne un ne, bet tirgotājs solījis visādus labumus un vēl ļoti daudz maksājis, ka saimnieks pēdīgi arī pārdevis.

Nu tirgotājs sēdies ratos un prom uz mežu, nosviedis bērnu zemē vilkiem par barību un pats braucis mierīgs mājā, priecādamies, ka nu nebūšot, kas to pārspēj.

Bet gadījušies labi cilvēki, kas bērnu mežā atraduši, pajēmuši līdz un izaudzinājuši. Šis arī patiešām izaudzis par varenu tirgotāju.

Dēls, tirgotājs, nospriedis precēties, un meklējis sievu.

Izmeklējies, izmeklējies — nekā, nevarējis atrast. Beidzot dabūjis zināt, ka vienam tirgotājam ir skaista meita. Aizbraucis un apjēmis arī par sievu.

Vecais tirgotājs nezin kā bija izodis, ka znots ir Spuņu saimnieka dēls, tas pats, ko šis toreiz nosviedis mežā. Vecais varen saskaities un nolēmis ir tagad znotu nomaitāt.

Pavēlējis pušiem mežā izrakt bedri un pirmo, kas piejāšot klāt, lai grūžot bedrē iekšā. To visu noklausījusies dēla sieva un izstāstījusi vīram, kad tēvs sūtot uz mežu, lai jānot uz tēva māju, bet zirgu lai palaižot vaļā. Labi, dēls arī tā izdarījis.

Nu vecais tirgotājs redzējis, ka zirgs pārskrējis mājā, jājis apraudzīt. Puši, redzēdami, ka vecais pats jā, brīnījušies, bet kas teikts, tas jādara.

Saķēruši veco, iesvieduši bedrē un apbēruši ar smiltīm. Bet jaunais tirgotājs jājis pie savas sievas un bijis tagad lielākais tirgotājs pasaulē.

145. Neīsti draugi.

Vienam tēvam bijis viens vienīgs dēls. Dēlam bijuši trīs draugi, kuŗus tas arvienu tēva priekšā cildinājis un slavējis. Bet tēvs viņam atbildējis: «Ko nu lielies! Man tikai ir viens vienīgs draugs, bet tas arī cauru mūžu bija man uzticams; tev turpretim ir draugu daudz, tomēr es neticu, vai maz kāds no viņiem ir īsts.»

Dēls tiepjas, ka visi viņa draugi esot labi un pastāvīgi.

Tēvs saka: «Nu labi. Nokauj tad balto vepri, paslēp to pelūdē, aizej pie saviem draugiem un izlikdamies žēlojies: «Draugi mīļie! Es netīšām nokavu vienu cilvēku, paslēpiet mani kādu laiku!» Redzēsīm gan, ko viņi darīs.»

Labi, dēls paslēpj vepri pelūdē un aiziet pie pirmā drauga, vaimanādams: «Man gadījās tāda nelaime, ka nokavu cilvēku! Paslēp nu mani kādas dienas, kamēr briesmas pāriet!»

Bet teicamais kungs nelāva nelaimīgajam ne apsēsties: izdzina to pa durvīm laukā, lai iet, kur grib.

Nu viņš aizgāja pie otra drauga vaimanāt: «Kāda man nelaime, nokavu vienu cilvēku. Paslēp nu mani, kamēr meklēšana pāriet!»

Bet otrs draugs arī neļāva nelaimīgajam ne apsēsties: izdzina viņu ārā, lai iet, kur grib.

Nu dēls aizgāja pie trešā drauga žēloties: «Tavu postu! Man gadījās cilvēku nokaut! Paslēp nu tu mani kādas dienas savā mājā!»

Arī trešais draugs izdzina to no savas mājas laukā.

Tad dēls pārnāca mājā pie tēva un sacīja: «Tēt! ir gan tev taisnība! Mani draugi nav godīgi cilvēki: izdzina mani pa durvīm laukā.»

«Are, ko teicu. Bet aizej nu pie mana drauga un iesakies tikai to vārdu: «Tēvs nokava cilvēku, nāc nu un paslēp viņu!» Tad redzēsi, kas ir īsts draugs.»

Labi, dēls aiziet pie tēva drauga un saka: «Manam tēvam notikusi liela nelaime: viņš nokava cilvēku! Kur nu viņu slēpsim?»

«Apžēlojies! Ko, vai patiesi? Tad man tūliņ jāiet.»

Un tēva draugs tūliņ ar asarām acīs tecīņus vien atskrēja pie sava nelaimīgā drauga. Bet, kas ir? Tēvs ved draugu uz pelūdi un, rādīdams nokauto vepri, saka: «Tas labi, ka atnāci manās cūku bēres. Paēdīsim visi kopā labas vakariņas!»

146. Kā slinkā sieva izārstēta.

Reiz viens jauns saimnieks gribējis precēties. Viņam nu ļoti patikusi kaimiņa meita, kas gan bijusi ļoti skaista, bet pavisam slinka. Tā viņš nu sācis prātot, kā to slinkumu varēšot izārstēt. Šim saimniekam bijusi arī kāda kūtra ķēve, kas no krietnas pāršanas palikusi naskāka.

Jaunajam saimniekam, kā jau teikts, patikusi meita, un meitai tāpat arī saimnieks. Sevišķi vēl nopriecājusies meitas māte, ka meitai gadījies tāds labs precinieks.

Kāzu dienā brūtgāns braucis tīšām ar savu slinko ķēvi uz baznīcu, lai ar to pārvestu savu jauno sieviņu. Pēc laulā-

šanas viņš mierīgi atļāvis visiem panāksniekiem gaŗām pa-
braukt, un kad nu kūtrā ķēve maz vien vairs vilkusies, tad
sācis to pamācīt ar pātagu. Ķēvei sitot dažs pātagas atsitiens
ķēris arī jauno vedeni. Jaunā sieviņa nu prasa: «Kāpēc tu
to zirgu tā sit?»

Vīrs atbild: «Sliņķiem citu labāku zāļu nav.»

Kādu dienu pēc kāzām jaunais vīrs ap brokasta laiku
ienāk no darba istabā un atrod savu sieviņu vēl gultā. Viņa
nu gan uzliek vīram ēdienu uz galda, bet pati aiziet atkal
gulēt. Vīram ēdot, pienāk kaķis un sāk gar kājām glauz-
damies ņaudēt. Saimnieks nu bargi uzsauc kaķim: «Kaķi,
es tev saku pirmo reiz: paliec mierā! Kad tev teikšu vēl otru
un trešo reiz, tad tu redzēsi, kas ar tevi notiks.»

Kaķis šādu biedēšanu neliek vērā un ņaud arvien uz
priekšu. Tad saimnieks paķer tam pie kakla un liek pret
krāsni, ka tas arī vairāk nekad vairs neņaud.

Pēc kādām dienām govij rodas teļš. Laiks ir ļoti auksts
un teļu noliek istabas kaktā, lai tas drīzāk atžirgtos. Teļš
par laiciņu sāk bļaut. Saimnieks to dzirdēdams, saka teļam:
«Teļš, tu nedrīksti bļaut! Es to neciešu. Es sacīšu vēl otru
un trešo reiz, un ja tu vēl neklausīsi, tad tu redzēsi, kas ar
tevi notiks.»

Teļš pavēli nesaprot un bļauj vēl arvien. Tad saimnieks
sagrābj to rokās un liek pret krāsni, ka tas vairs neceļas
augšā. Tāpat vēl notiek sunim un pēdīgi gailim, kuŗi arī pār-
kāpj trīsreizīgu saimnieka pavēli.

Jaunā saimniece redz šādu saimnieka īsu tiesāšanu un
bargu sodīšanu. Viņa sāk brīnīties un baidīties par vīra
triju reižu pavēlēm.

Otrā dienā pēc gaiļa nosīšanas atnāk jaunās saimnieces
māte, lai redzētu, kā meitiņai klājas. Kad nu saimnieks redz
to pie meitas aizejam, viņš ieiet sānu istabā, lai noklausītos,
ko māte ar meitu runā. Māte prasa meitai: «Meitiņ, kā tev
nu labi klājas?»

Meita atbild: «Vai, māmiņ, kad tu zinātu, cik mans vīrs
ir sirdīgs. Kad viņš saka pirmo, otru un trešo reiz, tad viņš
nosit, ja vēl neklausā. Pirmo nosita kaķi, kas nemitējās pie

galda ņaudēt, otru teļu, trešo suni un vakar pat vēl gaili. Man bailes vien metas, ka visu to dzirdu un redzu.»

Māte to noklausījusies saka: «Es jau tev teicu: neej pie viņa! Bet tu tik sacīji: viņš tik labs un man ļoti patīk, es tikai viņu gribu.»

Saimnieks to noklausījies, ieiet pie abām iekšā. Sievas māte saka: «Labdien, meitas vīriņ!»

Saimnieks atbild stingri: «Labdien, labdien.» Tad prasa sievai, vai mātei ēst arī esot devusi. Sieva atbild, ka vēl neesot devusi. Saimnieks saka: «Ej tūliņ dabū ēdienu un pamielo māti!»

Šī nu arī vairs negaida, ka vīrs sacīs otru un trešo reizi. Kad sievas māte bija paēdusi, tad meitas vīrs tai cieti nosaka: «Nāc nu man līdza!»

Sievas māte brīnīdamies atbild: «Vai, meitas vīriņ, kur nu es tev līdza iešu, kur nu tu mani vedīsi?»

Meitas vīrs turpretim stingri pavēl: «Es tev saku vienreiz un teikšu vēl otru un trešo reizi. Ja tu neklausīsi, tad redzēsi, kas ar tevi notiks.»

Meita nu arī sabijusies paskubina: «Ej vien, memm, ej vien, nesaki nekā pretī.»

Sievas māte, jau zinādama meitas vīra īsās un stingrās pavēles, iet arī līdz, kur meitas vīrs to ved. Tā nu abi ieiet dārzā, kur meitas vīrs bija pašulaik aris. Viņš nomauc savai kūtrai ķēvei sakas, uzmauc tās sievas mātei un dzen to pa vagu. Sievas māte nu žēlojas: «Vai, meitas vīrs, kam nu tā dari?»

Vīrs atbild: «Gan jau zināsi, par ko!» Viņš vēl parāda pātagu un patiešām noņņ kādas vagas. Tikai tad viņš palaiž sievas māti, lai nu ejot uz māju.

Mājā prasa sievas tēvs: «Kā nu meitiņai labi klājas?»

Sievas māte nu raud un žēlojas, ka meitiņai klājoties ļoti slikti. Meitas vīrs esot briesmīgi sirdīgs cilvēks. Lielās dusmās jau esot nositis kaķi, teļu, suni un gaili. Nezinot, kā gan meitiņa ar tādu cilvēku varēšot nodzīvot. Sievas tēvs nu arī pats grib redzēt, vai meitas vīrs patiešām ir tik briesmīgs cilvēks, un pēc kādām dienām noiet znotu apciemot. Kad sievas tēvs ieiet pie savas meitas, tad meitas vīrs

atkal klausās sānu istabā, ko tur tēvs ar meitu runās. Sieva atkal stāsta, ka viņas vīrs esot ļoti ātrs un sirdīgs, viņai bailes vien esot, ka šās nenositot. Tēvs atbild: «Nevajaga arī vienmēr gulēt, bet strādāt un paklausīt vīram, ko tas saka. Te jau vairs nevari tā dzīvot, kā pie mums mājā. Ko tu padarīsi, tas jau jums pašiem nāks par labu!»

Meitas vīrs, noklausījies tēva prātīgo padomu, arī pats ieiet pie abiem iekšā. Viņš nu liek sievai, lai pataisa tēvam labu ēdienu un aizsūta vēl puisi uz krogu pēc alus. Labi paēdis un padzēris un ar znotu mīļi izrunājies, sievas tēvs iet atkal uz māju. Kad nu sieva redz, ka vīrs nāk tā kā streipuļodams uz māju, viņa iet tam pretī un saka: «Jā, jā, es jau domāju, ka tā būs. Ar mani viņš dārzu apara, un ar tevi būs noecējis. Tev vecam vīram vairs nav spēka mājā pārnākt.»

Vecais atbild: «Es neko nezinu ne par aršanu, ne par ecēšanu. Tik to es zinu, ka meitas vīrs ir labs cilvēks, kas mani labi pamieloja un vēl sadzirdīja.»

Tā nu arī meita bija no agrākā slinkuma izārstēta un dzīvoja laimīgi ar savu vīru.

147. Gudrie padomi.

Reiz dzīvoja viens mācītājs, kam bija jāiet uz citu draudzi, un tālab viņam esot bijusi jāizmaksā saviem kalpiem alga. Kučērs dabūjis divi simti un braucis atkal mācītājam līdz uz jauno draudzi. Viņš domājis: «Šo naudu gan es tau-pīšu un uz priekšu pelnīšu atkal!»

Kučērs iejūdzis divus krietnus zirgus mācītāja skaistajā karītē un tā nu braukuši projām, bet vakarā iegriezušies vienā mazā pilsētiņā nakti pārgulēt. Nu kučērs staigājis visu nakti pa veikaliem, bet visi esot bijuši tukši. Viņš tomēr gājis tālāk un domājis, ka kaut kas viņam esot jāno-pērk par piemiņu. Tad viņš iegājis atkal vienā veikalā un pasacījis: «Ko jūs īsti pārdodat?»

«Padomus!» pārdevējs atbildējis.

«Kādi tad jums ir tie padomi?»

«Tas tev nav jāzin, kad pirksi, tad dabūsi zināt.»

Kučērs jautājis: «Cik tad maksā viens padoms?»

«Simtu rubļu,» pārdevējs atbildējis.

Nu lai dodot vienu padomu, kučērs teicis. Tad pārdevējs esot izskaidrojis, kāds tas padoms esot: «Labāk pa labu ceļu apkārt braukt, nekā pa sliktu taisni?»

Kad nauda bijusi aizmaksāta, tad kučērs sācis žēloties: «Kam man vajadzēja samaksāt veselu simtu?» Bet kas padarīts — padarīts, bijis jāpaliek mierā. Drīz jau metusies gaisma un kučērs iegājis vēl kādā pārdotavā un prasījis: «Ko jūs pārdodat?»

«Padomus!» pārdevējs atbildējis.

«Kādi tad ir tie padomi?»

«Tas tev nav jāzina, kad pirksi, tad redzēsi.»

«Cik maksā viens padoms?»

«Simtu rubļu.»

Kučērs pārdomājis, lai izput arī tas otrs simts, un nopircis tāpat otru padomu. Tagad tirgotājs devis savu padomu: «Neturi nakts mājas tur, kur jauna krodziniece un vecs krodzinieks.»

Tad kučērs atgriezies pie sava kunga. Nu braukuši atkal tālāk un nobraukuši pie krustceļiem: viens ceļš gājis apkārt, otrs taisni. Tas ceļš, kas gājis apkārt, esot bijis labs, bet otrs, kas taisni gājis, bijis slikts. Mācītājs teicis: «Mēs nebrauksim vis apkārt, bet brauksim tik taisni!»

Kad kādu gabalu nobraukuši, zirgi jau bijuši balti ar putām. Nu tik kučērs atcerējies savu padomu: «Labāk pa labu ceļu apkārt braukt, nekā pa sliktu taisni.»

Bet kučērs neko negribējis teikt, jo kungs jau tikpat viņu neklausīšot. Tagad sliktajam ceļam bijuši cauri, bet vakars arī jau bijis klāt, un nu steigušies uz kādu krogu. Kad krogā bijuši nobraukuši, kungs prasījis nakts māju, un dabūjuši arī, bet krodziniece bijusi jauna un krodzinieks vecs. Tagad kučērs atkal atcerējies otru padomu: «Neturi nakts mājas tur, kur jauna krodziniece un vecs krodzinieks!»

Viņš negribējis neko sacīt, jo tas jau viņu neklausīšot, un citur arī nekur tuvumā mājas nebijis. Pats kro-

dzinieks šē nebijis mājā un jaunā krodziniece teikusi, ka vīrs drīz pārnākšot. Kučērs visu laiku manījies, kā tikt krodzinieka istabā. Krodziniece parādījusi abiem guļas vietu, bet kad viņa izgājusi laukā, kučērs piecēlies un palīdis pagultē. Ap pulkstens divpadsmitiem kāds bungājis pie loga. Krodziniece jau laikā bijusi sakārtojusi gardus ēdienus un arī pati glīti uzģērbusies. Viņa attaisījusi logu un ienācis viens glīts jauneklis. Šie esot krietni paēduši un runājuši, kā nogalināt veco krodzinieku un kā varētu abi precēties. Uz rīta pusi esot pārnācis arī krodzinieks un šie abi brukuši tam virsū. Kad vecais bijis beigts, izsvieduši to uz ielu, lai ļaudis domātu, ka mācītājs ar kučēru vainīgi. Bet kučērs to visu noklausījies un kad šis gājis atkal pa logu laukā, kučērs tūlī izlīdis no pagultes un iedūris jaunajam cilvēkam labajā kājā. No rīta esot atbraukuši kārtībnieki un ārsti izmeklēt, kas ar veci noticis. Kučērs nu visu izstāstījis, ko naktī dzirdējis un redzējis. Krodziniece ar kādu svešu jaunekli esot runājuši nogalināt veco un vainu nogriezt uz šo un mācītāju. Tālāk viņš sacījis: «Es biju pagultē un visu to dzirdēju; bet kad svešais vīrietis līda atkal pa logu ārā, es tam pieskrēju klāt un iedūru ar nazi labajā kājā. Eita un meklējiet ievainoto rokā.»

Izmeklējuši visas malu malas, beigās arī atraduši jaunekli ar ievainoto kāju un tad pakāruši abus vainīgos, bet mācītājs ar kučēru nobraukuši jaunā draudzē.

148. Uzminētās mīklas.

Vienā ciemā reiz dzīvoja nabaga cilvēks, kas pelnīja pārtiku tik ar ādu mīšanu. Reiz gadījās braukt pašam ķēniņam caur to ciemu. Braukdams viņš ieraudzīja ādmini uz upes izcirstā āliņģī ādas mazgājam, un piezobodams vaicāja: «Cilvēks, ko tu dari tādā aukstumā? Vai tu nevari pietikt bez četriem tik ar astoņiem?»

Ādminis atteica: «Vēl ar divpadsmitiem nevar apmierināt trīsdesmit divus!»

Ķēniņš, nezinādams ko atbildēt, pavēlēja kučeram

braukt tālāk. Atgriezies savā pili, ķēniņš ilgi gudroja, ko tā ādmiņa atbilde īsti nozīmē, bet par velti. Tad ķēniņš sa-sauca savus padomniekus un gudriniekus, bet neviens no tiem nekā neizgudroja. Nu ķēniņš palika dusmīgs un sa-cīja: «Ja trīs dienu laikā no jums neviens neuzminēs ādmiņa mīklas, tad visus ieslodzīšu cietumā, kamēr mīkla būs uz-minēta un man atstāstīta; bet izgudrotājam došu pusi savas valsts.»

Ko nu darīt? Uzminēt ir ļoti grūti. Paiet trīs dienas un visi padomnieki tiek ieslodzīti cietumā. Laiks iet dienām, nedēļām, pat mēnešiem, bet ķēniņš nevar atrast mieru.

Reiz ķēniņš, staigādams pa savu dārzu, ierauga pa ceļu ejam jaunu cilvēku ar kuli pār pleciem, un vaicā tam: «Ko tu, cilvēks, staigā gar manu dārzu ar kuli?»

Tas atbild: «Tādēļ, ka tukša kabata, tad jānes kule.»

«Tev taisnība,» atbild ķēniņš, «bet vai vari uzminēt, ko nozīmē viena ādmiņa atbilde. Es atradu lielā aukstumā vienu ādmini ādas mazgājam un prasīju: kāpēc tu, cilvēks, ziemā tik grūti strādā, vai tu nevari pārtikt ar tiem astoņiem, bez četriem? Bet ādminis man atbildēja, ka vēl divpadsmīt nespēj apmierināt trīsdesmit divus. Ko nozīmē mans jautājums un viņa atbilde?»

Ceļavīrs atbild: «Šo mīklu var viegli uzminēt. Jūs prasījāt, kādēļ viņš par astoņiem mēnešiem nenopelnī sev pārtiku, ka ir jāstrādā vēl četri aukstie mēneši; bet ādmiņa atbilde bija: strādājot cauru gadu, tas ir divpadsmīt mēnešus, nevaru pilnīgi apmierināt ar maizi mutē trīsdesmit divus zobus.»

«Tev taisnība, bet pasaki vēl man, kādēļ šie mani padomnieki un gudrinieki nespēj to atminēt?»

«Tādēļ, ka viņi visi ir pārtikuši. Strādnieks cauru gadu strādā, bet ir pus plīks un dzīvo pus badā; bet padomnieki pavisam bez darba bija gardi paēduši, silti ģērbusies un jauki izdzīvojušies.»

Tad ķēniņš aizveda pie sevis ceļavīru, atdeva tam pusi savas valsts, bet gudrinieki palika visu mūžu cietumā.

149. Šaubīga audēja.

Reiz viena saimniece iesākusi aust ļoti gaŗu audeklu. Audusi, audusi — kamēr beidzot apnicis un pati aizbēgusi no mājas. Bēgot viņa satikusi mazu, mazu putniņu, kas knābājis dimanta kalnu. Saimniece jautājusi, ko šis tur darot. Putniņš atbildējis, ka viņam šis kalns jānoknābā jot. Tad saimniece iedomājusies, ka viņa nevarējusi nieka audeklu no aust, bet mazam putniņam ir pacietība noknābāt lielu dimanta kalnu. Nu viņa steigusies uz māju un noaudusi savu audeklu.

150. Vecais tēvs siena kaudzē.

Senos laikos bijis tāds likums, ka visiem tiem, kam jau sešdesmit gadu, bijis jāmirst. Reiz gan valdījis viens labs valdnieks, kas šo likumu atcēlis, bet te uznākuši bada gadi un citi ķēniņi nebijuši mierā, ka šim tik daudz ļaužu. Tā nu arī labajam bijis jāievēro savā zemē tas pats vecais likums.

Tanī valstī dzīvojis viens turīgs saimnieks, kam bijis vecs tēvs tuvu pie sešdesmit gadiem. Bet tēvs bijis ļoti gādīgs un dēls to negribējis nelaikā nobeigt, jo tas šim vienmēr devis labus padomus. Dēls tomēr arī zinājis, ka ķēniņa likumam nedrīkst pretoties.

Reiz dēls pats jautājis tēvam, ko lai šis darot, jo negribot tēvu nogalināt, un tēvs teicis, lai siena kaudzē viņam iztaisot būdiņu, viņš tad tur dzīvošot. Tā arī labais dēls darījis, un ar bailēm katru dienu nesis tēvam ēdienu, jo visi jau runājuši, ka viņa tēvs arī vecs.

To pašu gadu nebijis nekādas ražas: visiem lauki tukši. Atnācis pavasaris, ne ko pašiem ēst, ne ko zemē likt. Kādu dienu atkal dēls sūdzējis tēvam savas bēdas. Tēvs teicis, lai taču labi tīri izslaukot visus apcirkņus, visas šķirbiņas, gan jau kādus graudiņus atradišot, un ja tos iesēšot, tad būšot citam gadam vairāk sēklas. Dēls arī tā izdarījis un atradis tur nedaudz graudu. Tos viņš labi reti iesējis, asni

stipri sazaļojuši un rudenī taču bijis drusku miežu, auzu un kviešu ko pļaut.

Kaimiņi jau domājuši ko sliktu, un dēlam nu radušās atkal jaunas bēdas. Ja nu dabū ķēniņš zināt, ka viņa tēvs vēl dzīvs, tad varbūt abiem nāve. Drīz arī ķēniņš dabūjis zināt par saimnieka druvām un braucis pats pārlicināties. Saticis saimnieku un prasījis, kur šis sēklu jēmis. Gan negrib teikt, bet melot ar nedrīkst. Beidzot viņš teicis, ka sēklu dabūjis tā, ka neesot ķēniņa izdoto likumu klausījis. Viņš nu baidījies, ka būs jāmirst, bet ķēniņš gribējis visu skaidri izzināt. Nu beidzot saimnieks arī izstāstījis, ka viņa tēvs jau esot pāri sešdesmit gadiem, un tomēr vēl dzīvojo, tas esot šo pamācījis, kā pie sēklas tikt.

Tūlīt ķēniņš licis, lai ved veco vīru šurp, nekas ļauns nenotikšot. Dēls arī paklausījis un vecais tēvs visu izstāstījis. Ķēniņš lūdzis, vai nevarot arī viņam ko pastāstīt. Nu kāpēc gan nevarot. Bet neesot nekas labs. Nu ķēniņš visādā ziņā grib to zināt. Vecais arī stāsta: «Drīz būs lieldienas un lieldienas rītu tu mirsi, bet ne tā kā visi cilvēki mirst, tevi nozāļos. Salmu kaudzē labi paslēpts, esmu noklausījis ļaunu ļaužu runās.»

Nu ķēniņš sācis prasīt: «Vai to vēl nevar kaut kā novērst?»

«Varētu jau gan,» vecais atbild, «bet tad tev sestdienas naktī jāiet zagt. Varbūt ka tu satiec kādus ļaundarus, no kuriem daudz ko var dabūt zināt.»

Ķēniņš gan baidās: grūti būs, bet apjemas arī iet. Tiklīdz pārbrauc mājā, tūlīt parakstīja likumu, ka viņa valstī nedrīkst vairs nokaut nevienu vecu cilvēku, lai dzīvo, cik katram nolikts.

Bet par savu paša nodomu ķēniņš nevienam neviena vārda nav bildis. Jau laikā viņš iegādājies zagļiem piemērotas drēbes un ar bailēm gaidījis lieldienas nakti. Beidzot tā arī pienākusi, tumša, vēsa, vējaina. Staigādams pa šaurām ieliņām, redz: kāds tumšs stāvs kustās pie stūpa — liekas, ka ko runātu. Beidzot tas pielien šim tuvāku un aprasās, vai šis esot draugs, vai ienaidnieks. Saprotams, ķēniņš atbild, ka draugs. Nu tad jau varot iet abi reizē. Zaglis nu

prasa ķēniņam, kur šis gribot iet. Ķēniņš tikai drošs savās mājās, tādēļ arī to vedina uz ķēniņa pili: viņš tur visus ceļus labi pazīstot. Zaglis gandrīz vai piekauj ķēniņu — vai tad tagadējais ķēniņš kādam ko ļaunu darot? Pie tā nu gan šis neiešot, tik laba cilvēka. Tad jau labāk viņš vedīšot, kur varēšot dabūt, ko tik gribot. Bet visvairāk viņš tik gribot dzirdēt, ko nelieši runājot. Neko darīt, gājis arī ķēniņš līdz. Aizgājuši pie viena ministra nama. Tur bijušas lielas greznas viesības. Zaglis pievedis pie šaurām trepēm un teicis, lai nu šis rāpjas augšā. Ko nu darīt? Ķēniņš nevar pāiet ne soli. Zaglis atkal iebrūdis tam dunku sānos un rāpies pirmais. Beidzot uzvācis arī šo — norājis, kas šis par zagli esot, ka neprotot pat kaķa gājienu. Bet nu būšot jau viss labi, lai tik šo klausot. Gājuši pa nama augšu kā peles. Zaglis pievedis pie kādas gaišas vietas un teicis, lai nu šis tik liekas uz vēdera un kādu laiciņu paklausās. Nu ķēniņš ieraudzījis apakšā visus savus ministrus. Tie sprieduši par svētku rīta apsveikšanu pie ķēniņa. Kad ķēniņš būšot visu noklausījies, lai runātājs tad pasniedzot vīnu. Tad pēc kādas stundas, ķēniņš būšot auksts.

Ķēniņam to dzirdot, mati cēlušies stāvu. Viņš jau gribējis sākt uz šiem ko teikt, kad atkal dabūjis sitienu, lai paliekot klusu. Drīz arī jau kāpuši zemē. Zaglis pajēmis dažas sidraba lietas. Kad izgājis laukā no pilsētas, tad zaglis stājies pie mantas dalīšanas. Gan ķēniņš negribējis neko jemt, bet pretrunas nelīdzējušas. Ķēniņš vēl apprasījies, kur šis biedrs dzīvojot, viņš gribot vēl kādu reizi iet kopā. Šoreiz šim neesot laba dūša bijusi. Zaglim bijušas citādas bēdas. Tas tik domājis, kā varētu paziņot ķēniņam, lai nedzeļ vīnu — bet kas nu viņu, zagli klausīšot? Zaldāti sajēmšot tik cieti un diezgan.

Ķēniņš atvadījies un aizgājis, bet slepenībā savācis zaldātus. No rīta visi ministri klāt. Viens tur apsveikšanas runu, ko ķēniņš gluži mierīgi noklausās. Beidzot pasniedz ķēniņam vīnu. Viņš to satveļ, bet nedzeļ un saka: «Esmu vienmēr dzēris no sava biķeŗa, lai šoreiz tas tiek Jums, mans draugs!»

Ministram izkrīt biķeris no rokām, citi jau bēg projām,

bet visur zaldāti priekšā. Visus noziedzniekus apcietina un ķēniņš paliek sveiks un vesels.

Atkal ķēniņš savāc zaldātus un pats tos ved pie sava nakts biedra. Šis, nabadziņš, tā guļ, ka nav ne ar bungām uzceļams. Beidzot pamostas, ierauga zaldātus, grib bēgt, bet nekur nevar. Pienāk ķēniņš, sniedz roku un saka, ka šis jau esot pagājušās nakts biedrs. Esot pats ķēniņš, lai neko nebīstoties! Tikai no viņa palīdzības tas vēl esot dzīvs palicis. Tomēr zagli nevar nekādā veidā apmierināt. Ķēniņš ar zagli iesēstas kariatē, pavēl šos labi apsargāt un brauc uz pili. Tur abi ieiet atsevišķā istabā, kur ķēniņš pārgērbjas atkal par zagli un nu tik pēdējais šo pazīst. Ķēniņš izstāsta visus sīkumus un teic: «Mans draugs, uzticamāka biedra par tevi man nav, tādēļ lūdzu palikt par manu padoma devēju.»

Gan zaglis visādi aizbildinājies, ka nekā nezinot, bet tomēr beidzot piejēmis uzaicinājumu. Vēlāk izrādījies, ka tas nav vis bijis nekāds zaglis, bet kādreiz ķēniņa ministru sodītais sulainis. Par to ķēniņš bijis ļoti laimīgs.

Kādu dienu ķēniņš ar savu draugu braukuši apmeklēt veco vecīti, bet viņam par lielām bēdām, vecītis nomiris jau lieldienas rītā teikdams: «Es esmu mūsu ķēniņu izglābis no bada un no nāves, lai viņš dzīvo laimīgs!»

No tās reizes ķēniņš bijis mīļš viesis saimniekam. Gadiem uz priekšu ejot, valsts uzplaukusi acim redzot. Nabagiem klājies arvien labāk un zagļu un noziedznieku skaits mazinājies. Visā valstī katru lieldienas rītu apsveicinājuši ķēniņu un vēlējuši tam vēl ilgi, ilgi dzīvot. Tā arī noticis, jo labais ķēniņš nodzīvojis ilgu mūžu.

151. Ķēniņa dēls un kalēja dēls.

Kēniņam un kalējam, abiem vienā naktī piedzima dēli. Ķēniņš piejem aukli savam dēlam, kas to lai koptu un glabātu. Kalējam jau bija pieci dēli, kas tam jau grūti bija audzināmi, un šis bija sestais; tāpēc viņš pierunā bērnaukli, lai tā pārmij viņa dēlu ar ķēniņa dēlu. Šī to arī padara.

Kalējam tagad ir tāds gudrs un veikls dēls, kas iet ganos

un labi satiek ar kaimiņu puikām. Īpaši pie viena kalniņa, tur viņi visi arvien sanāk kopā, laužas, skrienas un jāj ar koka zirgiem. Kad katrs noliek savu zirgu pie siles, iedod tam ēst un nāk otru reizi lūkātu, tad uziet, ka vienam un otram zirga trūkst. Puikas norunā, kad zagli dabūšot rokā, tad to nosodišot.

Reiz bērnaukle, staigādama ar tagadējo ķēniņa dēlu, nonāk arī pie šā kalniņa. Puikas kopā būdami, vēlējušies, ko katrs gribētu darīt. Tā runājot, kalēja dēls uz tiem saka: «Es uz šā kalniņa celtu skaistu pili.»

Ķēniņa dēls tam atbild: «Es atkal te taisītu smēdi, jo kur pils ir, tur arī smēdei vajaga būt.»

Pareizi — citi gani sarunājas un iecel kalēja dēlu par ķēniņu. Šis, savu valdīšanas amatu iesākdams, visiem cieši piekodina sacīdams: «Pirmo reizi noziegumu piedošu, otru reizi sodīšu, bet trešo reizi pakāršu.»

Pēc divi nedēļām nozūd atkal kādi divi koka zirgi. Jaunais ķēniņš liek visapkārt labi izmeklēt, un atrod tos pie viena puikas. Tas viņu tagad pārmāca ar vārdiem un piedod.

Ne ilgi pēc tam atkal kādi zirgi nozūd. Ķēniņš liek meklēt un tos atrod pie tā paša puikas. Kalēja dēls, tagadējais ganu ķēniņš, to liek nokult, ka tas ne uz kājām nespēj stāvēt, aiziet mājā, guļ slims gultā, bet ne sacīt nesaka vecākiem, kas tam kaiš. Tas izveseļojies sāk atkal iet ganos.

Pēc kāda laiciņa atkal kādi koka zirgi nozūd pie kalniņa; ķēniņš liek pārmeklēt, un atrod tos pie tā paša pirmā zagļa. Viņš nu liek iztaisīt karātavas un šo negantnieku pakārt.

Zināms, vecāki nu iet pie īstā ķēniņa un sūrojas, ka citi gani uz kalēja dēla pavēli šo dēlu pakāruši. Ķēniņš sūta ziņu kalēja dēlam, lai tas nāk un dod atbildi par saviem darbiem; bet tas turas sevi par ķēniņu un kājām neiet. Ķēniņš sūta otru ziņu, bet tas atkal neiet un liek atbildēt, ka kājām nebūšot iet. Trešo reiz vecais ķēniņš sūta šim zirgus pakaļā. Jā, nu viņš tūliņ brauc pie ķēniņa.

Kad jaunais ķēniņš pie vecā ķēniņa bija nobraucis, tad šis tam prasa, kā gan tas iedrošinājies likt pakārt gana puiku. Jaunais itin droši atbild: «Tie mani iecēla par ķēniņu; kā

augsts valdnieks būdams, es viņiem piekodināju: «Pirmo reizi es piedošu noziegumu, otru reizi sodīšu un trešo reizi pakāršu.» Viņš par savu zādzību ir dabūjis tik to sodu, ko pelnījis.»

Ķēniņš brīnās par tādu drošu un skaidru atbildi, ieskatās tam labi acīs, un sāk domāt: «Šis tiešām cits nav, kā mans dēls.»

Viņš sauc bērnaukli un tai skarbi uziet virsū: «Kam tu pārmainīji manu dēlu?»

Šī, baiļu pārjemta, krīt pie zemes un izteic visu, ko padarījusi. Ķēniņš nospriež par abiem, kalējam un bērnauklei, nāves sodu. Tad atlaiž kalēja dēlu un pieņem savu īsto dēlu sev par mantinieku.

152. Ķēniņš un ganu puika.

Kēniņš izgājis pastaigāties un saticis vienu ganu puiku. Tam ganu puikam bija glīts stops un bultas plecos un šis ganījis savas govīs. Ķēniņš sācis ar ganu runāties un prasījis, kur šis tādus rīkus jēmis. Puika sacījis pretī, ka pats esot taisījis. Ķēniņam tāds puika paticis un viņš sacījis: «Tu esi apķērīgs puika. Ja tu man varēsi atbildēt uz trīs jautājumiem, tad es tevi jemšu uz savu pili.»

Nu ķēniņš prasa ganam: «Kas ir vislielākais valdnieks pasaulē?»

Gans atbild: «Dievs debesīs un ķēniņš virs zemes!»

«Tas ir pareizi,» sacījis ķēniņš. «Bet atbildi man uz trešo otru jautājumu: «Cik pilienu ūdens ir jūrā?»

Gans atbild: «Cik smilšu jurmalā, tik pilienu ar ir ūdens jūrā!»

«Tas ir pareizi,» sacīji ķēniņš. «Bet atbildi man uz trešo jautājumu: «Cik acumirkļu ir mūžībā?»

Gans saka: «Aizjūrā esot viens dimanta kalns, pa gadu reiz nākot viens putns un noslaukot pie kalna savu knābi. Kad knābi slaukot kalns būs nodilis, tad viens acumirklis no mūžības būs pagalam.»

«Tas ir pareizi,» sacījis ķēniņš. «Nāc man līdza uz pili.»

Ķēniņš aizvedis ganu puiku uz savu pili. Viņš tūliņ licis ganu puikam, lai velkot ganu drēbes nost, un iedevs šim pils ļaužu drēbes mugurā. Ta ķēniņš vēlējies lai ganu puika drēbes sadedzinot, bet ganu puika sācis varen lūgties, lai nesadedzinot šā ganu drēbes, bet lai atstājot šim pašam par piemiņu. Pēdīgi ķēniņš arī bijis ar mieru atstāt ganam visas panckas. Tad viņš licis puikam ierādīt kambari un puika aiznesis savas drēbes uz kambari un sakāris pie sienām.

Ganu puika nu dzīvoja ķēniņa pilī un šim klājies ļoti labi. Ķēniņš šo izskolojis un iecēlis par savas mantas pārzinātāju. Bijušais gans uzraudzījis ķēniņa mantu tāpat kā savu. Katru dienu viņš gājis savā kambarī, palicis tur kādu stundu un ilgi skatījies uz savām ganu drēbēm un bultām un bijis ļoti priecīgs, ka no gana ticis tik augstā vietā. Ķēniņa sulaiņi noskatījušies, ka puika, nākdams no mantas kambariem arvien, ieiet savā kambarī un tur labi ilgi paliek. Ko nu šis tur, savā kambarī, varot tik ilgi viens pats darīt! Lai kam gan zогot ķēniņa mantu un savā kambarī noslēpjot. Tā savā starpā nosprieduši ķēniņa sulaiņi, gājuši pie ķēniņa un apmelojuši puiku, uzdodami viņu par zagli. Bet ķēniņš neticējis sulaiņiem un sacījis, ka tas nevarot būt taisnība. Tā nu šoreiz sulaiņiem nekā neiznācis. Šie tomēr nepalikuši vis mierā, vaktējuši puiku vienā vaktēšanā un atkal gājuši pie ķēniņa stāstīt, ka tā vien esot: puika zогot ķēniņa mantu un slēpjot savā istabā. Ķēniņš šoreiz atkal neticējis sulaiņiem. Kad nu atkal tā, tad sulaiņi nogaidījuši kādu laiciņu un tad gājuši trešo reiz pie ķēniņa sūdzēties par puikas savādo izturēšanos. Nu ķēniņš arī noticējis sulaiņiem, gājis tūliņ uz puikas kambari un izskatījis visas malu maliņas, bet nekā neatradis. Sulaiņi sacījuši, ka manta varot būt zem grīdas paslēpta. Ķēniņš licis izlauzt grīdu un visu atkal izmeklēt, bet arī tur nekā nebijis. Nu visi sulaiņi palikuši mēmi no brīnumiem, bet ķēniņš nu sacījis uz bijušo ganu: «Tevi apskauž un apmelo, bet tu esi kārtīgs cilvēks. Tev jājem mana meita par sievu.»

«Vai es drikstu kārot pēc tik augsta goda?» prasījis mantas sargs.

Nu ķēniņš atbildējis: «Mana meita jau sen tevi gribēja, bet es vien viņai liku, lai vēl pagaidās.»

Nu ķēniņš atdevis agrākajam ganam savu vienīgo meitu par sievu un pilī rīkojuši varenas kāzas. Jauneklis nu dzīvojis ar ķēniņa meitu laimīgi.

Es ar biju tais kāzās, ēdu, dzēru un līksmojos. Man bija glāžu kurpes kājā, gaļas svārki mugurā un sukura cepure galvā. Pēdīgi pagalam piedzēros, kā gāju no pils laukā, tā paslīdēja kāja, kurpes saplīsa, pats nokritu zemē. Pa nakti suņi apēda gaļas svārkus, lietus izkausēja sukura cepuri un tā es paliku bešā.

153. Gudrās atbildes.

Reiz ķēniņš gāja pa ceļu un satika ceļmalā vecu vīru, kas strādāja vaiga sviedros. Ķēniņš jautāja: «Kādēļ tu tik ļoti strādā — cik tu saņem par savu darbu?»

Vecais vīrs tam atbildēja: «Nopelnu astoņus daldeņus par savu darbu, bet naudas man pāri nepaliek.»

Ķēniņš nobrīnījies par veco vīru un jautājis, lai izskaidro, kur tas visu naudu liek. Vecais vīrs teicis: «Divus daldeņus ziedoju debess valstībai, ar diviem deldēju vecus parādus, divus lieku uz procentiem un ar diviem uztuņu sievu un sevi.»

Ķēniņš brīnējies un lūdzis, lai izskaidrojot, kas tie par procentiem, par veciem parādiem. Vecais vīrs teicis: «Man ir slimis brālis un māsa, tiem es dodu divus daldeņus. Tas ir debess valstībai. Man ir arī vecs tēvs un māte, tiem es dodu divus daldeņus, tas ir vecs parāds. Man aug divi bērni, kuriem es dodu divus daldeņus, šos daldeņus es skaitu uz procentiem. Pēdējie divi daldeņi paliek mums ar sievu.» Ķēniņš nu pabrīnījies par vecā vīra gudrajām atbildēm.

154. Bagātais Mārtiņš.

Bijis viens tāds bagāts Mārtiņš, kas rīkojis lielas viesības, un uz tām uzlūdzis pašu Dievu. Dievs arī solījies atnākt uz viesībām un nu Mārtiņš noklājis visu ceļu no baz-

nīcas līdz savai mājai no vienas vietas ar drēbēm un sācis Dievu gaidīt, ka šis nāks uz šā viesībām. Mārtiņš gaidījis gaidījis, bet līdz krēslai vēl Dieva nejutis. Ka jau bijusi laba krēsla, tad Mārtiņa mājā ienācis vecs nabags un lūdzies, lai dodot šim naktsmāju. Nu Mārtiņš ne par ko ar negribējis nabagam dot naktsmāju, jo šim šodien esot viesības, māja būšot pilna ar ciemiņiem un šis, nabags, te citiem pa kājām vien dauzīšoties. Bet Mārtiņam bijusi sava paša meitene, tā dzirdējusi, ka Mārtiņš negrib nabagam naktsmāju dot, un meitenei palicis nabaga žēl. Viņa sacījusi Mārtiņam, ka ķēķa kaktā jau esot rūmes diezgan un tur nabadziņš varot pa nakti palikt. Nu pēdīgi Mārtiņš ar' bijis ar mieru, lai nabags paliek pa nakti ķēķa kaktā.

Nu Mārtiņš pats ar iegulies gultā un gaidījis, ka nāks Dievs. Mārtiņš gaidījis, gaidījis — kamēr apgulies. Viņš nu gulējis, gulējis un pēdīgi pa miegam dzirdējis, ka ķēķī divi runājas. Tas viens runātājs prasījis otram: «Kāda laime būs ķēniņa dēlam, lielkunga dēlam un nabaga atraitnes dēlam, kas visi trīs šonakt piedzimis?»

Otrs runātājs sacījis pretī: «Kas ķēniņš dzimis, tas ķēniņš paliks, kas lielskungs dzimis, tas lielskungs būs, un nabaga atraitnes dēls apprecēs bagātā Mārtiņa meitu!»

Mārtiņš visu dzirdējis un viņam tā pēdīgā runātāja balss izklausījusi uz mata pēc nabaga balss. Mārtiņš cēlies augšā un gājis skatīties, bet ķēķis bijis tukšs: ne vairs nabaga ne cita kā. Nu Mārtiņš iedomājies, ka tas nabags jau pats Dievs vien būšot bijis. Un kas tad to būtu domājis, ka šis par nabagu nāks? Būtu to Mārtiņš zinājis, tad būtu šo pavisam citādi uzjēmis.

Nu Mārtiņš domājis: «Tā tā lieta nevar iet, ka mana meita kritīs nabaga atraitnes dēlam. Nē, te kas jādara!» Tā nu nospriedis Mārtiņš un sūtījis savu kučēru, lai šis uzmeklējot to nabaga atraitni, kam pagājušā naktī dēls piedzimis. Kučērs aizgājis un drīz vien bijis atkal atpakaļ un stāstījis, ka tepat kaimiņos jau tā nabaga atraitne esot, kam pagājuši nakti piedzimis dēls.

Nu Mārtiņš domājis: «Tā tā lieta neiet! Jāiet tik pie nabaga atraitnes un jānopērk šās dēls.» Mārtiņš aizgājis pie

nabaga atraitnes un prasījis, lai pārdodot šim savu dēlu. Nē, atraitne ne par ko ar negribējusi pārdot Mārtiņam savu dēlu. Viņš nu sācis kaulēties, solījis atraitnei papriekšu sieku zelta, tad puspūru un pēdīgi veselu pūru un par pūru zelta atraitne pārdevusi ar' Mārtiņam savu bērnu. Mārtiņš pajēmis atraitnes dēlu un nesis to uz savu māju, bet tur vis to bērnu nepaturējis. Viņš licis kučēram, lai sajūdzot zirgus, un sacījis, ka šie abi drusku izbraukšot uz lauku. Nu abi, Mārtiņš ar kučēru, braukuši pa ceļu un iebraukuši lielā mežā. Mārtiņš licis kučēram, lai apturot zirgus, lai tad pajemot atraitnes dēlu, ienesot mežā, nokaujot un sirdi lai atnesot viņam parādīt. Kučērs arī nekā, jādara, kā kungs vēlējis, un iegājis ar puiku mežā. Bet nu iedams kučērs pats pie sevis pārdomājis: «Kā nu es tādu mazu bērniņu kaušu?»

Kučēram palicis bērna varen žēl, un šis sācis prātot, ko lai nu dara. Kamēr šis tā tūļājies, te uzreiz no krūma izskrējis zaķis. Nu kučērs zvēlis zaķim ar kūju, nositis un izjēmis tam sirdi. Tad viņš ielicis atraitnes dēlu zaķa migā un aizgājis pats pie Mārtiņa, atdevis tam zaķa sirdi un sacījis, ka tā esot atraitnes dēla sirds. Tā nu abi atkal braukuši uz māju.

Pēc kāda laiciņa pa to pašu ceļu gadījies iet mācītājam. Šis nu gājis un dzirdējis, ka mežā raud mazs bērns. Mācītājs gājis uz to pusi, kur bērns raudājis. Šis nu piegājis un redzējis: zaķa migā guļ mazs puika! Mācītājs pajēmis puiku, aiznesis uz savu māju, atdevis to cienīgmātei un izstāstījis, kā viss gadījies: Šis gājis pa mežu, dzirdējis, ka bērns raud, gājis lūkāt un atradis krūmos mazu puisēnu. Mācītājam pašam nebijis neviena bērna un viņš nu audzinājis puiku par savu dēlu.

Puika jau bijis septiņi gadi vecs. Izaudzis varen smuks un prātīgs. Tai pašā laikā pie mācītāja atbraucis arī Mārtiņš ciemoties un uzskatījis tur atraitnes atrasto dēlu. Mārtiņš prasījis mācītājam, kam tas puika tāds esot. Nu mācītājs sācis stāstīt, ka to puiku šis, priekš septiņi gadi atradis mežā, tādā un tādā krūmā un tā to paturējis pie sevis un izaudzējis.

Mārtiņš domājis: «Toreiz kučērs nebūs vis puiku no-

kāvis, bet mani tik piemānījis. No tā laika jau ir taisni septiņi gadi pagājuši. Puika nav nekas cits, kā tās atraitnes dēls!» Nu Mārtiņš prasījis mācītājam, vai šis nevarot viņam puiku pārdot. Nē, viņš, mācītājs, ne par ko ar' nepārdos! Mārtiņš sācis atkal kaulēties, solījis mācītājam sieku naudas. Mācītājs tomēr nedevis puiku. Solījis jau puspūru — mācītājs vēl nedevis. Solījis pēdīgi pūru un nu mācītājs atdevis arī Mārtiņam atrasto dēlu. Mārtiņš nu aizvedis atraitnes dēlu uz māju un nodomājis: «Man jātiek no viņa visādā ziņā vaļā!» Tā Mārtiņš pats pie sevis gudrojis un nospriedis, ka atraitnes dēls jāieliekot mucā un jāielaižot jūrā. Nu Mārtiņš tā ar izdarījis. Ielicis nopirkto dēlu mucā, uzstīpojis vāku virsū un ievēlis mucu jūrā. Nu Mārtiņš pats priecājies, ka reiz būšot no nepatīkamā dēla vaļā.

Muca peldējusi pa jūru, bet vētrā aizdzīta viņpus jūras un pēdīgi piedzīta pie krasta. No rīta viena meita gājusi uz jūru pēc ūdens un uzskatījusi, ka malā piedzīta muca un mucā ir kas iekšā. Meita gājusi pie savas kundzes, vienas tirgotāja atraitnes, un stāstījusi šai, ka jūras malā esot viena muca un mucā esot kaut kas iekšā, lai šī nākot skatīties. Tirgotāja atraitne aizgājusi arī skatīties, un kā taisījušas mucu vaļā, tā redzējušas, ka mucā ir puika. Nu tirgotāja atraitne bijusi ļoti laimīga, ka atradusi tādu glītu puiku, jo šai pašai nebijis neviena bērna. Tirgotāja atraitne nu audzējusi atrasto puisēnu, kā savu pašas dēlu.

Atraitnes dēls nu dzīvojis atkal laimīgi, pēc kādiem gadiem pieaudzis un tad sācis tirgoties. Nu no tās dienas, kur atraitne piejēmusi audžu dēlu, viņai sācis varen labi klāties, jo priekš tam viņa bijusi jau krietni vien paputējusi. Tagad tirgošana gājusi tik labi, kā vēl nekad, un šās kuģu skaitlis tā vairojies, ka drīz vien visa jūrmala bijusi pilna kuģu, kas braukuši pa malu malām un jūru jūrām.

Bagātais Mārtiņš arī reiz ieskatījies, ka pa jūru sāk braukāt pulka skaistu kuģu, un šis sācis taujāt un tēgāt, kam tie kuģi piederot. Nu šim stāstījuši, ka visi tie kuģi nākot no aizjūras un piederot vienai bagātai atraitnei.

Mārtiņš sadomājis, ka jābraucot uz aizjūru tā atraitne aplūkāt, kam tik daudz kuģu piederot. Viņš nu aizbraucis

arī pie tās atraitnes un sācis ar šo runāties. Atraitne sākusi Mārtiņam stāstīt, ka priekš desmit gadiem viņa atradusi jūras malā vienu mucu, kur bijis viens puika iekšā. Šī to atrasto puiku glabājusi par savu dēlu, un tas tagad esot izaudzis liels un nu jau labu laiku tirgojoties. Viņš ļoti labi protot savu darbu un īsā laikā šie tikuši pie lielas bagātības un daudz kuģiem. Mārtiņš visu noklausījies, ko atraitne stāstījusi, un tūliņ nodomājis pie sevis: «Tas tikai nabaga atraitnes dēls vien būs.»

Tā Mārtiņš prasījis atraitnei, vai šis nevarot dabūt redzēt to atrasto puiku. Nu tirgotāja atraitne pasaukusi atraitnes dēlu, un kā Mārtiņš šo redzējis, tā tūliņ nospriedis, ka tas pats vien esot! Šis nu atkal domājis, kā dabūt nabaga atraitnes dēlu savos nagos. Solīt naudu bagātai tirgotāja atraitnei un prasīt, lai šī pārdod puiku — nepārdos! Tā nekas neiznāks, jo pašai ir naudas un mantas diezgan. Pag', darīs tā: lūgs atraitnei, lai šī liek dēlam aizvest šā sievai uz aizjūru vienu svarīgu vēstuli! Visu labi apdomājis Mārtiņš sacījis tirgotāja atraitnei, vai šī neļautu savam dēlam aizvest viņa sievai vienu svarīgu vēstuli, šim pašam neesot vaļas. Tirgotāja atraitne atteikusi, ka viņa dēlam nekā neuzspiežot, bet ja šis pats labu prātu gribot, lai tad vedot to vēstuli. Nu Mārtiņš lūdzis atraitnes dēlam, vai šis gribētu vest vēstuli. Jā, atraitnes dēls arī apjēmies aizvest, un Mārtiņš nu rakstījis savai sievai: «Vēstules nodevēju vajaga tūlīt nokaut!»

Atraitnes dēls par to neko nezinājis, pārbraucis pār jūru un gājis uz Mārtiņa māju. Pa ceļam viņš saticis vecu nabagu un tas prasījis, kur šis iedams. Atraitnes dēls sacījis, ka viņš ejot uz bagātā Mārtiņa māju un šim jāaiznesot tā sievai viņas vīra vēstule. Tad nabags atkal prasījis atraitnes dēlam, lai parādot šim arī to vēstuli. Atraitnes dēls šim arī iedevis. Nabags izgrozījis pa rokām to vēstuli, izcilājis, atdevis atkal dēlam atpakaļ un sacījis, ka šis jau ar' uz to pusi ejot un varētu vēstuli nodot. Bet ja jau šis gribot, lai tad nu nesot vien pats. Nē, atraitnes dēls labāk nesīšot pats. Nabags aizgājis un atraitnes dēls gājis savu ceļu. Viņš aizgājis pie bagātā Mārtiņa sievas un atdevis šai vīra vēstuli.

Mārtiņa sieva atplēsusi vēstuli vaļā, izlasījusi un tūlīt stellējusi pēc mācītāja, jo tur vēstulē bijis rakstīts: «Vēstules nodevēju vajaga tūlīt salaulāt ar manu meitu!»

Tas nabags, ko atraitnes dēls saticis un kam rādījis Mārtiņa vēstuli, bijis Dievs un tas to vēstuli pārtaisījis, lai atraitnes dēlu salaulā ar Mārtiņa meitu, nevis nokauj, kā pats Mārtiņš bijis rakstījis.

Atraitnes dēlu nu tūliņ arī salaulājuši ar Mārtiņa meitu un šie abi jaunie dzīvojuši priecīgi un laimīgi. Pats Mārtiņš vēl nodzīvojis tādu laiku pie tirgotāja atraitnes un tad laidis ziņu, ka tai un tai dienā viņš braukšot mājā. Znots ar Mārtiņa meitu aizgājuši Mārtiņam pretī un to sagaidījuši. Mārtiņš atbraucis un acis vien izplētis: atraitnes dēls salaulāts ar šā meitu! Kas to vēlējis? Tūliņ prasījis sievai, kā šī tā iedrošinājusies. Sieva brīnīdamās sacījusi pretī: «Tu pats jau tā savā vēstulē biji rakstījis!»

Lai rādot vēstuli šurp! Sieva steigšus parādījusi sajemto vēstuli. Kā tad, tur bijis tiešām ar paša Mārtiņa roku rakstīts, ka vēstules nodevējs tūliņ jāsalaulā ar Mārtiņa meitu!

Nu Mārtiņš pārskaities gluži zils, melns. Bet ko nu vairs darīs? «Pag',» Mārtiņš domājis pie sevis, «gan es tikšu no tevis vaļā! Rītu pat aicināšu sev līdz uz medībām un tad nošaušu!...» Tā nu beidzot izgudrojis Mārtiņš savās dusmās.

Rītā Mārtiņš aicinājis atraitnes dēlu: iešot abi uz medībām: Labi, aizgājis ar'. Bet kā tikuši mežā, tā Mārtiņš tūlīt gājis savam znotam virsū. Kā nu šāvis, tā nenošāvis vis znotu, bet gluži nejauši pats savu suni.

Mārtiņš nu redzējis, ka nekas neiznāk, un pats pie sevis noerrojies: «Ar šito jau pats velns arī netiks galā!»

Nu Mārtiņš atkal prātojis, kā tikt no nepatīkamā znota vaļā. Rītā Mārtiņš izgudrojis jaunu viltību un sacījis znotam, ka šim jāiet uz elli pie velna un jāuzprasa, kuŗš esot bagātāks: Mārtiņš, vai velns. Ja šis nu varot atnest tādu atbildi, tad varot palikt šā mājā.

Ka jāiet, jāiet uz elli! Atraitnes dēls jau bijis daudz izcietis un ne no kā nebijies. Šis nu gājis, gājis un saticis

vienu veci, kas uz kalna gala griezies uz vienas kājas. Vecis prasījis atraitnes dēlam, kur šis iedams. Atraitnes dēls stāstījis: «Mani sūta bagātais Mārtiņš uz elli, lai es izprasot velnam, kurš esot bagātāks: bagātais Mārtiņš, vai velns.»

«Nu, kad tu uz turieni ej» sacījis vecis, «tad izprasi arī, cik man ilgi te būs tā jāgrozās?»

Labi, atraitnes dēls apjēmies arī tā izprasīt un gājis tālāk. Gājis, gājis un piegājis pie lielas upes un nu bijis jāiet pār upi pāri. Tai upē par laipu bijusi liela zivs. Kā šī pamanījusi, ka atraitnes dēls nāk, tā tūliņ šim prasījusi, kur šis iedams. Atraitnes dēls stāstījis: «Mani bagātais Mārtiņš sūta uz elli, lai es izprasot velnam, kurš esot bagātāks: velns vai bagātais Mārtiņš!»

«Kad tu uz turieni ej,» sacījusi zivs, «tad izprasi arī, cik ilgi man te būs par laipu pār upi jāguļ.»

Atraitnes dēls apjēmies izprasīt un atpakaļ nākot atnest zivij atbildi. Viņš piegājis pie elles un gājis iekšā. Velna pašreiz nebijis mājā, tik viņa sieva viena pati tur sēdējusi. Kā šī pamanījusi atraitnes dēlu ienākam, tā uzreiz sacījusi: «Vai, kur tu te gadījies, tik smuks un jauns cilvēks? Taisies tikai projām! Kad nāks mans vīrs mājā, tas tevi saplēsīs!»

«Ko es tur varu darīt?» sacījis atraitnes dēls. «Bagātais Mārtiņš mani sūtīja, lai es izprasot, kurš esot bagātāks: šis vai velns.» Tālāku viņš arī izstāstījis, ko šim vēlējuši prasīt vecis un lielā zivs.

«Tas ir traki,» sacījusi velna sieva, «kā lai tev palīdzu?»

Pēdīgi velna sieva tomēr izgudrojusi, kā varēšot izdarīt. Šī pataisīšot šo par kniepi, iespraudīšot šo savā šuveklī un tad pati velnam visu izprasišot.

Nebijis ilgi, ka velns ar' bijis klāt. Ieskrējis istabā, sācis ostīties un prasījis: «Kas te par dzīva cilvēka smaku?» un tūliņ skatījies visapkārt. Velna sieva atbildējusi: «Tu pats, pa pasauli daudzīdamies, esi saostījies visādas smakas. Te neviena nav un nav arī neviens te bijis. Dod nu labāki, es paieskāšu tev galvu!» Tā velna sieva labinājusies velnam klāt un sākusī ieskāst šim galvu. Viņa ieskājusī, ieskājusī — izrunājusies riņķu riņķiem un pēdīgi kā nejauši iebildusi:

šī esot dzirdējusi, ka pasaulē esot viens tāds bagāts Mārtiņš. Vai tas Mārtiņš esot varbūt bagātāks par šo?

Nu velns sacījis pretī: «Bagātais Mārtiņš jau nav ne pusi tik bagāts, kā es!»

Velna sieva atkal iesākusi velnam galvu ieskāt un pēc laba brīža iebildusi: «Cik ilgi tam vecim uz vienas kājas būs vēl jāgriežas?»

Velns atbildējis: «Ka kāds gaŗām ietu un liktu vecim pa sāniem, uzreiz būtu vaļā!»

Sieva atkal ieskājusi un tad prasījusi velnam: «Un kā ir ar lielo zivi? Cik ilgi tā par laipu paliks?»

Velns teicis: «Viņa sen jau būtu vaļā.»

«Kā ta šī tiktū vaļā?» prasījusi sieva.

«Nu, kad kāds pāri ietu,» sacījis velns, «šai tik jāpaplunkšina ar asti uz ūdens un tūlīt zivs būtu vaļā un pāri nācējs paliktu viņas vietā.»

Sieva velnam tikmēr ieskājusi galvu, kamēr velns apgulies. Tad nu šī klusiņām izlaidusi atraitnes dēlu laukā un šis gājis uz māju. Kā atraitnes dēls piegājis pie upes, tā zivs jau pa gabalu kliegusi: «Cik ilgi man vēl būs jāpaliek par laipu?»

«Pagaidi,» sacījis atraitnes dēls, «laid, lai tieku pāri, gan jau tad izstāstīšu.»

Atraitnes dēls pārgājis upei pāri un tad stāstījis zivij, kā šai jādarot. Nu zivs tūliņ sacījusi: «Būtu tu man to viņā malā pasacījis, tad tu pats tagadiņ būtu manā vietā!»

Atraitnes dēls gājis tālāk. Kā vecis pamanījis viņu, tā tūliņ kļiedzis: «Nu, cik ilgi man vēl būs te jāgriežas?»

Atraitnes dēls nesacījis nekā un gājis tik vecim klāt. Kā nu piegājis klāt, tā zvēlis vecim pa sāniem un uzreiz vecis sabiris lielā naudas čupā. Atraitnes dēls sagraģbis naudu, uzlicis naudas maisu sev uz muguras un nesis uz māju. Kā nu viņš ticis mājā, tā sviedis maisu zemē un sacījis Mārtiņam tā: «Še jem to tev velns sūtīja un sacīja, ka tu vēl tagadiņ neesot ne pusi tik bagāts, kā velns!»

Nu Mārtiņš gudroģis pats pie sevis: «Kā nevar, tā nevar tikt no šā vaļā un pats velns, lūk, nevarēja tikt galā!»

Mārtiņš domājis un gudrojis un pēdīgi izgudrojis, are, kā tikšot no atraitnes dēla vaļā.

Mežā Mārtiņam bijuši darvas ceļi. Viņš aizgājis uz ceļiem un sacījis strādniekiem tā: «Kuņš rītā pirmais atnāks no svešiem ļaudīm pie ceļiem, to grūdiet ceplī iekšā un nekā neklausaities, lai viņš sakās, kas būdams. Ja ne, ta es jūs pašus izcepināšu!»

Strādnieki arī apjēmušies tā darīt un Mārtiņš gājis uz māju un sacījis atraitnes dēlam, ka šim rītā agri jāejot uz darvas ceļiem un jāpieraugot darbi.

Rītā atraitnes dēls arī gājis uz ceļiem. Ka šis jau bijis pagājis tādu gabaliņu, tad šim atkal piesities tas pats vecais nabags un prasījis, kur šis iešot. Atraitnes dēls sacījis, ka iešot uz darvas ceļiem. Nu, lai ejot vien, sacījis vecais nabags un pēc vēl piebildis: «Dēls, kad tev iznāk iet gar baznīcu, vienmēr ej iekšā! Tāpat gar krogu arī neej gaļām un vienmēr ej iekšā.» Krogā varot dzirdēt labu un sliktu. Sliktais neesot jāklausot un labo varot paklausīt!

Kad nabags tā atraitnes dēlam izstāstījis, tad tas ātri aizgājis. Nabags bijis pats Dievs. Atraitnes dēls nu gājis atkal savu ceļu. Šis gājis gājis un ceļā gadījusies baznīca. Tad viņš gājis baznīcā iekšā, pielūdzis Dievu un tad gājis atkal tālāk. Gājis, gājis un ceļā atkal gadījies krogš, iegājis krogā iekšā, palicis tur labu laiku, paklausījis, ko viens otrs runā, un gājis atkal savu ceļu. Bijis jau pāri pusdienai, kad atraitnes dēls piegājis pie darvas ceļiem.

Kad nu atraitnes dēls izgājis no mājas, tad Mārtiņš pagaidījis tādu laiciņu un gājis šim no pakaļas uz darvas ceļiem, jo domājis, ka atraitnes dēls ir jau pie ceļiem un strādnieki šo jau būs ieogrūduši ceplī un sadedzinājuši. Bet kamēr atraitnes dēls bijis pa baznīcu un krogu, tikmēr Mārtiņš šim pagājis gaļām un aizgājis pirmais pie ceļiem. Viņš nu tūliņ strādniekiem prasījis, vai šā pavēli šie esot izpildījuši un to, kas šorīt pie ceļiem pienācis esot ieogrūduši ceplī? Nu tik strādnieki iedomājušies, kā Mārtiņš šiem vakar vēlējis. Nu šie sagrabuši pašu Mārtiņu un tik grūduši ceplī iekšā. Gan Mārtiņš kliedzis un brēcis, lai tā nedarot,

bet strādnieki neklausījuši un izdarījuši tā, kā Mārtiņš šiem vakar vēlējis. Mārtiņu strādnieki ieogrūduši cepļi un šis sadedzis.

Atraitnes dēls nu bijis vaļā no Mārtiņa un dzīvojis laimīgi ar savu sievu. Visa bagātā Mārtiņa manta nu piederējusi znotam.

155. Lielais mākslinieks.

Tēvam un mātei bijis viens vienīgs dēls. Tēvs mirdams atstājis seši simti daldeņu un novēlējis, lai par to naudu izskolo dēlu. Māte iedevusi dēlam divi simti daldeņu un sūtījusi dēlu uz pilsētu mācīties. Dēls pilsētā sameklējis skolotāju un tas viņam iemācījis tik skaisti vijoli spēlēt, ka visi raudājuši. Kad nauda bijusi cauri, tad skolotājs sacījis, lai dēls brauc uz māju, bet lai nevienam nestāsta, ko viņš māc. Dēls atbraucis mājā un māte tam prasījusi: «Dēls, ko tu iemācījies?»

«Nekā lāga!» atbildējis dēls un šā tā izgrozījies, lai tik nebūtu taisnība jāstāsta.

Māte palikusi errīga, ka dēls iztērējis tik lielu naudu un nekā lāga neiemācījies. Viņa iedevusi dēlam vēl otri divi simti un sūtījusi to atkal uz pilsētu mācīties. Dēls pilsētā sameklējis savu skolotāju un tas nu iemācījis tam tik skaisti krāsot, ka viss spīdējis un laistījies kā zelts un dimants. Kad nauda bijusi cauri, tad skolotājs sacījis, lai dēls brauc uz māju, bet lai nevienam nestāsta, ko viņš māc. Dēls atbraucis pie mātes un tā prasījusi: «Nu, dēls, ko tu iemācījies?»

Dēls šā tā noņurdējis, bet taisnības nestāstījis. Māte par to noskaitusies, bet dēls sācis lūgties un solījies uzcītīgi mācīties un māte beidzot viņam iedevusi arī pēdējos divus simtus.

Dēls aizbraucis uz pilsētu un sameklējis atkal savu veco skolotāju. Skolotājs nu dēlu iemācījis tā spēlēt kārtis, ka nekad nepamet. Kad nauda bijusi cauri, tad skolotājs sacījis, lai nu dēls brauc uz māju, bet lai nevienam ne-

stāsta, ko viņš māc. Dēls atbraucis pie mātes un māte tam prasījusi: «Nu, dēls, ko tu šoreiz iemācījies?»

«Nekā!» dēls atbildēja.

Nu māte dikti noskaitusies, ka dēls izšķiedis visu naudu un nekā par to nav iemācījies. Nu māte piesējusi dēlu pie ilkss un vedusi uz tirgu pārdot. Viņa prasījusi par savu dēlu seši simti daldeņu, jo uz mata tik pat daudz viņas dēls izšķērdis un nekā neiemācījies. Neviens pircējs negadījies, jo seši simti daldeņu toreiz bijusi ļoti liela nauda. Beidzot pie mātes pienācis viens ķēniņš un prasījis, cik viņa gribot par savu dēlu. Māte atteikusi, ka seši simti daldeņu. Ķēniņam arī cena izlikusies par dārgu un tas sācis kaulēties. Dēls klausījies, ko klausījies un tad teicis: «Nu, nu, ķēniņ, kā tik nenopirkat gudrāku par sevi pašu!»

Tas nu dikti ķēries ķēniņam pie sirds. Viņš noskaities, samaksājis mātei seši simti daldeņu, aizvedis dēlu uz savu kuģi un nodevis to kuģa kapteinim. Tad ķēniņš iedevis kapteinim vēstuli, kas bijusi aizzēģelēta ar ķēniņa grezenu, un tai vēstulē bijis rakstīts, ka dēls tūliņ jāpakaļ, kad kuģis pienāk malā.

Uz kuģa bijis viens bagāts žīds un kapteinis sācis ar to spēlēt kārtis. Bet kapteinim nelaimējies. Viņš pametis visu savu naudu un vēl piecpadsmiņ kuģu klāt. Žīds visu to vinnējis. Kapteinis bijis dikti bēdīgs un nezinājis, ko iesākt. Viņam palikuši tik vairs sešdesmit daldeņi, cits viss bijis jau paspēlēts.

Dēls piegājis pie kapteiņa un sacījis tā: «Dodiet man tos sešdesmit daldeņus, es spēlēšu jūsu vietā, varbūt, ka man klāsies labāki.»

Kapteinis bijis ar mieru. Viņš iedevis dēlam sešdesmit daldeņu un tas nu sācis spēlēt. Nepagājis necik ilgs laiks, kad dēls jau bijis atvinnējis no žīda visu kapteiņa naudu. Žīds spēlējis vien tālāk un pametis visu savu naudu, arī no kapteiņa vinnētos piecpadsmiņ kuģus un vēl astoņus kuģus no saviem. Nu vairs žīdam nebijis nekā ko paspēlēt — spēle beigusies. Dēls atdevis itin godīgi kapteinim visus viņa kuģus un naudu. Kapteinis bijis ļoti laimīgs, ka dabūjis savus kuģus atpakaļ, un nezinājis, kā pateikties. Bet

tad viņš iedomājies par ķēniņa pavēli, dēlu kārt, un tam palicis tā bezgala žēl. Viņš pasaucis dēlu un teicis: «Tu man darīji tik daudz laba, bet es tev nevaru nekā palīdzēt.» Tad kapteinis dēlam izstāstījis par ķēniņa pavēli.

Dēls brīdi padomājis un tad teicis: «Nekas, gan jau viss būs labi!»

Dēls nu aizgājis uz saviem kuģiem un tos izkrāsojis, ka tie spīdējuši un laistījušies kā zelts un dimants. Kad kuģi piestājušies pie malas, tad dēls pārgērbies par princi, uzkāpis mastā un spēlējis vijoli. Nu krastmalā sanākuši milzums ļaužu, jo neviens nebija dzirdējis tik jauku spēlēšanu. Arī ķēniņiene ar princesi atnākusi un tās abas sākušas raudāt, jo dēls tik skaisti spēlējis.

«Vai, mamiņ, ka es to princi dabūtu,» teikusi princese.

«Aicināsim viņu uz pili!» teikusi atkal ķēniņiene un likusi sulaiņiem, lai iet un aicina svešo princi uz pili.

Dēls nelicies divreiz lūgties un aizgājis arī uz ķēniņa pili. Viņš spēlējis pilī vēl skaistāki un visi raudājuši. Princese iemīlējusi dēlu un viņi nodzēruši kāzas, kamēr vēl ķēniņš nebijis atbraucis.

Kad nu ķēniņš braucis no svešuma mājā, tad dēls atkal uzkāpis uz sava kuģa un spēlējis. Ķēniņš braucis gaŗām un nevarējis vien gudrs tikt, kas tas par princi ir, kam tik skaisti kuģi un kas tik skaisti māc spēlēt. Viņš nodomājis pie sevis: «Tas nu gan būs jāieprecina manai meitai!»

Kad ķēniņš aizgājis uz pili, tad arī dēls nokāpis no kuģa un gājis turp. Kad nu dēls iegājis pilī, tad ķēniņš no brīnumiem acis vien ieplētis. Tagad viņš dēlu tūliņ pazinis: tas bijis tas pats vergs, ko ķēniņš tirgū nopircis par seši simti daldeŗiem un licis pakārt nekaunīgās mutes dēļ.

Bet nu ķēniņš bijis laimīgs, ka sods nav izpildīts. Viņš dēlam piedēvis, jo tas bijis gudrs, kā neviens, un toreiz sacījis patiesību.

Dēls ar savu princesi nu dzīvojis laimīgi.

156. Nolemtais liktenis.

Vienai kalpu sievai piedzimusi meitiņa. Kad meitiņa dzimusi, tad Laimes-māte stāvējusi aiz pirts durvīm un meitiņai novēlējusi viņas likteni. Vecmāte dzirdējusi Laimes-mātes vārdus un kad viņa ienākusi iekšā, tad stāstījusi mātei: viņas meitiņa esot novēlēta šās mājas saimnieka dēlam. Saimnieka dēls arī bijis pašlaik pirts istabiņā un visu noklausījies. Viņš bijis tad gadi astoņi vecs.

«Nē, neņemšu vis tādu melnu kovārnēnu,» teicis saimnieka dēls un izskrējis no pirts istabiņas.

Meitene augusi un bijusi jau pieci gadi veca. Arī saimnieka dēls bijis krietni vien paaudzis. Reiz viņš kalpa meitenei tīši pārsitis galvu, lai tā nomirtu un nebūtu viņam jāprecē. Viņš nebijis vis vēl aizmirsis vecmātes vārdus.

«Nu es būšu no viņas vaļā,» nodomājis saimnieka dēls.

Meitene nenomirusi vis, bet izveseļojusies. Tikai uz galvas viņai palikusi uz visu mūžu liela rēta. Pēc tam abi bērni izšķīrušies uz ilgu laiku. Pagājuši gadi, ne saimnieka dēls zinājis, kur tagad atrodas kalpa meitene, nedz arī tā zinājusi, kur tagad dzīvo viņai novēlētais jauneklis.

Saimnieka dēls bijis jau liels izaudzis, un vecāku tam vairs nebijis šai saulē. Viņš aizgājis uz pilsētu dzīvot. Pilsētā viņš iepazinies ar vienu skaistu jaunavu. Viņi abi samīlējušies un apprecējušies. Reiz jaunā sieva teikusi: «Pāieskā man drusku galvu. Man galvā iemetušās blauznas.»

Vīrs ieskājis sievai galvu un ieraudzījis tur lielu rētu.

«Sieviņ, kas tā tev par rētu?» viņš tai prasījis.

Sieva stāstījusi, ka Laimes-māte esot viņai novēlējusi saimnieka dēlam par sievu, kā viņas vecāki esot stāstījuši. Bet saimnieka dēls par to noskaities un reiz tai pārsitis galvu, gribēdams to nosist. Tā esot tā rēta.

«Tad jau tas ir mans darbs,» teicis vīrs.

Tā arī bijis, bet abi jaunie dzīvojuši tomēr ļoti laimīgi.

157. No pērkona izglābtais ķēniņa dēls.

Vienam varenam ķēniņam bijis viens vienīgs dēls, ko viņš ļoti mīlējis. Bet viņam dzimstot, Laimes-māte bija pasludinājusi, ka divdesmit gadu vecumā viņu pērkons nosperšot.

Kad ķēniņa dēls jau tuvojies divdesmit gadiem, tad vecais ķēniņš licis izrakt dziļu pagrabu un aiztaisīt tam stipras dzelzu durvis priekšā, lai pērkons tur nevarētu klāt tikt. Noteiktā dienā arī patiešām parādījušies debess malā pērkona mākoņi, kas pamazām cēlušies arvien augstāk. Vecais ķēniņš nu licis, lai dēls ejot tai pagrabā paslēpties. Dēls tomēr negājis vis pagrabā, bet aizgājis uz vienu klajumu, mierīgi domādams: ko Dievs darīšot, tas būšot labi darīts. Šai klajumā viņš sastapis vienu ganu, kas tur lopus ganījis, un jautājis tam: «Vai tu neredzi, ka pērkons tuvojas? Kā tev nav bailes no pērkona?»

«Kādēļ lai es baidos?» puika atbildējis.

«Bet pērkons jau var tevi nospert,» ķēniņa dēls sacījis.

«Ja Dievs to gribēs, tad tas notiks, lai nu es stāvētu šeklajā laukā, vai arī paslēptos ķēniņa stiprajā pagrabā.»

Šie ganu puikas vārdi ķēniņa dēlu ļoti apmierinājuši un tas palicis pa pērkona laiku turpat klajumā. Drīz vien norībējis briesmīgs spēriens, kas sagrāvis visu stipro ķēniņa pagrabu. Ķēniņa dēls turpretim palicis dzīvs un pārnācis mājā sveiks un vesels. Dievbijīgo ganu puiku ķēniņa dēls tagad piejēmis par savu draugu un biedru.

158. Laime un Nelaime.

Laime ar Nelaimi stāvēja kalna galā uz krustceļa. Tur viņas redzēja piedzērušu vīru streipuļojot nākam; Nelaime saka: «Es viņu gribu darīt laimīgu.»

Laime atbild: «Vai tu viņu gribi darīt laimīgu? Tu vēl nevienam pašam cilvēkam pasaulē laimes neesi nesusi; vi-

sur, kur vien tu kāju speŗ, tur tavas nelaimīgās pēdas redzamas pakaļā.»

Nelaime par kādu gabaliņu izbeŗ zelta naudas gubu uz ceļa tam priekšā. Dzērājs, ap to vietu ticis, aizliek rokas priekš acīm un pats pie sevis sāk runāt: «Es gribu drusku lūkot, kā akls var iet.» Tā, acis aizturēdams, viņš runājot aiziet gaŗām naudas gubai.

«Vai es tev nesacīju, ka tu nevienu cilvēku nespēj darīt laimīgu?» Laime saka. «Visa tava zelta nauda neko nelīdz; bet redzi, es ar trim grašiem viņu padarīšu laimīgu.»

Tā aizskrien neredzot šim kādu gabalu priekšā un izmet trīs grašus naudas uz ceļa zemē. Vīrs, izmēģinājies savā reibumā, kā aklam iet, jem rokas no acīm, sāk stingri iet un teic, gribot rādīt, ka neesot vis piedzēris. Tas nu ierauga trīs grašus naudas uz ceļa un gluži priecīgs sāk runāt pie sevis: «Are, kas par laimi! Veseli trīs graši naudas; par tiem nopirkšos kaut ko pilsētā, pārnesīšu bērniem, tad ta šiem būs prieks!»

Un tiešām viņš nopirk arī pilsētā par tiem desmit plūmes, sasien mutslauch, uzkaŗ mārśniņu kūjas galā, pārliek pār pleciem un iet uz māju. Tam bija jāiet ķēniņa pilij gaŗām, kur ķēniņa meita jau ilgāku laiku bija slima; tā, pie loga sēdēdama, ierauga vīru ar mazu mārśniņu ejot. Viņa uzreiz grib zināt, kas tai mārśniņā atrodas, un sūta sulaini vīram pakaļ; šis, panācis gājēju, prasa, lai dodot to mārśniņu slimai princesei, viņam par to bagātīgi aizmaksāšot.

Vīrs negrib un negrib dot, sacīdams, ka tam mazi bērni mājā, kam plūmes jānes; bet kad sulainis tam uzstāv, tad viņš pajem vienu plūmi un dod tam sacīdams: «Še tev, jem un nes to savai princesei, un lai Dievs dod, ka tā viņai labi patiktu!»

Princese apēd plūmi ar garšīgu muti, tā viņai tā atveldzina sirdi, kā nevienu reizi. Viņa vēl dzen sulaini vīram pakaļ pēc plūmēm, pieteikdama, lai šis solot vīram nezin cik naudas par tām, bet lai tik atnesot viņai.

Sulainis vīru panāk pie viņa nabadzīgās mājiņas, kur tas nupat grib iet iekšā. Šim septiņi bērni iznāk pretī, kam

acis vien laistās kā spoles, ikkuŗš dabū no tēva vienu plūmi, par ko ŗie ļoti priecājas. Sulainis viņu lūdz, lai taču atstā-jot princesei vēl kādu plūmi. Vīrs arī pārējās divas plū-mes iedod sulainim: «ŗe tev tās! Ej tik nu, lai Dievs palīdz tavai princesei!»

Princese, plūmes apēdusi, atveseļojas un apdāvina vīru ar daudz, daudz naudas, tā kā ŗis paliek ļoti bagāts, un dzīvo ar savu sievu un bērniem lielā greznā mājā, itin laimīgs un priecīgs.

Laime, satikusies atkal ar Nelaimi, atgādina tai: «Vai re, cik vīrs laimīgs tika ar maniem trim graŗiem! Bet tava lielā naudas guba neko nelīdzēja!»

159. Meitene un slepkava.

Dzīvoja tēvs un māte ar savu meitenīti labi un pārtikuŗi. Vienu reiz viņiem vajadzēja braukt ciemā, viņi aizbrauca, bet meitene palika viena pati mājā. Kad atnāca vakars, viņa pastrādāja visus darbus un tad aizgāja uz kai-miņiem pēc otras meitenes, lai tā atnāktu pie viņas pārgu-lēt pa nakti.

Aiziedama viņa savas mājas durvis bija aizmirsusi no-slēgt. Kad atnākušas mājā, tad kaimiņu meitene aizgāja uz pagrabu pēc āboliem. Nokāpusi pagrabā pēc āboliem, kaimiņu meitene tur ieraudzīja vienu lielu vīru kaktā ar lielu bārdu. Iznākusi no pagraba, viņa teica otrai meitenei: «Es ieŗu atkal uz māju, tev jau mājā ir otrs cilvēks.»

Mājas meitene nekā nezināja par to vīru, un arī kai-miņu meitene nestāstīja, ka tur pagrabā kaktā redzējusi kādu vīrieti. Biedrenei aizejot, viņa palika atkal viena pati mājā. Pagāja kāds brīdis un viņa jau gribēja iet gu-lēt, bet te uzreiz uzlīda augŗā tas lielais vīrietis no pagraba. Viņa ļoti pārbijās un nezināja, ko darīt. Tas vīrietis sacīja meitenei: «Iedod man ēst!»

Kad meitene gāja gaļai pakal, tad viņa domāja pielikt tur jiptīgas zāles, bet pēc tam atkal pārlika, ka tas nebū

labi. Izcepusi gaļu, viņa deva tam vīrietim ēst, bet tas sacīja: «Ēd tu papriekšu, tad es arī ēdīšu.»

Meitene atbildēja: «Nav jau ilgi, ka es ēdu.»

Vīrietis neatlaižas un piedraud, ka citādi šaus to nost, kad viņa neēdīs. Tā nu viņi paēda abi kopā, bet tas vīrietis pavēlēja: «Iesim gulēt!»

Meitene atbildēja: «Es vēl nemaz negribu gulēt.»

Bet viņš nav mierā, ka tik jāiet uz guļamo kambari. Nu atkal vīrietis pavēlēja: «Novelcies pavisam plika!»

Viņa atteica: «Es kreklu gan nevilksu. Noģērbies arī tu pavisam!»

Tas vīrietis arī noģērbās, tikai kreklu atstāja mugurā. Tai vakarā bija ļoti liels aukstums. Kādu laiciņu gulējusi, meitene sacīja: «Izlaid mani drusku ārā.»

Vīrietis arī viņu atlaida un viņa apģērbusies aizlīda aiz durvīm un palika tur sēdot.

Svešais vīrs gaida, gaida — iet ārā viņai pakaļ. Kad viņš izgāja ārā, meitene tūliņ aiztaisīja durvis, iegāja istabā, pajēma revolveri un staigāja pie logiem. Kā šis svešnieks grib nākt pie loga, tā viņa taisās tūliņ šaut. Viņš lūdzas un prasa, lai padodot viņam bikses, bet viņa tam nekā nedeva un svešais vīrs tikmēr skraidīja pa āru, kamēr nosala.

Ap divpadsmito stundu atbrauca citi laupītāji. Bet kad tie redzēja, ka viņu draugs ir pliks un nosalis, tad paķēra to līdz un aizbrauca projām. Uz rīta pusi atbrauc tēvs un māte un nu tik dabū dzirdēt, kas pa to laiku noticis mājā.

160. Gudrais ķēniņa namdaris.

Vecos laikos viens bagāts ķēniņš licis savam namdarim taisīt lielu mantas kambari. Namdaris to arī uztaisījis kopā ar saviem diviem dēliem. Mantas kambaris nu tika piepildīts ar zeltu, sidrabu un citām dārgām mantām un tad rūpīgi aizslēgts. Bet ķēniņš manīja, ka manta tiek pastāvīgi izzagta, lai gan visas atslēgas atradās pilnā kārtībā. Tad ķēniņš lika uzstādīt lielu slazdu tai vietā pie sienas, kur tika

novērots trūkums. Rītā tai slazdā atrada vienu cilvēku, bet ar nogrieztu galvu.

Ķēniņš nu lika pie pils vārtiem pakārt atrasto liķi un sargiem labi uzraudzīt, vai kas, gaŗām ejot, neraud jeb citādi neţēlojas. Tad tas būtu zagļa tuvinieks, kādēļ to vajadzētu tūliņ aizturēt. Gaŗām tur brauca viens vīna tirgotājs ar daudz vīna traukiem, bet viens trauks bija gadījies ar caurumu, no kuŗa vīns tecēja laukā. Sargi bija piegājuši pie šā trauka vīnu dzert, bet tirgotājs par to sacēla lielu troksni. Vēlāk tirgotājs tomēr noklusa un atvainodamies vēl pats piedāvāja sargiem vīnu. Bet pie šā vīna bija piemaisītas miega zāles un sargi nu drīz vien aizmiga. Vīna tirgotājs, kas bija namdaŗa dēls, nojēma vainīgā brāļa liķi un aizveda to projām. Tā nu zagļi atkal bija ķēniņu pievīluši.

Nu ķēniņš izsludināja pa visu valsti, ka visiem pavalstniekiem ir jāiet pie viņa meitas un jāizstāsta tai savs sliktākais un arī gudrākais darbs, ko katrs savā mūŗā padarījis. Viņš cerēja, ka tā varbūt nāks blēŗiem uz pēdām.

Ierodas arī tas pats namdaŗa dēls, kas bija pārvedis sava brāļa liķi mājā. Viņš bija savu labo roku paslēpis aiz svārkiem, bet tās vietā ielicis nokautā brāļa roku. Viņš nu arī aiziet pie ķēniņa meitas un stāsta, ka viņa sliktākais darbs esot tas, ka viņš nogriezis savam brālim galvu ķēniņa mantas kambarī. Turpretim viņa gudrākais darbs esot tas, ka viņš pievīlis ķēniņa sargus un slepeni aizvedis sava brāļa liķi.

Ķēniņa meita nu saprot, ka šis pats ir viens zaglis, kas apzadzis viņa tēva mantas kambari, saķeŗ to pie rokas un sauc ļaudis, lai jem šo ciet. Namdaŗa dēls tomēr prot vēl laikā aizbēgt, atstājot ķēniņa meitas rokās sava nokautā brāļa roku.

Ķēniņš redz, ka tas zaglis ir ļoti gudrs cilvēks, apsola tam savu meitu par sievu, ja tas nāks pie viņa un visu izstāstīs. Zaglis nu arī aiziet pie ķēniņa un izstāsta visu savu noziegumu. Mantas kambari taisot, viņi tur ielikuši akmeni, kas izceļams un ieceļams, ka neviens to nevar manīt. Brā-

lim viņi nocirtuši galvu, lai neviens nevarētu pazīt, kas vainīgais. Sargus viņš pievīlis tādēļ, lai varētu sava brāļa līķi aprakt.

Redzēdams zagļa gudrību, ķēniņš arī patiešām turējis vārdu un atdevis tam savu meitu par sievu.

161. Pēteris Liellais medībās.

Reiz jājis Pēteris Liellais uz medībām un jēmis vienu zaldātu līdz par pavadoni. Pa mežu šurp un turp jādami, viņi apmaldījušies. Vēlu vakarā pavisam noguruši, viņi beidzot piejājuši pie vienas mājas dziļā mežā un sākuši pie vārtiem dauzīties. Iznākusi viena vecene un prasījusi, ko viņi gribot. Pēteris izstāstījis, ka viņi medīdami esot apmaldījušies. Visu dienu maldīdamies, viņi esot piekusuši un nu gribot paēst vakariņas un pārgulēt šē pa nakti. Vecene sacījusi, ka šai nekādas pārtikas neesot un arī guļas vietas neesot istabā. Pēteris atbildējis, ka viņi varot iztikt arī bez vakariņām un pārgulēt uz staļļa augšas. Nevarēdama no viesiem vairs nekā atkratīties, vecene beidzot sacījusi: «Ja nu jūs vairs nevarat projām jāt, tad varat arī uz staļļa augšas pārgulēt; bet savus ieročus gan atstājiet šē istabā!»

Pēteris gan visu apsolijs, bet ieročus tomēr pajēmuši līdz. Guļas vietu viņiem ierādījusi viena kalpone. Tā iedevusi Pēterim slepeni vienu zīmīti, kur bijis rakstīts, ka viņi esot ienākuši slepkavu mājā. Nu viņi bijuši ļoti uzmanīgi un nav nemaz gājuši gulēt. Vēlu naktī pārnākuši laupītāji mājā, tēvs ar saviem vienpadsmit dēliem. Kad bijuši paēduši vakariņas un sadzērušies, tad viens dēls uzkāpis uz staļļa, lai nokautu abus atnākušos viesus. Zaldāts viņam veikli nocirtis galvu un nometis to otrā pusē zemē. Kad nevarējuši tā atpakaļ sagaidīt, tad kāpis atkal otrs brālis lūkoties, bet tam noticis atkal tāpat. Nu gājis trešais un ceturtais brālis lūkoties, kamēr tikuši nokauti visi vienpadsmit brāļi un beidzot arī pats tēvs. Tad viņi nokāpuši zemē

un nokavuši arī pašu veceni. Tā nu izbeigusies visa bīstamā slepkavu dzimta.

Kalpone rītā parādījusi svešajiem viesiem ceļu no meža laukā un tā Pēteris ar savu drošo zaldātu nonākuši atkal laimīgi mājā.

162. Laupītājs par precinieku.

Viens melderis bijis varen bagāts un viņam bijusi viena pati meita, vārdā Anniņa. Meldeņa Anniņai bijis brūtgāns un šim pašā ceļmalā, meža vidū, bijusi sava māja. Brūtgāns vienmēr aicinājis Anniņu, lai tā atnākot uz šā māju ar kādu reiz pasērsties. Bet Anniņa vālcinājusies un negājusi. Reiz nu atkal brūtgāns atnācis pie Anniņas uz dzirnavām un aicinājis pie sevis. Bet Anniņa šā tā izlocījusies un pēdīgi sacījusi ne nu jā, ne ne. Bet nu reiz Anniņa sadomājusi, ka tomēr jāaiziet būtu, un jēmusi ar un aizgājusi. Šī nu iegājusi mājiņā un redzējusi, ka tur nav nevienas pašas dzīvībiņas. Pagalmā pie ķēdes bijis piesiets suns un kā Anniņa iegājusi istabā, tā tur bijis būrī papagailis un tas tā vien kiedzis: «Droši, droši, ne tik droši! Droši, droši, ne tik droši!»

Anniņa nekā daudz nevērojusi un izstaigājusi visas istabas. Bet kā nu šī atkal nākusi laukā, tā dzirdējusi troksni. Divi vīrieši veduši vienu sievieti uz mājiņas pusi un šī bailīgi kliegusi. Anniņa pabēgusies aiz durvīm un gaidījusi, kas te tālāk notiks. Vīrieši piestiepuši sievieti pie mājiņas un rāvuši iekšā. Nu Anniņa redzējusi, ka tā sieviete ir šās pašas tēva māsa, kas ar bijusi bagāta, viens vīrietis ir šās pašas brūtgāns, bet otru gan Anniņa nepazinusi. Sieviete pieķērusies ar rokām pie durvju stenderes un neļāvusies ievesties mājiņā. Nu Anniņas brūtgāns ķēris dūci un ar to nocirtis sievietei pirkstus, kur šī pie durvīm turējusies, un viens pirksts ar gredzenu nokritis Anniņai taisni pie kājām. Anniņa paķērusi nocirsto pirkstu, ietinusi mutslaucī un slēpdamās skrējusi uz māju. Pa tam

abi slepkavas iestiepuši Anniņas tēva māsu iekšā, nokavuši un aplaupījuši.

Kā nu Anniņa aizskrējusi mājā, tā tūliņ izstāstījusi tēvam, kas tur noticis.

Pēc kāda laika Anniņas brūtgāns atkal atnācis uz dzirnavām un aicinājis šo pie sevis. Bet nu melderis saaicinājis cilvēkus, licis Anniņas brūtgānu sasiet un nodevis tiesai. Gan šis liedzies, liedzies, bet kad šim parādījuši nocirsto pirkstu ar visu gredzenu, tad liegšanās ar nekā vairs nelīdzējusi.

Tā nu dabūjuši tos slepkavas rokā un notiesājuši. Šie bijuši daudz cilvēkus nokavuši un aplaupījuši un no tam vien iztikuši. Būtu viņi toreiz Anniņu sadabūjuši, tad šī ar' vis neizietu sveikā.

163. Zilbārdis.

Senos laikos dzīvojis viens ļoti bagāts kungs, vārdā Zilbārdis. Viņš izgājis apskatīt pasauli un saticis vienu skaistu meitu. Zilbārdis prasījis, kur viņa iešot. Meita atteikusi, ka viņa ejot darbu meklēt. Zilbārdis pasaucis to pie sevis un teicis, lai nākot pie viņa par meitu, viņš jau esot taisni izgājis meitu meklēt.

«Kālab ne? Bet cik tu maksāsi gadā algas?»

«Es tev maksāšu simtu daldeņu gadā,» Zilbārdis atteicis.

«Labi!» šī sacījusi, «bet kur jūs dzīvojat?»

«Nāc man līdz, gan tad redzēsi!» Zilbārdis teica un griezās ar meitu atpakaļ uz savu muižu. Kādu gabalu gājušiem, viņiem pretī nākuši trīs vīri, kas prasījuši meitai, kur viņa ejot. Meita viņiem atteikusi, ka viņa esot pie šā kunga par meitu salīgusi.

«Cik tad viņš tev dod par gadu?» vīri prasījuši.

«Simtu daldeņu,» meita atteikusi.

«Vai viņš tev iedeva arī kādus daldeņus rokas naudas?»

«Nē, viņš man vēl nekā nedeva.»

«Nu labi! bet pēc sešiem mēnešiem mēs atnāksim, tad viņam būs jāmaksā pusgada alga. Še tev vēl šī svilpīte, ja

tev grūti klājas, tad tik pasvilp, un mēs tūliņ būsīm klāt.»

Un tā viņi izšķīrās. Kādu gabalu pagājušiem, Zilbārdis prasīja meitai: «Kas tie bija par vīriem?»

«Tie trīs vīrieši bija mani brāļi.»

Un tā viņi runādami bija jau nonākuši pie Zilbārža muižas tālajā mežā. Viņa bija nodzīvojusi jau trīs mēnešus pie Zilbārža, kad kādu dienu viņš tai sacīja, ka viņš braukšot uz Vāczemi, bet šī paliekot mājā. Tad Zilbārdis viņai iedevs divpadsmit atslēgas sacīdams, lai tik tai kambarī neejot, kam esot sidraba atslēga. Pats nu viņš aizjūdza divus zirgus karietei priekšā un aizlaida, ka zeme vien nodimdēja.

Viena pati mājā palikusi, meita pajēmusi visas divpadsmit atslēgas, gāja tos kambaŗus apskatīt. Dažādās istabās viņa atradusi dažādas dārgas mantas: sidrabu, zeltu, dārgus akmeņus un citas līdzīgas lietas. Beidzot viņa pienākusi arī pie divpadsmitā kambaŗa durvīm, labi apskatījusies un domājusi: «Iešu tik iekšā. Ja jau nebūs labi, tad pasvilpšu savus brāļus.»

Tā nu viņa atslēgusi aizslēgtās durvis. Tur bija liels koka bluķis, uz tā bluķa stāvēja liels plats cirvis. Grīda bija pārklāta ar asinīm un gar sienām bija pakārti jaunu sieviešu līķi. Meita ļoti nobijās un visas atslēgas viņai iekrita asiņu spainī. Šī, pajēmusi atslēgu, pūlējās to no asinīm noslaucīt. Te piepēši nodimdēja zeme, pārbrauca Zilbārdis un tūliņ prasīja, kur kambaŗu atslēgas. Šī arī tūliņ jēmās izstāstīt, kas viss noticis. Šis jau gribējis grābt šo rokās un nest uz to kambari, kur stāvēja bluķis ar cirvi, bet šī ļoti lūdzās, lai ļaujot viņai vēl aiziet uz savu istabu, kas atradās otrā stāvā, lai noskaitītu beidzamo lūgšanu, un to viņš šai arī atļāva.

Šī tūliņ uzskrēja augšā un pajēma savu svilpīti un svilpa trīs reizes no vietas. Zilbārdis gaida, gaida — nevar sagaidīt, uzskrien dusmīgs augšā un velk meitu zemē. Te uzreiz iešņācās liels viesulis un visi trīs brāļi bija tūliņ klāt. Viens brālis izvilka zobenu un nocirta Zilbārdim galvu. Tad viņi pajēma Zilbārža bagātības līdz un dzīvoja visi laimīgi.

164. Laupītājs precē trīs māšas.

Vienreiz dzīvojis viens tāds pavecs dārznieks, un viņam bijušas trīs meitas, dēla neviena. Un tā viņi savus dārzus labi apkopuši un brangi iztikuši.

Vienu dienu pie viņiem atbrauc viens augsts kungs: kučērs uz bukas un kungs kariatē sēd kā ķipsis. Piebraucis pie vecā dārznieka, kungs visus apsveicina. Vecie dārznieki nu pārbīstas: kā tad nu tāds augsts kungs no viņiem gribēs? Kungs sāk viņiem prasīt, ka viņš grib viņa vecāko meitu precēt. Viņam esot sava muiža, bet trūkstot tikai cienmātes. Nu tie vecie dārznieki neko sliktu nedomā — lai tas notiktu pēc viņa prāta, meita pati arī nav pretī. Dārznieks liek savai meitai uzgērbt savas labākās drēbes; kad aizbraukšot jaunā mājā, tur viņa dabūšot vēl skaistākus apģērbus. Kungs izņem buteli vīna un pacienā savu sievas tēvu un sievas māti.

Un tā viņš liek sēdēt meitai kariatē un kučēram pavēl braukt. Viņi brauc lielu gabalu, līdz pēdīgi apstājas mežā pie kādas būdas un tur nu iet iekšā. Kučērs nojūdz zirgus, noliek karieti un labi paslēpj. Ieiet abi iekšā un nu viņa redz, ka nav vis muiža, bet slepkavu māja. No rīta laupītāji iziet un atstāj šo vienu pašu mājā. Tas kungs viņai iedod vienu ābolu un saka: «Ar to tu vari spēlēties un visur tu vari iet un darīt, ko gribi, bet tanī kambarī neej, kur ar lūku durvis aizsietas.»

Nu tā viņi aiziet un šī viena paliek mājā. Viņa domā: «Kas tur gan varētu būt?»

Tad attaisa to lūku un grib redzēt, kas tur ir. Viņa ieiet iekšā un ierauga: cilvēku galvas sakabinātas uz āķiem, asiņu trauki stāv pilni asiņu. Šī nu nobīstas un tas ābols plauks! no rokām laukā un tai asiņu bļodā iekšā. Gan nu šī izņem ābolu no asiņu bļodas, noslauka ar kādām lupatām, kādas tur dabū, bet ābols nav vairs tāds, kāds ir bijis. Nu šī iznāk no kambaļa ārā, durvis aizsien atkal tāpat, kā bijušas. Tā nu viņa paliek ļoti bēdīga un noskumusi. Nav necik ilgi — pārnāk visi seši laupītāji. Tūlī tas kungs prasa: «Parādi man savu ābolu!»

Šī parāda arī. Kungs redz, ka nav vairs tāds, kādu viņš ir iedevis, un teic: «Tu esi bijusi tai kamarī, kuņā es tev aizliedzu iet.»

Šī atbild: «Es iegāju gan.»

Tad viņš jem šo pie rokas, ved tai kamarī iekšā, nokauj viņu un galvu uzkabina uz āķa.

No rīta kungs izģērbjas atkal citādi, kā viņu nepazīst, jem atkal citu kučēru, liek citādus zirgus aizjūgt un brauc pie vecā dārznieka. Atkal viņš tāpat dara, kā pirmo reizi, ieiet, apsveicinās un saka, ka viņš nāk no kādas muižas un grib precēt dārznieka meitu. Viņam esot lieli darbi, bet tikai cienmātes trūkstot. Nu vecie dārznieki nav pretī un meita ir arī ar mieru, pārdomādama: «Mana māsa aizgāja pie muižnieka, iešu es arī.»

Kungs liek meitai sēdēt iekšā kariatē un kučēram pavēl braukt — un tā nu brauc projām. Viņi nobrauc turpat, kur jau pirmo reizi, ieiet iekšā, kučērs nobrauc un novieto zirgus un kariatē.

Otrā dienā kungs, aiziedams ar saviem biedriem uz laupīšanu, iedod šai atkal ābolu un saka: «Ar to tu vari spēlēties un visur iet un darīt, ko gribi, bet tai kamarī neej, kur ar lūku durvis aizsietas.»

Tā viņi aiziet, bet šī nu, nevarēdama ciest, sien durvis vaļā un iet iekšā. Iegājusi iekšā, viņa nobīstas, ieraugot savas māsas galvu arī, un ābols plakt! no rokām laukā asiņu bļodā iekšā. Šī nu izjem gan to ābolu un noslauka ar kādām driskām, kādas tur dabūdama, tad nāk ārā un aizsien durvis, kā bijušas. Nu šī paliek pavisam bēdīga un domīga, jo ābols nav vairs tāds, kāds bijis. Nav necik ilgi — pārnāk viss bars mājā. Kungs tūliņ prasa, lai rāda ābolu. Šis redz, ka nav vairs tāds, kā iedots, un teic: «Tu esi man bijusi tai kamarī, kuņā es tev aizliedzu iet.»

Šī atbild: «Jā, es tur biju gan!»

Kungs jem šo pie rokas, ved kamarī iekšā, nokauj viņu un uzkabina galvu uz āķa.

No rīta kungs liek nu sajūgt četrus zirgus kariatē, uzsēdina citu kučēru uz bukas, jem vēl vienu sulaini sev līdz, pats pārmaskojas, kā viņu nepazīst un brauc projām pie

vecā dārznieka. Kariete apstājas pie dārznieka mājiņas, kungs ar sulaini izkāpj no ratiem un iet iekšā. Vecīši pārbīstas un domā, ka vai pats ķeizars esot atbrāucis — ko gan šis gribēšot no viņiem? Kungs sāk runāt, ka viņš grib viņu meitu precēt, ka viņš esot viens grāfs no dziļas Krievijas un viņam esot kādas divdesmit muižas, trūkstot tikai lielmātes, citādi būtu viss labi. Nu vecie ir ar mieru un meita arī. Kungs liek ienest tūlīt savam sulainim dārgus vīnus un citus dzērienus un vēl uzkožamos, tad krietni pacienā savu sievas tēvu un sievas māti, un vecīši paliek itin priecīgi. sāk dziedāt un novēl kungam laimes.

Kungs liek sēdēt meitai kariatē un kučēram pavēl braukt un aizbrauc, ka smiltis vien noput, turpat, kur jau pirmo reizi. Kungs iaved meitu istabā, bet kučērs aizbrauc savus zirgus. Šī nū redz, ka nav vis grāfa pilī, bet slepkavu mājā. No rīta izejot, kungs iedod meitai ābolu un saka: «Ar to tu vari spēlēties un iet visur, kur gribi, bet tikai kambarī neej, kur ar lūku durvis aizsietas.»

Un tā viņi aiziet, šī nu domā: «Kas tur varētu būt, ka tur nav brīv iet?»

Viņa raisa durvis vaļā un iet kambarī iekšā. Tur viņa ierauga abu māsu galvas un asiņu bļodu, pārbīstas un ābols izkrīt, bet šī žigli ar rokām pasit to sāņus un ābols nokrīt pie durvīm, neiekritis asiņu bļodā. Šī veikli uzņem ābolu, aizsien durvis, kā bijušas, un iet projām. Nav ilgi — pārnāk viss bars laupītāju. Kungs tūlīt prasa, lai parāda ābolu. Šī arī parāda. Ābols tāds pats, kāds iedots. Kungs saka: «Tu esi uzticīga, mēs dzīvosim labi!»

Nu tā pāiet nedēļa pēc nedēļas, mēnesis arī vēl pāiet. Reiz viņa saka savam kungam: viņa gribētu braukt savus vecākus apsērst. Kungs ir pilnā mierā un ļauj sapaķot, ko viņa grib, un novest saviem vecākiem. Viņa pagādā lielu ķoci un tur, laupītājiem mājā neesot, pajem tās divas māsu galvas, un ieliek tai kurvī pašā apakšā, bet virsū sapaķā dārgas mantas. Nu viņa saka savam kungam, ka nu ir viss sapaķāts un var braukt. Šai nu ir bail, ka tik vīrs nesāk tās mantas skatīt. Bet tas kungs neko sliktu nedomā, liek aizjūgt kučēram četrus zirgus, pajem viņu līdz un brauc

prom pie vecā dārznieka. Nobraukuši viņi iet iekšā, iet pie galda, ēd un dzer. Bet tā meita saka mātei, ka kurvja apakšā būs vēl dārgākas mantas, lai viņa nenobaidās, ka tur ir viņas meitu galvas. Un tā tūlīt tiek ziņots valdībai, lai jem vīrus, ka še atrodas lielais slepkavu virsnieks. Tā viņiem ēdot un dzerot, apstāj mājiņu bruņoti vīri un saņem slepkavu ar viņu sulaini un kučēru cieti. Tas pats vēlāk notika arī ar citiem slepkavām. Meita nu dzīvo pie saviem vecākiem tālāk uz priekšu, jo mantas viņai netrūkst, ka var arī savu tēvu un māti uzturēt.

165. Vīrs pie laupītājiem.

Tēvs mirdams sacīja dēlam: «Ej, dēliņ, kur iedams, neej tik šaurus ceļus!»

Dēls tomēr neklausīja tēva padomu un gāja pa šauriem ceļiem, bet nekur netika uz priekšu. Tad viņš nosplāvēs un aizgāja pa plato ceļu. Viņš gāja, gāja, ieraudzīja vienu māju un tur atrada vienu svešu tēvu un dēlu naudu skaitām. Tad tēvs piegrāba sauju naudas un iedeva to atnācējam. Tikko tas bija aizgājis projām, dēls tūliņ sacīja uz tēvu: «Zini ko, tēt? Tas cilvēks, kam mēs naudu iedevām, aizies un pateiks citiem, ka mums ir daudz naudas. Atnāks sveši ļaudis un mūs nositīs. Skriesim viņam pakaļ.»

Tēvs ar dēlu panāca ceļotāju, atjēma tam naudu un ielēdza pašu vienā kambarī, kur atradās ļoti daudz liķu. Kambara vidū bija izrakta dziļa bedre, kurā viņi svieda mironus. Tur tas ceļotājs ielika savā vietā citu mironi, bet pats noslēpās. Uz rīta pusi tēvs ar dēlu ieiet kambarī. Tēvam vāle rokā, viņš iesit tam pierē ar vāli un iesviež pašu bedrē, sacīdams: «Jau miris no bailēm,» un aizslēdz atkal kambari cieti.

Tagad ceļotājs, staigādams pa kambari, atrod tur augšā vienu caurumu. Augšā viņš dzird meitenes dziedam. Ar šo meiteņu palīdzību viņš tiek augšā. Meitenes tam prasa: «Kā tu te tiki?»

Ceļotājs nu izstāsta viņām visu savu nelaimi. Viena

meitene teica: «Aizej pie mana tēva, viņš domā, ka es esmu mirusi, un turēs par mani aizlūgumu.»

Svešais cilvēks, ar meiteņu palīdzību, tika ar diviļi izlaists pa logu ārā. Nu viņš aiziet pie tā kunga, kas bija meitenes tēvs, un palīdz tam gatavoties uz mirušo piemiņas dienu. Kad pienāk tā diena, kuŗā vajadzēja notikt tai piemiņai, pie kunga sabrauca daudz visādu viesu; to starpā arī tas slepkava. Slepkava gan svešnieku nepazīst, bet tas tūliņ pazīst slepkavu. Vakariņas ēdot, viens kungs iesaucas: «Kad mums kāds kādu pasaku pastāstītu!»

Tūliņ arī atsaucas ceļotājs un sacīja, ka viņš zinot skaistu pasaku, bet stāstīšot tik ar tādu norunu, ja kāds vienu vārdu teiktu pretī, tad tam jādod desmit rīkšķu pa muguru. Kungs arī apjemas visu izpildīt un šis nu iesāk stāstīt: «Tas notika senos laikos. Tēvs mirdams teica savam dēlam: «Ja tu iesi pasaulē, tad ej pa lieliem ceļiem, bet neej pa šauriem ceļiem!» Dēls aiziedams pasaulē, arī gāja pa lieliem ceļiem, bet neko nerasniedza. Nospļāvies tas un aizgāja tālāk pa šauru ceļu. Gāja, gāja — skatās: māja. Iegāja tai mājā — redz, ka tēvs ar dēlu skaita naudu. Tēvs iedeva ceļotājam sauju naudas un tas aiziet. Tad dēls tēvam saka: «Zini ko, tēt? Tas cilvēks redzēja, ka mums ir daudz naudas. Viņš var atnākt un mūs nosist.»

«Ko šis te muļķības stāsta? Ne tā bijis, ne tā būs,» atteica slepkava.

Slepkavam nu nosprieda desmit rīkšķu pa muguru, kā bija norunāts.

Ceļnieks stāstīja tālāk: «Tēvs ar dēlu panāca svešnieku, atņēma tam naudu, ielika pašu tumšā kambarī un aizslēdza durvis cieti. Tai kambarī bija izrakta dziļa bedre, kas bija piesviesta ar liķiem. Ceļnieks ielika savā vietā vienu mironi, bet pats noslēpās. No rīta tēvs ar dēlu iegāja kambarī, iesita ar vāli tam mironim pa pieri un iesvieda to bedrē. Tēvs vēl noteica: «Jau miris no bailēm.» Tad abi izgāja ārā un aizslēdza atkal kambari, kur ceļnieks bija palicis dzīvs.»

«Sadomājis kādus niekus stāstīt! Ne tā bija, ne tā būs, ka cilvēks tā darītu,» iesaucās atkal slepkava.

Slepkavam atkal piesprieda desmit rīkšķu pa muguru. Ceļotājs stāstīja atkal tālāk: «Svešnieks atrod augšā vienu caurumu un beidzot uzrāpjas tur ar lielām mokām. Tur bija vairāk meitenes, kas no gaŗa laika dziedāja. Tās meitenes arī bija sagūstītas un ieliktas tur cietumā.»

«Atkal tukši nieki. Ne tā ir bijis, ne tā arī būs,» iesaucās trešo reizi slepkava.

Tam nu jau trešo reiz piesprieda desmit rīkšķu pa muguru. Ceļotājs stāsta atkal tālāk: «Tās meitenes nu prasīja: «Kā tu te tiki?» Tas nu visu izstāstīja, kas ar šo noticis. Viena meitene saka, lai aizejot pie viņas tēva, kas turēšot par viņu miroņu piemiņas aizlūgumu. Nu to cilvēku izlaiž meitenes ar divieliem pa logu ārā. Es pats nu esmu tas cilvēks, kas tanī kambarī atradās, un tas vīrs, kas sacīja, ka es muļķības runājos, ir tas slepkava, kas arī jūsu meitas sagūstījis.»

Kungi tūliņ aiztura slepkavu, aiziet uz tā māju un atrod tur visas sagūstītās meitenes. Slepkavas tiek notiesāti ar nāvi, bet ceļotājs dabū bagātu algu un dzīvo visu mūžu laimīgs.

III

JOKU PASAKAS

166. Kuŗš papriekŗ paliks dusmīgs.

Divi brāļi gājuŗi reiz vietas meklēt. Viens iegājis vienā muiŗā un tur ar kungu saderējis. Norunājuŗi ar kungu tā: kuŗš papriekŗu palikŗot dusmīgs, tam deguns jānogrieŗot. Kungs tūliņ otrā dienā sūtījis puisi ganos un nedēvis nemaz maizes līdz. Vakarā kungs gājis puisim pretī un piedāvājis viņam stopā ūdeni, lai nodzeroties. Kur nu neēdis dzers? Tā arī puisis nedzēris. Kungs prasījis, vai ŗis dusmīgs, uz ko puisis atbildējis, ka neesot vis dusmīgs. Ir vēlāku vakarā kungs nav ēst devis.

Otrā dienā licis atkal ganos iet tāpat bez maizes un nācis atkal ar ūdens stopu pretī un piedāvājis dzert, bet puisis nedzēris. Kungs prasījis, vai dusmīgs esot, uz ko puisis atteicis: «Kā nu dusmīgam nebūt, jau divas dienas neēdis un vēl dzert dod!»

Kungs nogriezis puisim degunu. Puisis ar vairs nedzīvojis un gājis projām. Ceļā viņŗ saticis arī savu otru brāli, kas prasījis, kur ŗā deguns palicis. Viņŗ tam arī visu izstāstījis, ka muiŗā ar kungu tā saderējis, ka tam, kam papriekŗu uznāķ dusmas, jānogrieŗot deguns. Kungs viņam divas dienas nedēvis ēst un vēl vakarā nesis ūdens stopu, lai dzerot. Kad nu kungs viņam prasījis, vai dusmīgs esot, viņŗ atbildējis: «Zināms, vai tad nu bez dusmām!» Un tā tad kungs ŗim degunu nogriezis.

Otrs brālis nu iet uz to paŗu muiŗu, saderas atkal tāpat ar to kungu, ka tam, kas pirmais dusmīgs, deguns jānogrieŗ. Kungs lieķ viņam tāpat ganos iet. Puisis, uz ganiem iedams, pajēmis uguni, podiņū un sāli, kurinājis uguni, kavis jērus, vārījis gaļū un ēdis. Vakarā, kad sadzinis lopus mājā, gājis kungs ar ūdens stopu, bet puisis izdzēris un sacījis: «Kaut vēl vairāķ būtu bijis!»

Kungs arī viņam nedēvis vakariņas nemaz. Rītu kungs licis atkal ganos iet. Puisis kavis atkal jērus un vārījis. Vakarā nācis lielkungs tāpat ar ūdens stopu. Puisis par ūdeni lielkungam pateicies un sacījis: «Kaut jel lielkungs uz ganiem būtu atnesis pretī.»

Kungs prasījis, vai dusmīgs esot; uz ko puisis atbildējis: «Nemaz!»

Lielskungs ir trešo dienu līcis ganos iet, un puisis vienmēr kavis jērus. Pēdīgi dabūjis lielskungs zināt, ka puisis ganos jērus ļaujot, un prasījis, kāpēc šis tā darot. Puisis atsaucis: «Vai lielskungs par to dusmīgs?»

«Neesmu vis dusmīgs,» atteicis kungs un nav viņu vairs ganos sūtījis, bet līcis, lai zirgus pucējot un lai karieti izsmērējot. Puisis arī jēmis izdarīt, nogriezis visiem zirgiem krēpes un asti un izsmērējis karietei iekšpusi un ārpusi ar darvu. Kungs gājis skatīties, vai puisis savu darbu labi padarījis, un visu to redzēdams, brēcis pilnā kaklā, lai tūliņ ejot projām. Puisis prasījis, vai kungs par to dusmīgs esot. Kungs atbildējis, ka neesot vis dusmīgs.

«Kad kungs nav dusmīgs, tad jau es arī vēl projām neiešu,» izteicis puisis. Kungs, nevarēdams to projām dabūt, iedzēris miega zāles un izlicies par nomirušu. Lielmāte gan teikusi puisim, ka lielskungs nomiris, un lai šis taču tagad virzoties projām, bet puisis atteicis, ka viņš vēl gribot savu lielkungu nomazgāt un zārkā ielikt, jo citādi viņš projām neiešot. Lielmāte arī paļāvusi to vaļu, lai mazgānot. Puisis uzvārījis labi karstu ūdeni un uzdrāzis lielkungam virsū. Lielskungs stāvus kā miets. Puisis nu prasījis, vai lielskungs par to dusmīgs. Lielskungs turpretim atteicis, ka neesot vis dusmīgs. Pēdīgi kungs lūdzis ar lūgšanu, lai projām ejot, bet puisis tik prasījis: «Vai lielskungs par to dusmīgs?»

Galū galā atdevis lielskungs visu savu naudu un tad puisis aizgājis projām.

167. Augšas un apakšas.

Viens saimnieks izgājis uz lauku kāļus stādīt. Pie viņa pienācis velns un jautājis, ko viņš te darot. Saimnieks atbild: «Kāļus stādu.»

«Vai es arī nevaru tev par biedru būt?»

Saimnieks arī bijis ar mieru un nu apsējuši lauku abi

ļoti ātri. Tad viņi sākuši spriest, kam tie kāļi piederēsot, kad viņi izaugšot. Nolīguši tā, ka kāļus dalīs uz pusēm: saimniekam piederēs tā daļa, kas būs zem zemes un velnam tā daļa, kas virs zemes. Kāļi auguši un bijuši ļoti lieli. Nekur nebijuši tik skaisti kāļi auguši kā šē. Rudenī velns un saimnieks jēmuši katrs savu daļu. Velns bijis ļoti noskaidries, ka saimnieks viņu tā piekrāpis, un nu nodomājis, ka otrreiz vairs tā nepiekrāpšot.

Nākošu gadu saimnieks gājis uz lauku miežus sēt. Atkal velns piesities par biedru un teicis, ka nu viņš jēmsot to daļu kas zemē, bet saimniekam jāņemot tā daļa, kas aug virs zemes. Saimnieks bijis ar mieru. Rudenī velns ar prieku atsteidzies pēc savas daļas, bet dabūjis tikai rugājus un saknes.

Velns redzēdams, ka abas reizes ir galīgi piekrāpts, nosplāvās un vairs nekad pie saimnieka nerādījies.

168. Dievs un velns kopj lopus.

Vecos laikos Dievs ar velnu tikai divi paši dzīvojuši pasaulē. Velnam bijušas govīs, kuņām dzilna bijusi par ganu. Visas velna govīs bijušas melnas, polētas (bez ragiem) un ar nešķeltiem nagiem kā zirgiem. Dievam govu nebijis un viņš gribējis no velna pirkt, bet velns nevienas nepārdevis. Kad nu velns nedevis ar labu, tad Dievs nodomājis dabūt ar gudrību. Viņš sācis taisīt lielu kūti ar laidaru. Velns atnācis un prasījis brīnīdamies: «Kam tev kūts vajaga? Tev jau nav govu!»

Dievs atbildējis: «Kad būs kūts, tad būs arī lopi.»

Vienā karstā dienā Dievs sarādījis dundurus, mušas, odus un citādus knišļus, un laidis tos velna govīm virsū. Govīs gan jau sākušas bizot, bet dzilna pie laika pamanījusi un pastāstījusi par to nelaimi velnam. Velns nu saķēris visus knišļus, sabāzis tos ādas maisā, pakāris apsē pie upes un aizgājis projam. Dievs licis vēzim, lai pārkniebjot maisu pušu un izlaižot knišļus laukā. Vēzis arī tā izdarījis un visi dun-

duri un mušas izskrējuši laukā un sākuši atkal kost velna govīs. Govīs sākušās bizot un dzilna vairs nevarējusi tos savaldīt. Beidzot velna govīs bizodamas saskrējušās Dieva laidarā.

Uz kūts sliekšņa Dievs salicis izkaptis, kur velna govīs pāršķēlušās nagus. Govīm galvās Dievs sadzinis vadžus, no kuņģiem izcēlušies ragi. Pašās govīs Dievs izraibojis visādā spalvā: raibas, brūnas, sarkanas un baltas. Pa pēdām velns dzinies govīm pakaļ, nonācis pie Dieva laidara un kļiedzis: «Atdod manas govīs!»

Dievs atbildējis: «Nāc paskaties un jem, ja tās ir tavas!»

Velns savu govju vairs nav pazinis un aizgājis projām, galvu nodūris. No dusmām viņš sasitis dzilnai asinainu galvu, ka tā nav varējusi govju noganīt. No tā laika vēl tagad ir dzilnai sarkans pakausis, un viņa skraida pa mežiem, govīs saukdama.

169. Liela brēka, maza vilna.

Saimnieks cirpis savas aitas. Velns gājis gaŗām un brīnīdamies prasījis: «Ko tu tur dari?»

«Vilnu cērpu,» saimnieks atbildējis.

«Vai es ar' nevarētu vilnu cirpt?»

«Kādēļ ne?»

Velns nu aiziet uz savu māju un arī grib vilnu cirpt. Bet nu velnam aitu nav bijis, tikai cūkas. Viņš saķēris vienu cūku, sasējis tai kājas un sācis cirpt. Tā ka cūka neželīgi kviekusi un nekādas vilnas viņai nebijis, tad velnam cirpšana drīz apnikusi. Viņš palaidis cūku vaļā, nosplāvis un izsaucies: «Liela brēka, maza vilna.»

170. Ezēra saraušana.

Vienā ezerā dzīvojis velns un viens puisis sadomājis viņu piemānīt. Viņš sasitis ap ezeru mietus un sācis pie tiem valģus siet. Velns noskatās, iznāk no ezera un prasa: «Ko tu tur dari?»

Puisis atbild: «Es gribu to ezeru saraukt kopā.»

«Vai tu to varēsi?»

«Kādēļ ne? Ja netici — iesim nesties. Jem tu tur to zirgu un lūko, vai vari apnest ap ezeru apkārt!»

Velns arī ar mieru, jem zirgu rokās un stenēdams vaidēdams apnes ap ezeru. Puisis nu uzlec zirgam mugurā, apjāj ap ezeru gluži viegli un saka: «Tev bija tik grūti rokās nest, bet es viņu apnesu pat kājstarpī.»

Velns saka: «Bet iesim vēl svilpties!»

Puisis arī ar mieru. Velns nu svilpj tik dikti, ka kokiem sāk lapas birt. Puisis saka: «Kad tu svilp, tad tikai lapas birst, bet kad es svilpšu, tad kritīs acis no pieres laukā. Es tev labāk apsiešu lakatu ap acīm.»

Velns arī ļāvās apsiet lakatu. Tad puisis pajēmis āmuru un triecis velnam pa pakausi. Velns tik vien iesaucies: «Labi gan, kad man acis neizkrita.»

Tad velns uzaicinājis puisi sviesties. Viņš atnesis lielu lielu āmuru un uzsviedis to tik augstu, ka tik pēc ilga laika nokritis zemē. Puisis nevarējis āmura ne pacelt, bet pielicis pie tā rokas un skatījies gaisā. Velns prasa: «Ko tu tur skaties?»

«Skatos debess lodziņu, gribu tur tavu āmuru iesviest.»

«Nesvied, nesvied!» velns iekliedzies, «tas man tēvu-tēvu āmurs!»

Puisis nu atkal iet pie saviem valgiem, bet velns lūdzas, lai neraucot ezeru kopā. Puisis saka: «Ja dosi man pilnu cepuri naudas, tad neraušu.»

«Došu.»

Nu puisis izrok bedri, izgriež cepurei dibenu un uzliek bedrei virsū. Velns nu beŗ tur vienu muciņu naudas, beŗ otru un sāk žēloties, ka vairāk naudas neesot. Bet puisis pastāv lai dod pilnu. Tad velns izjēmis vēl trešo muciņu un tad arī cepure bijusi pilna.

171. Acu liešana.

Senos laikos, kad Dievs vēl staigājis pa pasauli apkārt un velni mājoties ļaužu rijās, bijusi pavisam citāda dzīvenekā mūsu dienās.

Tā arī reiz vienam saimniekam velni ieviesušies rijā. Viņš apsolijs tam daudz naudas, kas apjertos velnus no rijas izdzīt. To dabūjis zināt kāds dūšīgs puisis kaimiņu novadā un apsolijs to izdarīt. Vienu dienu viņš atnācis pie saimnieka, izstāstījis tam savu nodomu un prasījis par to simtu rubļu naudas, gabalu svina, vienu gaļu virvi un mazu katliņu. Saimnieks bijis ar mieru, devis puisim simtu rubļu naudas un citas prasītās lietas, lai tikai izdzenot velnus no viņa rijas.

Puisis nu nopircis lielu četrstūrainu grozu ar vāku, pajēmis arī citas pieprasītās lietas un aizgājis uz piedarbu. Piedarba kula vidū viņš sakūris uguni un sācis katlā kausēt svinu. Te uzreiz izskrien no rijas viens velns un prasa, ko viņš te darot.

«Jaunas acis leju,» puisis atbild.

«Cik tālu ar tām jaunajām acīm var redzēt?» velns atkal jautā.

«Vispār pasauli,» puisis atbild.

Velnam tas ļoti pa prātam un viņš jautā tālāk: «Vai nevari arī man izliet jaunas acis?»

«Kālab ne?» puisis atbild; «bet tikai lētāk par pūru zelta es neleju.»

Velns ir ar mieru, atnes puisim pūru zelta un vēl uzprasa: «Bet kas tev vārdā?»

«Pats,» puisis atbild.

Nu puisis liek velnam iegulties grozā un nostellēt acis taisni pret tiem caurumiņiem, kas ietaisīti groza vākā. Tad viņš aiztaisa vāku cieti un aizsien grozu ar virvi. Līdz ko svins bija izkusis, puisis paķēris katliņu, spēris pa caurumiem velnam acīs un mucis pats ar naudas maisu projām. Velns lielās sāpēs sāk spārdīties un nejauki bļaut. Nu sakrien citi velni, atsvabina šo no groza un prasa, kas šim kaitot.

Šis, nekā nevar izstāstīt un tikai kliedz: «Acis pagalam, acis pagalam!»

Velni prasa cits aiz cita: «Kas to darīja? Kas darīja?»

«Pats darīja! Pats darīja!» šis klieudz.

«Nu ja tu pats darīji, tad arī tev pašam jācieš!» velni atbild un aiziet.

No tā laika velni tai rijā vairs neesot redzēti.

172. Milzis ar vienu aci.

Reiz dzīvojis viens ķēniņa dēls, kas ļoti gribējis redzēt svešas zemes. Tā nu viņš sēdies uz sava kuģa un braucis no zemes uz zemi, no salas uz salu. Tā braucot, reiz uznākusi briesmīga vētra, kas piedzinusi kuģi pie vienas pavisam svešas salas. Ķēniņa dēls ar saviem ļaudīm izkāpuši malā un meklējuši tur kādu pajumti. Gājuši, gājuši, kamēr uzgājuši vienu lielu klints alu. Iegājuši tai alā un atraduši tur dažādus mājas rīkus un aitu mēslus. Nu sapratuši, ka te dzīvo kāds cilvēks, kādēļ nosprieduši palikt še pa nakti. Atnesuši no kuģa ēdienus un vīnu un ēduši vakariņas. Kā nu paēduši, tā sākušas nākt aitas alā un pēc tam viņu saimnieks, liels milzis ar vienu pašu aci pierē. Rokā tas turējis lielu koku par kūju. Sadzinis aitas alā un ieraudzījis tur cilvēkus, milzis aizvēlis alas priekšā milzīgu klints gabalu, tā ka nu vairs neviens nevarējis laukā tikt. Tad viņš nositis vienu aitu un vienu atnākušo cilvēku, apēdis tos un taisījis uz gulēšanu. Ķēniņa dēls ar saviem ļaudīm pavisam sabijušies un nezinājuši, ko nu darīt. Ja nu arī izdotos milzi gulot nosist, tad tomēr nevarētu novelt lielo klints gabalu no alas ieejas un netiktu nekā laukā. Tādēļ norunājuši milzi piedzirdīt, un kad tas aizmigs, tad izdurt tam aci. Kad nu rītā milzis novels klints gabalu un dzīs atkal savas aitas ganos, tad arī paši izmanīšies laukā.

Nu ķēniņa dēls pieiet pie milža, pasniedz tam veselu spaini vīna un saka, lai dzerot. Milzis par dzērienu ir ļoti priecīgs, izdzer īsā brīdī visu spaini un liekas uz savām cīsam gulēt. Kad milzis aizmieg un sāk jau stipri krākt, tad pieiet tam atkal ķēniņa dēls klāt un izdur ar savu zobenu viņa vienīgo aci. Nu milzis sāk briesmīgi kliegt un trakot pēc negudra. Viņš grib sameklēt svešos ienācējus rokā,

bet tie jau laikā ir paslēpušies starp aitam. Tad milzis liekas atkal uz savām cisām un domā rītā noķert svešos cilvēkus. No rīta viņš novel gan atkal klints gabalu no alas ieejas, bet pats nostājas priekšā, laiž pa vienai aintai vien laukā, vēl ar rokām aptaustīdams aitam muguru! Bet ķēniņa dēls ar saviem ļaudīm pieķeras katrs savai aintai pie vēdera apakšas un tā izmanās no alas laukā.

Kad nu milzim neizdodas vainīgos noķert, tad viņš izdomā savu viltību. Viņš sauc tos ļaudis mīlīgā balsī, lai nākot no alas laukā, viņš tiem nekā ļauna nedarīšot. Kad bēgļi jau atsaucas ārpus alas, tad milzis tos laipni aicina: «Pajemiet taču savu pamesto āmuru! Ko jūs bez āmura darīsīt?»

Ķēniņa dēls nu arī gājis pēc āmura, ticēdams, ka milzis patiešām ir tik draudzīgs. Bet tikko pielicis roku pie āmura, tā nevarējis vairs roku nost dabūt. Tā nu skaidri sapratis, ka tūliņ kritīs milzim rīklē, kādēļ steigšus vien izrāvis nazi un klusītēm nogriezis savu piesieto roku. Projām bēgdams, viņš vēl milzim uzsaucis: «Ēd nu, negaļa, manu roku, bet mani pašu gan tu nedabūsi!»

Dusmīgais milzis gan nu apēdis ķēniņa dēla roku, bet šis tomēr ar visiem saviem ļaudīm laimīgi aizbēdzis.

173. Gans un milzis.

Vienam saimniekam bijis palaidnīgs govu gans, kas bieži vien ielaidis lopus vai nu labībā, vai arī pļavā. Reiz saimnieks atkal uzgājis lopus pļavā un pabaidījis ganu, ka nu mājā šo pāršot. Gans arī sabijies, ka nu tiešām dabūs pērienu, aizbēdzis no saimnieka un iegājis lielā mežā. Pa mežu staigādams, viņš atradis vienu teteņa olu un iebāzis to kabatā. Tāpat viņš saķēris vienu putniņu koka caurumā un paslēpis arī to savos svārkos. Tā ilgu laiku pa mežu iedams, viņš nonācis meža dziļumā un sastapis tur vienu milzi pa mežu staigājam. Milzis, ieraudzījis sev pie kājām mazo ganiņu, prasījis tam: «Kur tu iedams?»

Gans itin droši atbildējis: «Iemu darbu meklēt.»

«Kādu darbu tu, tāds knirpis, vari darīt?»

«Varbūt, ka esmu vēl stiprāks par tevi.»

«Nu tad iesim spēkoties!»

To teicis, milzis pajēmis no zemes vienu akmeni, saspiedis to rokā, ka putekļi vien noputējuši, un tad sacījis: «Vai tu vari akmeni tā saspiegt?»

Puika atbildējis: «Tas nav nekas! Bet es saspiedīšu akmeni tā, ka slapjums nāks ārā.»

Nu šis pajēmis savu teteņa olu un saspiedis to tā, ka slapjums spiedies pa pirkststarpām laukā. Milzis nu arī spiedis vienu akmeni pēc otra — putekļi gan nokūpējuši, bet slapjumu nevarējis izspiegt. Tad viņš pajēmis vienu akmeni, uzsviedis to tik augstu gaisā, ka tas tikai pēc ilga laika nokritis zemē, un tad sacījis ganam: «Vai tu vari akmeni tik augstu uzsviest?»

Puika atbildējis: «Tas nav nekas! Kad es sviedīšu akmeni gaisā, tad tas nemaz vairs nekritis zemē.»

Tad šis izjēmis savu paslēpto putniņu no svārkiem un uzsviedis to gaisā. Nabaga putniņš ticis no cietuma laukā, pārlaidies par visiem kokiem un gaisā pazudis. Milzis gan izgaidījies, ka puikas sviestais akmens kritis zemē, bet nevarējis sagaidīt un tad sacījis puikam: «Ka tu esi tik stiprs, tad paliec pie manis par puisī! Še mans cirvis, nocērt to ozolu un tad nesīsim to uz māju.»

Gans, redzēdams, ka lielo milža cirvi nevarēs ne pakustināt, gribējis atkal ar gudrību tikt cauri un sacījis milzim: «Kas tur ko cirst? Mans tēvs rauj tādus kokus kā kaņepes ar visām saknēm laukā. Tu jau arī gan varētu to koku izraut.»

Milzis arī negrib izrādīt, ka viņš to nespētu, ķeras ozolam klāt un sāk to raustīt. Tīkmēr pūlās un mokās, kamēr beidzot arī izrauj ozolu ar visām saknēm. Tad aicina puiku nest par abiem izgāzto koku uz māju.

Puika atbild: «Tu zini ceļu, tev nu būtu jānes rezgalis papriekšu. Tievgals ar zariem ir smagāks, es nesīšu to.»

Milzis arī nu velk smago ozolu atspēries, bet puika, zāros paslēpies, tikai sēd un svilpo. Mājā pārnākot, milzis ir

pavisam slapjš no sviedriem, bet puika nolec priecīgs no zara un nemaz nav nokusis. Milzis nevar vien nobrīnīties, kur tik mazam puikam tāds liels spēks. Noslaucījis sviedrus un drusku atpūties viņš saka uz puiku: «Kad jau tu, tāds mazs puika, esi tik liels stiprinieks, kāds tad īsti vēl ir tavs tēvs?»

«Nāc man līdz, es tev parādīšu,» puika atteic.

Milzis ir arī ar mieru iet uz puikas tēvu. Ilgu laiku gājuši pa mežiem un purviem, viņi nonāk beidzot kāda tīruma malā, kur stāv ecēšas. Milzis ecēšu nekad nav redzējis un brīnās: «Kas tas tāds?»

Puika atbild: «Tas ir mana tēva suseklis.»

Milzis pajem ecēšas, sāk vilkt pa matiem, bet drīz vien nosviež atkal zemē, sacīdams: «Man tāds suseklis par asu.»

Nu iet atkal abi uz priekšu, kamēr milzis pa ceļam ierauga vienu arklu. Viņš prasa: «Kas tā tāda par lietu?»

Puika atbild: «Ar to mans tēvs zobus baksta.»

Milzis pajem arklu rokā un bāž to zobos. Nevarēdams lemešus mutē iebāzt, milzis nosaka: «Man tāds zobu bakstāmais drusku par lielu.»

Tālāk ejot, milzis ierauga bišu stropu un prasa: «Kas tas tāds?»

«Tā ir mana tēva tabakas doze.»

Milzis arī grib iešņaukt tabaku, pajem stropu un pieliek pie deguna. Bites nu gāžas lieliem bariem laukā, lien arī milzim nāsīs iekšā un sāk visur dzelt. Milzis nosviež stropu zemē, iesaukdamies: «Tāda tabaka ir man par stipru.»

Beidzot abi gājēji atrod zemē vienu plinti, ko atkal milzis nav redzējis, un šis nu prasa puikam: «Kas tas tāds?»

«Tā ir mana tēva pīpe?»

«Kā lai ar to uzpīpē?»

«Es tūliņ parādīšu.»

Puika pajem plinti, liek milzim stobru mutē un pats solās aizdedzināt. Kā tik puika parauj gaili, tā tūliņ iet šāviens vaļā un milzis nosviež kāsēdams plinti zemē. Izspļāvis skrotes ar prapi laukā, viņš nosaka: «Vai, cik stipra tabaka.»

Puika aizvedis milzi pie biezām eglītēm, kur dzīvojis

ļoti liels lācis, un pasaka: «Ej vien tajās eglītēs iekšā, tur satiksi manu tēvu.»

Milzis iet tur droši iekšā, ierauga lāci un aicina to lauzties.

Lācis, svešnieku ieraudzījis, krīt tam tūliņ virsū un sāk to sist ar savām smagajām ķepām. Tik ar lielām mokām milzis vēl paspējis izrauties no lača nagiem un no tā laika vairs nav meklējis ne puikas, ne arī viņa tēva.

174. Lāču dīdītājs.

Reiz lāču dīdītājs iegājis vienā mājā prasīt naktsmāju. Saimnieks teicis: «Kur tad nu lai es tev dodu? Varētu rijas istabiņā, bet tur dzīvo velni!»

«Ahā, laid tik mani iekšā, gan mans lācis izdzīs visus velnus.»

Jā, tā nu šis iešot arī gulēt tai istabiņā. Tur šis sakūris krāsni uguni, sēdējis ar savu lāci pie tās uguns un snaudis.

Te pēc maza brītiņa ienācis viens vīrs un turējis uz uguni cilvēka roku. Lācis norūcis: «Ņamm!»

«Kuš, klusi! Kad izceps, tad dabūsi,» vīrs atteicis.

Lācis atkal rūcis: «Ņamm!»

Vīrs tāpat uzsaucis: «Škic, klusi, kad izceps — dabūsi!»

Lācis rūcis trešo reiz: «Ņamm.»

Nu vīrs pasviedis roku ugunī un mucis pa durvīm laukā, bet lācis aizķēris un norāvis šim bikses. Šis nu palicis bez biksēm un ātri ielēcis dīķī.

Meitas no rīta iznesušas pie dīķa drānas velēt. Tas vīrs pabāzis galvu no dīķa un teicis: «Meitenes mīļās, iznesiet man bikses!»

«Nes pats savas bikses,» meitas šim atcirtušas pretī.

«Meitenes, iznesiet manas bikses!»

«Nes pats savas bikses! Kur tad ir tās tavas bikses?»

«Manas bikses ir rijā.»

«Meitas šim teic: «Mēs rijā nevaram iet, mūsu rijā ir liels runcis.»

Bet šis arvien vēl prasa: «Meitiņas, iznesiet manas bikses!»

Meitas arī nu iegājušas rijā un iznesušas šim tās bikses. Bikses bijušas pašūtas no cilvēku nagiem, ko svētos rītos cilvēki, baznīcā braucot nogriezuši. Šis nu pajēmis savas bikses un nozudis atkal ūdenī.

Tas vīrs bijis velns. Bet no šīs reizes viņš rijas istabiņā vairs nenācis un nebaidījis ļaudis.

175. Negantā sieva.

Reiz vienam vīram bija nejauka sieva, dikti mantkārīga. Lai vīrs deva, cik dodams, viņa nekad nebija mierā.

Vienu dienu vīrs aizbrauc mežā pēc žagariem un cērtot uziet vienu alu. Vīrs domā: «Atvedīšu sievu un ieogrūdīšu tanī alā, tad man būs miers.»

Viņš apkaisa ap to alu kapeikas visapkārt, iet uz māju un teic sievai: «Vai dzirdi, sieviņ, es atradu pulka naudas — nāc nu!»

Nu sieva elsdama aizskriem un jemas ar lasīšanu, bet vīrs grib to ieogrūt alā, un uz vienu reizi kā grūž, tā iekšā. Vīrs aiziet mājā un dzīvo mierīgi, bet viņam paliek sievas žēl. Ies vilkt atkal ārā. Bet kā lai izvelk? Viņš novij gaŗu gaŗu virvi un pie virves piesien beņķīti. Nu viņš iet vilkt sievu ārā. Nepailet necik ilgs laiks, ka virve jau kustas. Vīrs velk, bet pavilcis līdz pusei, ierauga, ka tur velns sēd. Nu vīrs laiž virvi atpakaļ; bet velns lūdžas, lai velkot ārā, jo tur esot viena nikna sieva pie viņa, nevarot tai naudas vien piedot.

Bet vīrs teica: «Ja tu man dosi trīs mucas zelta, tad es tevi vilkšu.»

Velns apsola ar prieku, lai tik velk ārā. Vīrs izvelk. Nu velns teica: «Es ieŗu uz vienu pilsētu un to ārdīŗu, bet tu staigā lielīdamies, ka tu vari to ārdītāju apsaukt. Tu nu tik trīs reizes iesvilpies, tad es apstāŗos ārdīt.»

Viņi aiziet un velns jemas, ka akmeņi vien skrien pa gaisu. Bet cilvēki nezin aiz bailēm, kur līst, un izsola lielu

maksu, lai tik aizdzen. Vīrs trīs reizes iesvilpas un viss paliek klusu. Nu vīrs pajem mucu un aiziet tālāk uz otru pilsētu.

Nu velns jemas atkal, bet tur dabūjuši zināt, ka taču esot kāds cilvēks, kas varot ārdītāju apsaukt. Meklē to kā ar uguni rokā. Vīrs dabū otru mucu zelta, un tāpat arī trešo. Velns nu teic uz vīra: «Tagad tu esi dabūjis visas trīs mucas. Es iešu sev meklēt darbu. Bet paprovē tu tik vēl svilpt, tad es tevi ar akmeni nositīšu.»

Velns aiziet ārdīt, bet cilvēki lūdz atkal vīru, lai viņš postītāju aizdzenot. Vīrs domā, ko nu darīt. Tā viņš izdomā vienu joku, noģērbjas pliks un skrien bļaudams projām. Velns, to ieraudzījis, uzkliedz: «Vaidzi, ko bļauties?»

Bet vīrs uzkliedz: «Sieva ir no alas ārā un dzenas mums pakal.»

Velns atstāj visu ārdīšanu un skrien, ko kājas nes. Pieskrien pie upes un redz: pāri netiek. Viņš nometas zemē, jemas dzert — dzeļ, dzeļ, kamēr pārplīst.

Nu vīrs pajem ceturto mucu zelta un dzīvo ļoti laimīgi līdz mūža vakaram.

176. Kad kokiem nobirs lapas.

Zemnieks, pa ceļu iedams, nokūst un atsēstas ceļmalā uz liela akmeņa atpūsties. Atnāk velns un uzkliedz: «Kā tu drīksti uz mana krēsla sēdēt?»

Zemnieks atbild droši: «Ko tu kliež? Vai tu gribi, lai es tevi par putekļiem saberžu?»

Velnam jau metas bailes un viņš nu runā mierīgā balsī: «Kas tev no tā par labumu būs?»

«Labums būs tas, ka es varēšu mierīgi sēdēt un atpūsties.»

«Kur tu tā iedams?»

«Biju pie drauga naudas aizjemties, bet neatradu mājā.»

«Ja tu būsi ar mani labs, tad es varu tev naudu aizdot.»

«Labi, dod tik šurpu!»

«Bet rudenī, kad kokiem nobirs lapas, tu man atkal šepat atnes to naudu!»

«Labi, esmu ar mieru.»

Velns nu atnes zemniekam lielu maisu naudas, un tas, sajēmis naudu, iet mierīgi uz māju. Atnāk jau rudens, bet zemnieks nemaz nedomā par savu parādu. Velns gaida, gaida, bet zemnieks kā nenāk, tā nenāk. Ziemā zemniekam iznāk atkal braukt pa to pašu ceļu uz savu draugu. Piebraucot pie lielā akmeņa, nāk viņam velns pretī un saka: «Laiks jau ir sen pagājis, bet tu man vēl neesi savu parādu aizmaksājis.»

Zemnieks atbild: «Gaidi, kad būs laiks, tad es savu parādu samaksāšu.»

«Bet kokiem jau sen ir lapas nobirušas.»

«Egles un priedes ir tomēr vēl zaļas.»

Tā nu velns gaida vēl šodien, kad arī eglēm un priedēm nobirs skujas, lai varētu dabūt savu naudu atpakaļ.

177. Kā laiskā sieva izmācīta.

Vīram ar sievu bijusi viena vienīga meita, kas bijusi ļoti skaista. Māte nu tā izlutinājusi savu meitu, ka nemaz nelikusi tai strādāt. Kad meita bijusi pieaugusi, tad nedrīkstējis tur nākt neviens precinieks, jo visi ļaudis runājuši, ka skaistā meita esot ļoti laiska.

Vienam puisim skaistā jaunava ļoti patikusi un tas tomēr apjēmies viņu precēt. Māte, meitu žēlodama, prasījusi puisim: «Vai manai meitai būs arī mājā kāds palīgs? Viņa jau nav pie rupja darba pieradusi.»

Puisis atbildējis: «Man jau ir mājā tāds kaķis, kas visu dara.»

Tā nu puisis apprecējis laisko meitu. Pēc kāzām jaunais vīrs aiziet uz darbu, pārnāk pusdienā mājā un prasa sievai: «Vai ēdiens jau gatavs?»

Sieva atbild: «Man jau neviens nepalīdzēja.»

Vīrs uzsauc dusmīgi: «Kā, vai tad kaķis nav ēdienu izvārījis?»

Tad vīrs noķer kaķi, liek sievai to turēt un sāk laisko kaķi pērt. Kaķis nu gan kož un skrāpē turētāju, bet kā šī grib laist kaķi vaļā, tā dabū arī pati sitienus. Sievai nu pašai bija jādara visi mājas darbi, lai tikai atkal nebūtu jātura laiskais kaķis.

178. Ādams un Ieva.

Vienreiz viens pāris, sieva un vīrs, lasīja mežā žagarus un sodījās un lamājās par Ādamu un Ievu, ka tie vien esot vainīgi, ka viņiem tik grūti jāstrādā. Tā šie viņus allaž rāja un sodīja, kad tikai iznāca ar žagariem braukt. Reiz viņi atkal tā gānījās un dusmojās, žagarus mājā vezdami: kad viņiem brauca pretī kāds kungs, kas viņu runā noklausījies, tā sacīja: «Ko jūs te tā strīdaties un dusmojaties uz Ādamu un Ievu? Nāciet man līdza! Es jums došu visu mūžu vieglu dzīvi, vislabākos ēdienus un dzērienus un darba nemaz. Tik vienu apsegtu bļodu, ko ikreiz līdz ar ēdienu uzliks uz galda, jums nebūs brīv aizmigt.»

Vīrs ar sievu bija ar mieru. Viņi abi nu dzīvoja laimīgi. Viņiem bija arvien visgardākie ēdieni, un darba nemaz. Bet katru reiz parādījās uz galda arī apsegtā bļoda. Vairāk dienas viņi to bļodu gan neaiztika, bet pēc nedēļas viņi taču vairs nenocietās, un sāka savā starpā runāt: «Neviens mūs neredz. Varam jau paskatīties, kas tas par tādu ēdienu ir, ko tur tai aizsegtā bļodā arvienu mums ienes!»

Un rau, līdz ko viņi pacēla bļodai vāku, te tūliņ no tās izskrēja maza pelīte. Lai nu viņi arī to ķēra, cik naigi ķerdami, viņa tomēr aizbēga un ielīda kādā caurumiņā.

Ar to nu arī tūliņ beidzās nepieticīgajam pārim jaukā laimes dienas. Kungs ienāca dusmīgs iekšā un izraidīja tos — tāpat kā citkārt Dievs Ādamu un Ievu — no vieglās dzīves ārā pie sava grūtā darba, sacīdams: «Nesūdzieties nu vairs uz Ādamu, bet paši uz sevis!»

179. Gāgānu kaŗi.

Vienam vīram bijusi tāda padumja sieva. Reiz vīrs atradis lielu podu naudas, bet sieva savā neprātībā izplāpājusi par to kungam. Drīz vien pienākusi ziņa, ka vīram ar naudas podu jāiet muižā.

«Kad tevi deviņi velni!» vīrs pukojies un gudrojis, gudrojis, kā vēl izlietais būtu sasmelams. Beidzot viņam arī labs padoms iešāvies prātā: iestāstījis savai sievai, ka šovakar būšot gāgānu kaŗi.

Sieva, to izdzirdusi, sākusi vaimanāt: «Gāgānu kaŗi! Vai Dieviņ, ko nu darīsim?»

Vīrs atteicis: «Slēpies labāk pie laika tur kartupeļu bedrē! Es apsegšu bedri ar ādu, tad paliksi dzīvotāja.»

«Vai, vīriņ, kur tad tu paliksi?»

«Par mani nebēdā, es kaušos līdz.»

Un vīrs ievadījis sievu bedrē, pārklājis to ar sakaltušu ādu, uzbēris zirņus un atdzinis vistas. Vistas jēmušās kaudamās pa ādu, un tas nu bijis tāds troksnis, kā katrā kaŗā. Pajēmis arī kādu rungu un daudzījis pakškus: lai arī kāds troksnis, kad tik troksnis. Beidzot izlaidis sievu atkal pasaulē teikdams: «Lec nu ārā! Gāgānu kaŗi jau beigušies!»

Rītā vīrs aizjūdzis zirgu, iesēdinājis sievu ratu priekšā, pats atsēdies ratu pakaļā un tad laiduši pie kunga. Ceļā vīrs slepeni izvīlcis veģi no kabatas un iesviedis sievai par galvu klēpī. Šī tūliņ prasa: «Kas te?»

«Nu jau esam piedzīvojuši tos laikus, kad baltmaize krīt no debesīm.»

Tālāk braucot pienākuši pie viena šķūņa ceļmalā, kur suns kaucis. Sieva atkal prasa: «Kas tur brēc?»

«Tu atkal nezini! Tur jau velns moca mūsu kungu.»

Nobraukuši muižā, kungs jau pretim: «Kur tā nauda?»

«Kāda nauda?»

«Vai vēl liegsies? Paša sieva jau teica, ka tu naudas podu atradis.»

«Prasi tad sievai! Ko es tur zinu?»

Kungs nu saucis sievu priekšā: «Saki tu man, kad tavš vīrs atrada to naudu?»

«Tas tā bija par nedēļu priekš gāgānu kaŗiem.»

«Kad tad tādi kaŗi bijuši?»

»Aŗe, tad, kad baltmaize no debesīm krita.»

«Kas krita? Kad krita?»

«Aŗe, tad, kad tevi velns tur ūķūnī mocīja. Man bija tik ūēl, kad tu tur brēci, vairāk pēc kazlēna, nekā pēc cilvēka.»

«Ej tu pati pie velna!» kungs uzbrēcis un aizdzinis viņu ar visu vīru projām.

Tā nu arī vīram pašam palikusi atrastā nauda.

180. Dumjā saimniece.

Vienam saimnēkam bijusi ļoti smuka un dumja saimniece. Reiz saimniece aizgājusi uz nāburgiem ciemā un nāburdze nākusi ūai laipni vien pretī un sacījusi: «Gardi, būs ciemiņš!» un mielojusi saimnieci ar skābiem kāpostiem. Saimniece labi nostaigājusies ļoti gribējusi ēst un brīnījusies, kur tik gardi kāposti nākuši, un prasījusi nāburdzei, kā ūi tik labus kāpostus varot izvārīt. ūai nekad tik gardi neiznākot. Nu nāburgu saimniece sacījusi, lai liekot vien gaļu klāt, gan tad ūai ar būšot tādi paši. Abas saimnieces vēl izplāpājušās labu laiciņu un tad dumjā saimniece gājusi projām.

Saimniece atnākusi mājā un gudrojusi, kā lai dabū tādus taucus un gardus kāpostus, kā ūi nupat pie nāburga saimnieces ēdusi. Gudrojusi, gudrojusi un nospriedusi tā, ka būšot jāliek gaļa uz kāpostu galviņām virsū, tad taču izaugšot tauki kāposti. Nu tā ar dumjā saimniece izdarījusi: sagriezusi ūāvēto cūkas gaļu ūķēlēs, uzlikusi uz katras kāpostu galviņas pa ūķēlei un tad pati priecājusies, ka nu tik izaugšot tauki kāposti.

Bet nāburga suns saodis gaļas smaku, atnācis un nolasījis visas ūķēlites. Saimniece noķērusi suni un piesējusi to klētī pie alus mucas tapas un nu tik zvetējusi. Suns rāvies rāvies, kamēr izrāvis tapu un skrējis projām. Saimniece pakķērusi slotas kātu un skrējusī suņam pakaļ. Skrējusi, skrējusi, bet vairs nedabūjusī suni rokā. Nu ūi nākusi atpakaļ

un redzējusi, ka viss alus iztecējis no mucas un klēts peld pa alu. Ko nu? Saimniece daudz nekā nedomājusi, paķērusi pūru un kaisījusi miltus, kamēr izkaisījusi, klēti ar miltiem pavisam sausu.

Kad nācis saimnieks mājā, tad saimniece šim visu izstāstījusi un beidzot, to mierinādama, noteikusi: «Alus gan viss iztecējis, bet es klēti izkaisīju ar miltiem — klēts nu atkal ir sausa.»

181. Slinkā sieva.

Viena sieva bijusi ļoti slinka un negribējusi nemaz vērpt.

Kad vīrs prasījis, kādēļ viņa nevērpjot, tad sieva aizvien atbildējusi, ka šai neesot tītavu ko dziju tīt. Vīrs nu gājis uz mežu tītavas cirst, bet sieva tam aizsteigusies priekšā un, izlikdamās par zīli, dziedājusi: «Čī, čī, kas tītavas cērt, tas drīzi mirst; kas kažoku lāpa, tas ilgi dzīvo.»

Vīrs nu arī vairs negribējis tītavas cirst un gājis atpakaļ uz māju, bet sieva jau tam bijusi aizsteigusies priekšā. Mājā vīrs sacījis uz sievu: «Nekā, sieviņ, nekā no tītavām! Labāk kažoki jālāpa, jo tad ilgāki dzīvojot, nekā kad tītavas taisot.»

182. Sīkstais saimnieks.

Reiz dzīvoja ļoti sīksts saimnieks. Viņš dzīvoja par vecu puisī, neprecējies, baidīdamies, ka sieva daudz neēd. Turpat kaimiņu mājā bijusi gudra meita. Tā nosēdusies istabas priekšā un vēdinājusi ar mutautiņu uz savu pusi.

Te gadījies iet gaņām sīkstajam saimniekam. Šis nu prasa, ko tad šī tā vēdinot. Šī atbild, ka vēdinot mutē gaisu, no kā arī pārtiekot. Saimnieks laimīgs, ka atradis tādu cilvēku, un jau otrā dienā klāt precībās. Labi, meita ir ar mieru. Uz kāzām izcep vienu vistu, kuņu abi tikai paož un nemaz neēd. Nakti jaunā sieva pamodusies, uzmeklējusi vistas cepeti un visu apēdusi. Vīrs arī pamodies un gribē-

jis, sievai nemanot, labi saēsties. Redzēdams, ka sieva visu vistu noēdusi, vīrs tā pārbijies, ka varējis tikai vairs izkliegt: «Tu visu vistu!»

Pēc tam nelaimīgais vīrs tūliņ nomiris ar trieku. Troksni izdzirdēdami, ieskrējuši arī kādi ļaudis istabā. Sieva tūliņ piesaukusi lieciniekus, ka vīrs tai mirdams novēlējis «visu, visu»!

Liecinieki arī to apliecinājuši, un tā jaunā atraitne mantojusi visu sīkstuļa sakrāto bagātību.

183. Vīrs sievas darbos.

Viens saimnieks vienmēr pārmetis saimniecei, ka šī pa māju maz strādājot un laiskojojot; lai skatoties, kā šis pa tīrumu raujoties vienā kreklā. Saimniece cietusi, cietusi, bet nekā ar vis nesacījusi. Bet kad nu atkal reiz saimnieks sācis pentērēt, tad saimniece sacījusi, ka mainīšoties: šī iešot uz tīrumu un šis lai paliekot mājā un apkopjot māju.

Nu, labi. Saimnieks palicis mājā un saimniece aizgājusi uz tīrumu. Bijusi toreiz sestdiens un saimniecei bijusi jākurina pirts, jāvelē drēbes, jākuļ sviests un jācep maize. Nu saimnieks tūliņ sācis rauties, uzsējis sev krējuma ķērnī uz muguras, ar rokām mīcījis maizi un ar kājām mazgājis vannā drēbes. Bet krējums lijis no ķērnī ārā, ielijis veļas vannā un pats saimnieks nomūrējies ar krējumu no galvas līdz kājām. Kā nu maize bijusi samīcīta, tā saimnieks to tūliņ ar visu abru ieogrūdis krāsni iekšā. Kad tas bijis padarīts, tad saimnieks drusku gribējis atpūsties un paskatīties uz savām drēbēm, tās bijušas no vienas vietas netīras ar krējumu un uz grīdas bijušas pēdas, kur saimnieks staigājis. Pašlaik uz istabu nākusi sievas māte un saimnieks nokauņējies un gribējis paslēpties. Viņš nu kā skrējis, tā ielēcis spalvu grozā un noslēpies.

Sievas māte ienākusi istabā un no brīnumiem rokas vienasasītusi: drēbju vanna pielietā ar krējumu, krējums izšķaidīts pa grīdu un lielas pēdas vien palikušas.

«Laikam pats velns pa istabu dauzījies,» sacījusi sievas.

māte, piegājusi pie spalvu groza un sākusi čamdīt, ta saimnieks vairs necietis un laidis kājām vaļu. Nu sievas māte ar pārbijusies un sākusi kliegt, jo saimnieks bijis aplipsis ar spalvām no galvas līdz kājām.

No tās reizes saimnieks vairs nekad saimniecei nepārmetis, ka šī nevīžānot pa māju strādāt un tikai laiskojojot. Nu šis arī sapratis, ka mājas kopējam nemaz tik viegli nav.

184. Putns vēl mežā, iesmu jau drāž.

Ancis, iedams uz mežu malkas cirstu, ierauga zaķi apakšēglītes guļam. Tas pats pie sevis sāk domāt un spriest: «Kad es šo zaķi noķeršu un pārdošu, tad par to dabūšu piecu mārku. Par tām nopirkšu vistu, kas man olas dēs un cāļus izperēs. Tos es pārdošu un par ienākušo naudu nopirkšu muižu. Es pats Ancis, tāpēc sievu jemšu Grietu, un savu pirmo dēlu saukšu arī par Anci. Tas būs man par stārastu un pats tad staigāšu pa istabām, gaŗu pīpi iekodis zobos, smēķēdams kā jau laikam kungs. Tur pie rijas būs mani ļaudis darbā, un kad mans Ancis tos kuls un pērs, tad es viņam uzklieģšu: «Anci, Anci! Ne tik dikti!»

Zaķis no stiprā kliedziena iz migas laukā un mežā iekšā. Ancis tikai ar platām acīm noskatījās no pakajas.

185. Neredzīgā līgava.

Vienai mātei bijusi pusakla meita, ko neviens negribējis precēt. Bet māte sadomā labu lietu un saka meitai: «Mīļo meitiņ, ja atbrauks precinieki, es nosviedīšu pie durvīm adatu, un tu saki, lai es paceļu adatu.»

Kā domāja, tā arī izdarīja. Nākošā dienā tiešām atbrauc precinieki. Precinieki ienāk istabā un runājas ar meitu, vai viņa būtu ar mieru iet pie bagāta tēva dēla. Drīz meita iesaucas: «Māmiņ, pacel to adatu, kas tur pie durvīm nokritusi!»

Māte nu paceļ adatu un saka: «Redz, meitiņ, cik tu

labi redzi! Es tepat nevarēju saskatīt, bet tu jau par tādu gabalu ieraugi.»

To dzirdēdams, brūtgāns saka: «Pavisam viņa nav akla, tik ļaudis ir tā samelojuši.»

Kamēr šie tā sarunājās, tēvs aiziet pēc alus, māte sūta meitu uz pagrabu pēc siera. Meita arī aiziet uz pagrabu, tēvs atnes krūzi alus un noliek uz galda. Drīz arī meita nāk ar sieru. Viņa krūzi notur par gaili, uzsauc: «Tiš ārā!» un ar visu sparū drāž tai ar roku, tā ka krūze nokrīt uz grīdas un saplīst gabalos. Precinieki nu redz, ka meita ir tiešām akla, un brauc steigšus mājā, nemaz vairs nerunādami par precībām.

186. Šļupstīgās meitas.

Vienai mātei bijušas trīs meitas. Visas bijušas diezgan skaistas no vaiga, bet par nelaimi šļupstējušas. Vienā svētdienā sajājuši precinieki. Nu māte meitas samācījusi, lai nemaz nerunānot. Meitas, paklausīgas būdamas, arī apsolijušās nerunāt. Bet kas nu par nelaimi! Māte uzlikusi viesiem uz galda biezputras bļodu, bet viena vista — kur gadījies, kur ne — augšā uz galda un pie biezputras klāt. Vecākā meita uzreiz izsaukusies: «Tit, tu, maita, pie tie-miņu biedputlat!»

Otra apķērusies, kas nu par lietu, un uzsaucusi: «Māte teita, lai tu nelunānot, un tu lunā!»

Jaunākā tūliņ izsaukusies: «Eka, et biju gudlāka, et nemad nelunāju.»

Nu precinieki redzējuši, kas par lietu, un taisījušies ātri projām.

187. Savāda pareģe.

Reiz dzīvoja nabags iebūvietis, kam cits nekas nebija, kā tik viena pati kaza, tā pati viņam vēl paliek slima un nosprāgst. Tas ar savu sievu nu ir gauži bēdīgi un noskumuši un nezina ko iesākt, ko neiesākt. Viņš tomēr nodīrā kazu,

izkaltē ādu, tad saloka to un iebāž savā kulē, liek sumiņu plecos un dodas uz lauku, taujāt un meklēt, vai Laimesmāte tam tīri nekur neuzsmaidīs.

Veselu dienu gājis, viņš nonāk vakarā vienās dzirnavās un grib tur dabūt naktsmāju. Melderenei nav nemaz vaļas, viņai visas rokas un kājas pilnas darba, tā cep baltmaizi, cepešus un taisa citus gardumus: visās malās čurkst un pil vien. Viņš tur arī redz smalku kungu staigājam, kas viņam neizliekas kā pats melderis, bet laikam kāds viesis. Kad iebūvietis lūdzas pēc naktsmājas, tad melderene ir dusmīga, izdzen viņu no dzirnavām ārā.

Tas ar savu sumiņu plecos aiziet, bet netālu aiz vārtiem satiek ceļā pašu melderi, kas nupat brauc no lauka mājā. Tas viņam prasa: «Kur tu iedams?»

Viņš nu izstāsta, ka bijis dzirnavās, lūdzies naktsmāju, bet melderene to par galvu un kaklu izdzinusi ārā.

Melderis to mierina: «Tas neklājas svešu cilvēku vakara laikā dzīt no mājas projām! Ej tik atpakaļ un pasaki melderenei, ka pats melderis ir vēlējis tev dot naktsmāju.»

Kāmēr pats melderis nojūdz zirgu, tikmēr šis ieiet istabā, redz galdu piekrautu ar visādiem ēdieniem un dzērieniem. Viņš stāsta melderenei, ka saticis melderi un tas viņam licis nākt atpakaļ. Šī to dzirdēdama, plesku pleskām noņem un nokrāmē galdu, noliek ēdienus un dzērienus, citus skapī, citus uz skapja un pašu viesi iestumj otrā skapī.

Melderis, zirgu nojūdzis, ienāk istabā. Melderene ar tādu skābu ģīmi nāk viņam pretī un uzliek aukstus, nesildītus kāpostus galdā un maizi. Melderis, piesēdies pie galda, ēd un lūdz svešo arī pie maltītes.

Tas gan šim teic, lai jemot sumu no pleciem zemē; bet viņš atbild: «Ko nu, lai stāv, es no tās nemaz nevaru šķirties.»

Ēdot, tam sumiņa atgrūžas pret skapī un, zināms, sāk grabēt. «Kuš, vai tu klusēsi!» tas šo apsauc.

Pēc kāda brītiņa tā atkal sāk grabināties un viņš to apsauc: «Vai tu klusēsi, ko!»

Melderis tam prasa, ar ko šis tur runājoties.

«Man tur tāda pareģe sumiņā,» tas atbild.

«Nu ko tad viņa redz un stāsta?» melderis vaicā.

Liebūvietis rāda ar roku uz skapi, melderis aiziet un izņem pilnu bļodu ar cepeti, un abi nu sāk ēst gardo gaļu.

Pēc kāda laiciņa sumiņa atkal sāk grabēt. Melderis taujā: «Ko tad tagad pareģe teic?»

Svešais rāda uz skapja augšu. Melderis pamet acis un ierauga, kur alus pudeles stāv saliktas, protams, viņš jem tās zemē un lūko, kā pēc cepeša alus patiks.

Lai šie nu abi bija diezgan paēduši un padzēruši, tomēr pareģe pa kuli sāk atkal runāties. Melderis prasa: «Nu, kas tad nu būs? Ko tad šī nu vēl ziņos?»

Svešais rāda ar roku uz lielo skapi. Melderis, durvis atvēris, ierauga zvanītāju skapī. Viņš paķeņ pātagu un laista šim, vai galva, vai acs. Tas, nabags, nezina, kur dēties, speķas tik pa durvīm laukā un aiziet krusta nemetis.

Beidzot melderis paliek kāriģs pēc tādas pareģes, un prasa viņam, vai to nepārdotu.

«Kāpēc ne?» tas saka. «Maksā man tik divi simti rubļu, tad tu viņu dabūsi.»

Melderis tam aizmaksā divi simti rubļu un šis viņam iedod sumiņu ar pareģi, piekodinādams, lai tik to netaisa vaļā. Svešais aiziet un melderis ir ļoti priecīģs par tādu pirkumu.

Melderis pēc kādām dienām izbrauc uz lauku, mājā pārbraucis, grib atkal zināt, kā nu stāv, vai šis jeb tas nav kaut kur skapī, vai krāsnī. Viņš jem sumiņu no skapja, uzliek to uz galda, prasa un prasa, cik gribēdams, bet tā neko neatbild. Tad grūž tai ar dūri, bet pareģe nemaz nerunā. Viņš saskaities attaisa sumu vaļā un redz tur tikai sakaltušu kazas ādu.

Nu viņš svešo laikam gan tāpat mielotu ar pātagu, kā toreiz zvanītāju; bet diemžēl tas jau bija aizgājis garu ceļu.

188. Viesis no debesīm.

Reiz bijusi ļoti dumja saimniece un tai saimniecei nomiris vīrs. Viņa bijusi ļoti bēdīga un vienmēr vīru žēlojusi.

«Nez, kā tur nu viņam debesīs klājas? Mums jau nu gan iet labi.»

Reiz mājā ienācis viens blēdis ar plikām kājām un pliku galvu. Nu saimniece šim prasījusi: «No kurienes jūs, svešniek?»

«No debesīm,» tas atbildējis.

«Vai, no debesīm! Tad jau jūs man varat kaut ko pastāstīt par manu vīru.»

«Jā, visu,» atbildējis blēdis.

«Nu, kā tad viņam klājas?» prasījusi saimniece.

«Viņam pašlaik iet slikti!» stāstījis blēdis. «Mums augšā tagad ir dikti auksts laiks un viņam nav kažoka, arī citas drēbes ir noplīsušas, jo mums jāiet sniegu ēvelēt. Naudas arī viņam vairs nav.»

Nu saimniece pa kaklu, pa galvu skrējusi uz klēti un atnesusi gluži jaunu kažoku un drēbes. Tad viņa piebērusi blēdim pilnas kabatas ar naudu un prasījusi: «Vai tad sviešta ar nevarētu aiznest?»

«Jā, varot gan,» sacījis blēdis.

«Vai varbūt vēl maizi ar?»

«Ne, to gan mums debesīs dod, bet ar pavalgu vien iet paplāni,» sacījis blēdis.

Nu saimniece sataisījusi lielu, lielu mārsnu un iedevusi to blēdim, lai aiznes viņas vīram uz debesīm. Kad nu viss bijis gatavs, tad saimniece gribējusi blēdi pavadīt, bet tas atrunājies šā un tā. Saimniece vēl prasījusi, kā šis tikšot augšā debesīs. Blēdis stāstījis, ka mežā esot trepes, pa tām viņš pakāpšoties, un šie no debesīm nolaidīšot virvi un uzvilksot šo augšā. Blēdis pajēmis mārsnu, uzvēlis to sev uz muguras un gājis projām, mežā iekšā. Saimniece bijusi ļoti laimīga, ka nu viņas vīram debesīs nekā vairs netrūks.

Kad viņas dēls atnācis no darba mājā, tad viņa šim tūliņ izstāstījusi, kā viņa izdarījusi un aizsūtījusi vīram uz

debesīm dāvanas. Bet dēls jau bijis prāta cilvēks un tas tūliņ sapratis, kas par lietu. Viņš sacījis uz māti: «Dumja tu esi. Tas bija blēdis, kas pajēma drēbes un naudu un sameloja, ka tās nesīšot uz debesīm.»

Nu saimniece pārlietu sabijās un nezināja vairs, ko darīt. Tā viņa nu saka dēlam: «Ej nu, dzenies vēl tam blēdim pakal!»

Dēls jēmis no staļļa zirgu un aizjājis arī uz meža pusi. Blēdis iegājis mežā, tur steigšus pārgērbies citās drēbēs, un tad gājis atkal tālāk. Te viņš uzreiz dzirdējis, ka viens jājam tam no pakajas. Veikli viņš ieskrējis krūmos un noslēpis mārsku ar drēbēm, ko saimniece iedevusi. Tad pagriezies uz otru pusi un gājis jājējam pretī. Piejājis dēls un sacījis: «Labdien!»

«Jā, labdien,» atbildējis blēdis.

«Vai jūs neredzējāt tādu un tādu cilvēku ar lielu mārsku?» viņš prasījis blēdim.

«Jā, redzēju gan,» sacījis blēdis. «Nupat viņš ar visu mārsku iebēga krūmos,» un blēdis rādījis pavisam citu pusi. Dēls nolēcis zirgam no muguras un sacījis tā: «Še, paturi manu zirgu, es dzīšos viņam pakal,» un dēls iedevis pavadu blēdim un pats ieskrējis krūmos meklēt.

«Jā, jā,» sacījis blēdis, «es paturēšu zirgu.»

Kad nu dēls bijis krūmos iekšā, tad blēdis paķēris pekeli, lēcis zirgam mugurā un aizlaidies, ka noputējis vien. Dēls izmeklējies, izmeklējies, bet nekā nevarējis atrast. Pēdīgi viņš atnācis atkal uz to vietu, kur tas svešniekam zirgu atstājis. Ne nu vairs zirga, ne svešnieka. Nu dēls sapratis, ka tas pats vien tas blēdis bijis, kas paturējis viņa zirgu un ar visu aizbēdzis. Nu dēls domājis: «Neatlaidīšos ne par ko, kamēr dabūšu blēdi rokā.»

Viņš nu skrējis uz māju un, sajūdzis divus zirgus un dzinies atkal blēdim pakal. Bet blēdis pa tam jau bijis pilsētā iekšā un atdevis zirgu ir mārsku citiem blēžiem. Tā viņš pats atkal pārgērbies, pajēmis vēl vienu blēdi līdz un sacījis, lai tas mežā noslēpjas. Tad nu pirmais blēdis pa-

jēmis ādas maku, pielējis to pilnu ar asinīm un gājis dēlam pretī. Drīz vien dēls braucis ar abiem zirgiem, ka putējis vien. Viņš pieturējis zirgus un prasījis blēdim, vai šis neesot tādu un tādu cilvēku ar lielu mārsmu un tādu un tādu zirgu redzējis.

«Ne,» blēdis sacījis, ka neesot redzējis. Nu blēdis prasījis dēlam, kas šim par pūlēm, ka tā steidzas. Dēls arī visu izstāstījis. Nu tad jau esot labi, tā sacījis blēdis, šis esot zīlnieks un varot uzzīlēt, kas zirgu pajēmis. Dēls bijis priecīgs, ka zīlnieks apsolījis uzzīlēt, kur viņa zirgs esot. Tad nu blēdis atkal sacījis: «Te es nevaru zīlēt. Mums jāiet uz rudzu tīrumu un tur es tev uzzīlēšu. Zirgus var atstāt tepat mežmalā.»

Dēls atstājis zirgus mežmalā un ar blēdi gājis uz rudzu tīrumu. Ta nu blēdis ielīdis rudzu statiņā un sacījis: «Ja no rudziem nāks asinis laukā, tad tu dabūsi zirgus rokā.»

Dēls skatījies uz statiņu. Blēdis tur ielīdis un ar nazi iedūris ādas makā. Tūliņ asinis šķīdušas uz visām pusēm. Nu dēls priecīgs kliezjis: «Nāk asinis, nāk!»

Nu blēdis līdis no rudzu statiņas ārā un sacījis tā: «Redzi, kad asinis nāca laukā, tad tu zirgu dabūsi rokā.»

Kad nu abi gājuši uz mežmalu, kur dēls atstājis abus zirgus, tad to arī vairs nebijis. Zirgus bijis aizbraucis otrs blēdis. Nu dēls atkal sācis kliegt un vaimanāt, bet blēdis to mierinājis un sacījis, ka zirgi būšot rokā, lai nebēdānot, jo asinis esot to rādījušas.

Abi nu gājuši uz pilsētu meklēt zirgus rokā. Pilsētā to dienu bijis tirgus. Abi gājuši, gājuši, pa tirgu un meklējuši zirgus. Kad bijuši labi pa tirgu izstaigājušies, tad uzreiz blēdis iemaisījies cilvēkos un pazudis. Gan dēls izkiedzies un izsaucies: «Draugs, kur tu paliki?»

Bet no drauga vairs ne vēsts.

Nu dēls pēdīgi sapratis, ka ir atkal pievilts. Viņš bēdīgs pie sevis nodomājis: «Māte gan bija dumja, bet es esmu vēl dumjāks, ka klausu katru, ko man stāsta.»

189. Gaŗā diena.

Vīram bijusi tāda padumja un ļoti šķītenīga sieva. Reiz viņš šo norājis un piekodinājis, lai gaŗu pietaupot «gaŗai dienai», kā viņš nosaucis ziemu. Nu no tās reizes sieva vairs gaŗas nerādījusi ne acīs.

Reiz mājā ienācis nabags un prasījis ēst. Bet sieva sacījusi, ka viņai nekā neesot pie rokas un gaŗa jātaupot gaŗai dienai, tā šai esot vīrs piesacījis. Bet nabags tūliņ sapratis, ka sieva ir muļķe, un sacījis, ka šis jau esot tā Gaŗā diena. Sieva tam noticejusi un nu atdevusi nabagam visu sakrāto gaŗu. Tā nu pašiem to ziemu bijis jāpaliek bez gaŗas.

190. Skopais saimnieks.

Reiz dzīvoja viens saimnieks ar savu kalpu. Saimnieks gribēja kalpu vairāk nostrādināt, bet tam mazāk ēst dot. Viņš pats arī strādāja, bet sauca kalpu ēst tikai tad, kad arī pašam iegribējās. Saimnieks tad pats ēda maizes mīkstumu un kalpam deva garozas.

Kalps par to gribēja saimnieku pārmācīt. Reiz saimnieks strādājot teica, ka viņam griboties ēst, bet kalps atteicis, ka viņam nemaz negriboties, jo pusdienā esot saēdies garozas, kuŗas ilgāki stāvēt vēderā. To dzirdēdams, saimnieks nodomāja, ka viņš pats nu ēdīs gausīgās garozas, bet kalpam dos mīkstumu.

Pēc kāda laika saimnieks saka, ka viņam griboties ēst, bet kalps par to tik brīnās un saka, ka viņam nemaz negriboties, jo esot saēdies mīkstumu, kas ilgi guļ vēderā. Saimnieks beidzot nodomā, ka nu jāēd viss kopā un no tās pašas dienas sāka ēst visu kopā.

191. Trīs ūdens kausiņi.

Vecos laikos bijis kāds sīksts saimnieks, kas kalpiem devis maz ēst. Kad kalpi pārnākuši no darba, viņš katram licis, priekš ēšanas, izdzert trīs kausiņus ūdens, lai strādnieki mazāk ēstu.

Bet reiz gadījies liels gudrinieks puisis, kas saimniekam prasījis ceturto kausiņu ūdens. Kad saimnieks puisim prasījis, kādēļ tas grib vēl ceturto kausiņu, tad puisis atbildējis: «Lai vēders izplēšas, kā es vairāk varu noēst.»

No tās reizes skopais saimnieks nekad vairs strādniekiem, priekš ēšanas, nedevis ūdeni dzert, domādams, ka tad strādniekiem vēderi neizplētīsies un tad mazāk varēs apēst.

192. Tikai uzsvilpo.

Viens zemnieks pārdevis mājā savu vērsi kādam žīdu miesniekam par 25 rubļiem. Uz pilsētu vedot, viņš saticis citu miesnieku un pārdevis vērsi atkal tam, sajemdams no tā 25 rubļi. Pilsētā novedis, viņš saticis trešo žīdu, kam jau trešo reizi pārdevis vērsi par 25 rubļi.

Žīdi to dabūjuši zināt un apsūdzējuši zemnieku pie tiesas par krāpšanu. Tad zemnieks aizgājis pie viena advokāta un teicis: «Es labāk atdošu tev to naudu, ko esmu saņēmis par savu vērsi, bet iztaisi tik tā, ka man tā nauda nav jāatdod žīdiem.»

Advokāts viņu pamācījis, lai izliekoties pie tiesas par dumju. Un kad tiesneši viņam ko prasot, tad lai tik pasvilpojojot.

Zemnieks nu arī visu izdarījis, kā advokāts mācījis. Tiesneši, nevarēdami no apsūdzētā dabūt nekādas atbildes, prasījuši sūdzētājiem: «Vai tas ir tas pats zemnieks, kas jums vērsi pārdeva?»

Žīdi atbildējuši: «Rādās, tas pats ir.»

Tad tiesnesis teicis: «Tā kā jūs paši īsti nezināt, tad arī mēs nekā nevaram spriest.»

Tā nu zemnieks ticis no soda vaļā. Tad nu nācis advokāts pie zemnieka un prasījis savu algu, bet zemnieks arī viņam pašam tikai uzsvilpojis.

193. Trīs brāļi.

Reiz dzīvojuši trīs brāļi: divi gudri, trešais muļķis. Gudrie gājuši un strādājuši, kamēr muļķītis gulējis uz krāsns un ēdis. Kādreiz gudrie brāļi sākuši spriest, ko šis te par velti maizi tērējot. Šie pamācīšot kādu darbu, un kaut vai putniem sprostus likt.

Labi, izmācījuši arī. Aizgājis muļķītis otrā rītā apraudzīt, vai nebūs kaut kas cilpās ieķēries. Kā tad, ir ar rubenis. Mājā brāļi prasa: «Nu kas tad cilpā bija?»

«Kaimiņu gailis,» muļķītis atbild, «iepēru to un palaidu.»

Nu brāļi muļķīti labi sarājuši, un teikuši, lai vairs vaļā nelaižot. Muļķītis aiziet otrā rītā. Redz: lapsa iepinusi. Bet vai nu muļķītis ko zin? Iepēris atkal un palaidis, teikdams, lai uz priekšu gan vairs nenākot. Mājā brāļi prasa: «Nu, vai bija arī kas cilpās ieķēries?»

«Bija gan, kaimiņa kuce. Iepēru labi un palaidu. Otreiz vairs nenāks.»

Brāļi tagad šo sarājuši pa īstam un pieteikuši, lai sitot tik visu zemē, kas gadoties iekšā, vaļā nekādā ziņā lai nelaižot. Muļķītis aiziet trešā rītā apskatīt cilpas. To rītu viens kungs bijis izgājis pa mežu pastaigāties un gluži nejauši ieķēries cilpā. Muļķītis, brāļu piemācīts, neklausījies nemaz kunga lūgšanā, bet jēmis to un nositis. Ar mokām atnesis mājā un stāstījis brāļiem, ka kaimiņu āzis bijis ielīdis sprostā un viņš nositis to un pārnesis mājā. Nu tik brāļi ierauga, ka kungs nosists. Jēmuši trijatā un aprakuši. Drīz iesākas kunga meklēšana, bet tā kā to nekur nevar atrast, tad tam sarīko bēres, uz kuņģam ielūdz arī gudros brāļus. Muļķītis nevar ar to apmierināties. Viņš arī ierodas dzīrēs un apvainots stāsta: «Es pats nositu, bet mani bērēs nelūdz.»

Gudrie brāļi, to padzirdējuši, aizsteidzas uz māju un kunga vietā ierok āzi. Muļķītis ar bēriniekiem nāk raudzīt, kur aprakts nosistais kungs. Atrok norādīto vietu, bet atrod āzi. Muļķītim prasa: «Vai tas bija?»

«Jā, tas pats jau bija, ar gaļu bārdu.»

194. Vīrs, kas gājis skolā.

Reiz dzīvojis vīrs, kas bijis daudz dzirdējis par skolu labumu. Kas ejot skolā, tas varot tikt gudrs un bagāts. Vīrs arī apjēmis iet skolā. Viņš teicis kādu rītu sievai, lai taisot ceļa kuli: viņam esot jāiet uz skolu. Sieva domājusi, ka vīrs nav vairs gudrs. Bet tas uzstājies, un ceļa kule bijusi jātaisa, gribot, negribot.

Vīrs aizgājis uz skolu un pieteicies pie skolotāja. Šis, viņu nerodams, arī piejēmis un nosēdinājis starp citiem skolēniem. Bet vīrs neko, nemaz neklausījies zēnu zobgālibām, tikai sēdējis un lasījis savu grāmatu. Tā viņš gājis skolā vairākas dienas.

Kādu dienu lielskungs vedis no pilsētas naudu mājā, bet ceļā tā viņam izkritusi. Vīrs gājis pa to pašu ceļu no skolas mājā un naudu atradis. Tagad viņš vairs uz skolu negājis, jo nu bijis bagāts: tā tad savu mērķi sasniedzis.

Kungs pavēlējis izsludināt baznīcā, vai kāds nav naudu atradis. Vīrs arī toreiz bijis baznīcā un dzirdējis mācītāja vārdus. Pēc dievkalpošanas viņš iegājis dreiskambarī un teicis, ka naudu atradis.

«Kad tad tu, mans bērns, to naudu atradi?» prasījis mācītājs?

«Toreiz, kad es gāju skolā!» vīrs atbildējis.

«Tad tā nav mūsu lielkunga nauda, mans bērns, tu vari iet mājā!»

Vīrs pārgājis mājā un ar atrasto naudu nodzīvojis savu mūžu laimīgi.

195. Iztapīgais vagārs.

Vienam lielkungam bijis vagārs, kas vienmēr gribējis kungam iztapt un katra kunga priekšlikuma galā teicis: «Es ar tāpat domāju, kungs.»

Kungs nodomājis, ka tas vagārs ir liels muļķis. Lai par to pārlicinātos, viņš kādu rītu teica uz vagāru: «Zini ko, iesēsīm labākā laukā tepat aiz muižas putraimus, lai mums rudenī nebūtu putraimi jātaisa.»

«Es ar tāpat domāju, kungs,» atteica padevīgais vagārs, bet patiesībā vis kungam nepiekrita. Viņš pajēma miežus un iesēja tos tai laukā. Kungs nodomāja: «Nu nekas, lai viņš sēj putraimus, rudenī es viņu par aplamu strādāšanu aizdzīšu.»

Otrā rītā viņš pasauca atkal vagāru un teica: «Nu, ko domā, izvārīsim kartupeļus un iestādīsim, lai mums rudenī nebūtu jākavējas ar vārīšanu.»

«Es ar tāpat domāju, kungs,» sacīja vagārs. Viņš vis tā neizdarīja, bet pajēma kartupeļus un iestādīja tos gluži kārtīgi. Kādu citu dienu kungs, iedams ar vagāru gar zivju dīķi, sacīja uz to: «Kā būtu, ja tu to ūdeni sasildītu, lai tās zivis izvārās, tad mēs varētu pajemt vienmēr, kad vajaga.»

«Es arī tāpat domāju, kungs,» bija parastā atbilde, bet viņš tomēr tā nedarīja.

Rudenī, kad mieži bija nopļauti, vagārs aizveda tos uz sudmalām, lika iztaisīt putraimus un nolika klētī, bet kartupeļus izlietoja spirta dedzināšanai.

Nu kādu dienu kungs iesauc to pie sevis un domā, kā nu varēs to atlaist, jo nekas jau nebūs paaudzis. Kad kungs jautāja, kur nu ir putraimi, vagārs atbild: «Klētī, kungs, ir maisi ar putraimiem.»

«Kur ir kartupeļi?»

«Klētī, kungs, ir mucas ar spirtu, par tām jau būs diezgan lieli ienākumi.»

Kungs nu redzēja, ka viņa vagārs nav vis tik dumjš, kā bija to domājis, un tādēļ arī neatlaida. Tā tad izrādījās, ka viņi abi bija vienlīdz gudri.

196. Izdalītais pēriens.

Agrāki vienam saimniekam māja nebijusi necik tālu no ķēniņa pils. Reiz ķēniņš gājis uz medībām un saimnieka aplokā pametis savu goda-zīmi. Nu ķēniņš izlaidis tādu ziņu, kas atradīs goda-zīmi, lai tūliņ nesot šim rokā, un šis atradējam izmaksāšot lielu naudu.

Saimniekam bijis puisis, vārdā Miķelis, un šis pusdienas laikā vedis zirgus uz aploku un atradis ķēniņa goda-zīmi. Bet Miķelis nekā par tādu goda-zīmi nezinājis, aiznesis to uz māju un atdevis bērniem, lai šie spēlējas. Bet nu saimnieks gājis pa pagalmu un uzskatījis, ka bērniem kaut kas tāds spīdīgs rokās, un apskatījis, kas tas ir. Izrādījās, ka tā ir taisni ķēniņa goda-zīme. Nu saimnieks prasījis bērniem, kur šie tādu jēmuši. Bērni sacījuši, ka šiem Miķēlis devis. Nu saimnieks saucis Miķeli un sūtījis šo tūliņ pie ķēniņa, lai nesot atrasto goda-zīmi uz ķēniņa pili.

Bet kā šis piegājis pie pirmajiem pils sargiem, tā zaldāti viņu tālāk vairs nelaiduši un prasījuši, kā šim vajagot. Miķelis stāstījis, ka vajagot ķēniņa, jāatdodot goda-zīme. Nu zaldāti sacījuši, ja šiem atdodot trešo daļu no saņemtas algas, tad šie Miķēli cauri laidīšot, bet ja nedošot, tad cauri nelaidīšot. Nu labi, Miķēlis apsolījis zaldātiem trešo daļu un šie šo izlaiduši cauri.

Nu Miķelis piegājis pie otriem sargiem un šiem bijis atkal jāsola trešā daļa, citādi cauri nelaiduši. Nu Miķelis piegājis pie ķēniņa pils un sulaiņiem, atkal bijusi jāsola trešā daļa, citādi šie Miķeli nemaz iekšā nelaiduši.

Nu Miķelis iegājis iekšā pie ķēniņa un atdevis goda-zīmi. Ķēniņš bijis ļoti priecīgs un prasījis Miķelim, cik tad šis tās maksas gribēšot par goda-zīmes atrašanu. Nu Miķelis sacījis tā: «Nu, ar simtu piecdesmit sitieniem jau pietikšot.»

Ķēniņš brīnījies, laikam jau tas Miķelis esot padumjš savā prātā, ka šis naudas vietā prasot pērienu. Nu, ko jau prasa, tas jādod, papriekšu uzskaitīšot simtu piecdesmit un tad došot naudu. Nu ķēniņš vēlējies, lai Miķeli stiepjot uz bluķa un uzskaitot. Bet Miķelis vis nelaidies un sacījis: «Pirmie piecdesmit sitieni jāsaņem pirmajiem sargiem, jo

viņi mani citādi nelaida cauri, kamēr soliju trešo daļu. Otri piecdesmit jāsajem otrajiem sargiem, jo arī tie mani nelaida cauri, kamēr soliju otru trešo daļu. Trešie piecdesmit jāsajem sulaiņiem, jo šie mani citādi nelaida pili iekšā, kamēr apsoliju pēdējo trešo daļu. Nu, man jau pašam tur nekas vairs nepaliek pāri.»

Nu ķēniņš tūliņ licis vest pirmos sargu zaldātus un lai nu šie sajemot savu trešo daļu. Tad atsaucis otru sargu zaldātus un licis lai šiem uzskaitot otru trešo daļu. Tad atkal saucis sulaiņus un licis lai tiem uzdod trešo trešdaļu. Bet Miķelim ķēniņš sadevis ļoti daudz naudas un atlaidis uz māju.

197. Kā kungs ticis debesīs.

Reiz nomiris viens kungs un viņa dvēsele nonākusi pie debesu durvīm un lūgusies Pēteri, lai laižot iekšā. Pēteris gan atvēris durvis un paskatījies, bet kad redzējis, ka tas ir kungs, tad viņu iekšā nav laidis sacīdams, ka kungiem debesīs vairs neesot vietas, tās esot pilnas ar nabagiem žīdiem. Kungiem visiem jāejot uz elli.

Žīdi nu sanākuši klausīties, ko tur runā. Kungs, to redzēdams, sācis gudrot, vai kaut kā ar viltu nevarētu tikt debesīs. Tā nu viņš stāstījis, ka viņš jau no elles nākot, bet neticis tur iekšā: arī visa elle esot pilna. Pēteris prasījis, kas tad tur esot noticis.

Kungs atbildējis, ka ellē tiekot vecas lietas vairāksolīšanā pārdotas. Kā nu žīdi dabūjuši dzirdēt, ka ellē pārdodot vecas lietas, tā tie tūliņ ar bariem vien lauzušies pa debesu durvīm laukā uz elli projām. Pa to pašu troksni arī kungs iespiedies pa durvīm iekšā un tā nu ticis debesīs.

198. Viszinis.

Reiz dzīvoja viens nabadzīgs vīrs, kas dedzināja ogles un brauca uz pilsētu savu preci pārdot. Pilsētā viņš satika vecu pazīstamu no savas dzimtenes, un viņi abi no prieka sāka runāties.

«Cik te daudz kungu!» teicis ogļu dedzinātājs. Viņi laikam visi mācīti, gudri vīri. Gribētos man arī par tādu būt.»

«Melnš jau tu esi diezgan,» atteicis biedrs, «nopērc tik vēl melnas drēbes, tad būsi tāds pats mācīts, gudrs vīrs, kā citi.»

Ogļu dedzinātājam tāds padoms patika, viņš visu tā izdarīja un atbrauca mājā bez plika graša.

«Nu, vai daudz naudas dabūji?» vaicāja sieva mājā.

«Tagad mums, saimniece, visa būs diezgan!» viņš atsaka. «Tagad es esmu gudrs un mācīts vīrs.»

«Redzu jau, redzu!» sieva atcērt: «Piesūcies alus, sāk muldēt.»

Tai laikā ķēniņam nozaga ļoti dārgu gredzenu. Ķēniņš aicināja pie sevis daudz mācītu vīru, lai palīdzētu gredzenu rokā dabūt. To dzirdēja arī ogļu dedzinātājs un tūliņ gāja pie ķēniņa. Ķēniņš sarunājās ar mācītiem vīriem, piegāja arī pie ogļu dedzinātāja.

«Kas tu tāds esi?» prasīja ķēniņš.

«Esmu gudrs, mācīts vīrs un labs pareģis,» atbild ogļu dedzinātājs.

«Ja tu tāds esi, tad parādi man gredzena zagli,» teica ķēniņš.

«Nav jau, protams, tādu noslēpumu, ko nevarētu atklāt,» saka ogļu dedzinātājs. «Bet es jau septiņi gadi ceļu grāmatu kaudzes, tomēr pastāvīgas vietas man vēl nav. Ja zagli gribi atrast, tad vajaga daudz laika un arī daudz papīru jāpieraksta.»

Viņam atvēlēja laiku un deva papīru, cik vajadzīgs, lai tik atrod zagli. Ogļu dedzinātājs iegāja savā istabā, ķēniņa pilī, un drīzi vien visi sāka prātot, ka tas vis nav nekāds muļķis, bet zina daudz vairāk par citiem: pierakstījis veselu kaudzi papīru, ka tīri bailes. Un izlasīt viņa rakstu arī neviens cilvēks nevar, tādi savādi vien tie likumi. Bet laiks skrien nemanot, un par zagli vēl ne vēsts. Ķēniņš jau sāka šaubīties un piekodināja ogļu dedzinātājam: «Ja trīs dienās zagli neatradīsi, tad tev slikti klāsies.»

«Silts nāk ar sildišanu, labs ar gaidīšanu,» ogļu dedzinātājs saka. «Kā lai dabū ogles, kad vēl malka nav izdegusi?»

Bet ķēniņš negrib par to ne dzirdēt. Nu ogļu dedzinātājs noprata, ka nav vairs labi. Ko nu bija darīt? Ķēniņš šo melno gudro vīru bija licis apkalpot saviem sulaiņiem, kas arī visi kopā ķēniņa gredzenu bija nozaguši. Kad pirmais no viņiem ienāca vakariņu galdu nokopt, ogļu dedzinātājs paskatījās uz pirmo sulaini, pagrozīja galvu un nopūzdamies sacīja: «Redz, jau pirmais!» Ar to viņš gribēja teikt, ka pirmais vakars jau klāt, bet sulainis domāja, ka melnais gudrinieks runāja par viņu.

«Ir gan šis gudrinieks!» teica sulainis uz biedriem, un stāstīja, ko ogļu dedzinātājs viņam teicis.

Nākošo dienu otrs sulainis tāpat gaida, vai gudrinieks ko neteiks arī viņam. Un tiklīdz sulainis vakariņu galdu nokopis, mācītais vīrs smagi, smagi nopūzdamies nosaka: «Redzi, arī otrs!»

Nu trešais sulainis nepacietīgi gaida, ko nu šim gudrinieks teiks. Šim, nabadziņam, izgāja vēl sliktāki, kā pirmajiem. Trešajā dienā šis iet ar traukiem no istabas ārā, te mācītais vīrs, rokas salicis, iesaucas: «Un redzi, arī trešais!» Pie tam viņš tik grūti un smagi nopūšas, kā kad sirds pušu plīstu.

Sulainis iet pie saviem biedriem, pus dzīvs, pus miris, un teic: «Skaidra lieta, mācītais vīrs visu zina.»

Nu viņi visi iet pie ogļu dedzinātāja, krīt ceļos un sāk lūgties, lai viņš šos nenodod ķēniņam. Noklausījās mācītais vīrs noziedzniekus, un sirds viņam apžēlojās. Apjēmās vainīgos nenodot, lika atnest zagto gredzenu un bļodu biežputras. Tie tūlīņ atnesa visu, ko viņš vēlēja. Mācītais vīrs iejauca gredzenu putrā un pavēlēja sulaiņiem to iedot vislielākajam ķēniņa vērsim kūtī.

Ķēniņš rītā ienāk pie ogļu dedzinātāja un bargi uzprasa, vai tas ir dabūjis zagli rokā, vai ne.

«Bija gan ko rakstīt un meklēt!» šis svarīgi atbild. «Tagad zinu: zaglis nav cilvēks.»

«Nu kas tad?» ķēniņš nepacietīgi prasīja.

«Tavs vērsis!» atbild ogļu dedzinātājs.

Vērsi izveda no kūts, nokāva un viņa vēderā patiesi atrada pazudušo gredzenu. Ķēniņš bija ļoti priecīgs, deva ogļu dedzinātājam vietu, dāvināja zirgu, māju un vēl simtu daldeņu naudas piedevām.

199. Kvarts, kvarts.

Vīrs ar sievu dzīvoja ļoti nabadzīgi. Vajadzējis naudas, ko maksāt parādus. Vīrs nu jēmis savu beidzamo govī un vedis uz pilsētu pārdot. Govs nav bijusi nekāda brangā, dabūjis par viņu tikai vienu veselu rubli. Naudu sajēmis, gājis mājā. Ejot pār tiltiņu, viņš dzird vardi kurcam: «Kvart, kvart!»

«Vai tu domā, ka kvarts (ceturtā daļa rubļa, 25 kapeikas) vien man ir? Ir jau vesels rublis,» vīrs rūcis.

Bet balss atkal sauc: «Kvart, kvart, kvart!»

«Še apskaties un tad runā,» vīrs dusmīgs iesaucies un iemetis rubli ūdenī. «Nu vai apskatījies?» vīrs prasījis un gājis naudu meklēt, bet nekur to neatradis.

Noskaidrojiet par tādu netaisnību un apsmieklu, nabaga vīrs gājis pie kunga sūdzēties. Kungam bijusi ļoti grūtsirdīga meita, kas bieži vien raudājusi un nekad nesmējusies. Kungs izsludinājis maksāt tam daudz naudas, kas viņa meitu iepriecinātu. Nabaga vīra lielo sūdzību dzirdējusi arī slimā kunga meita un sākusī skaļi smieties. Kungs par to bijis ļoti priecīgs, aizmaksājis nabaga vīram daudz naudas.

Tā mēs redzam, ka Dievs gādā ne tikai par gudriem vīriem vien, bet arī par godīgiem vientiesīgiem ļaudīm.

200. Trīs vācieši Krievijā.

Reiz iebraukuši trīs vācieši Krievijā, bet nepratuši neviena vārda krieviski. Viņiem gadījies iet caur vienu sādžu, kur puikas uz ceļa spēlējušies. Redzēdami svešus cilvēkus ejam, puikas sacījuši: «Tri ņemca» (trīs vācieši).

Vācieši uzminējuši šo vārdu nozīmi un paturējuši tos prātā. Tad viņi aizgājuši uz tirgu, kur bieži dzirdējuši vārdu «ņičevo» (nekas) un arī to ievērojuši. Pārdevēji, sajemdami no pircējiem naudu, bieži sacījuši: «Soveršenno verno!» (gluži pareizi), ko nu arī ceļotāji iegaumējuši.

Tālāk iedami, viņi nonākuši lielā mežā, kur ceļmalā gulējis viens nosists cilvēks. Tā kā Vācijā šāds gadījums ir reta lieta, tad viņi gribējuši to tuvāk apskatīt. Viens pacēlis arī to rungu, ar ko, kā domājams, tas cilvēks bijis nosists. Tai pašā brīdī pienākuši arī policisti, kas domājuši, ka šie paši ir tie ļaundarī, un prasījuši: «Kas to cilvēku nosita?»

Vācieši domājuši, ka viņiem prasa, kas viņi esot, un tādēļ atbildējuši: «Tri ņemca» (trīs vācieši).

Dzirdēdami tādu atzišanos, policisti jautājuši tālāk: «Kā jūs iedrošinājāties cilvēku sist zemē?»

Vācieši atkal domājuši, ka viņiem prasa, ko viņi še darot, atbildējuši gluži mierīgi: «Ņičevo!» (neko).

Policisti nu sacījuši: «Par tādu ļaunu noziegumu jums jānāk tūliņ uz cietumu.»

Vācieši domājuši, ka šiem nu atļauj iet mierīgi tālāk, atbildējuši: «Soveršenno verno!» (gluži pareizi).

201. Nabaga pirtnieks.

Nabaga pirtniekam piedzima sievai dēliņš. Tam ne kaut kā nav pie rokas, un viņš nemaz nezina, ko iesākt, lai bērns tiktu pie vārda. Viņš aiziet pie sava kaimiņa, kas bija bagāts vīrs, un lūdzas, lai šis tam aizdodot četrus zeseņus, ar ko kristības iztaisīt, un turklāt lūdz viņu pašu kūmās.

Kaimiņš par to ļoti priecīgs, ka viņu lūdz kūmās, un saka uz šo: «Labprāt, mīlais kaimiņ, tev aizdošu jeb palienēšu, bet uz cik ilgu laiku, vai uz mēnesi, vai gadu jeb vēl ilgāki?»

«Tikai uz divi nedēļām, mīlais kūm,» tas atbild.

Kristības nodzeņ, divas nedēļas paiet, bet pirtniecīgam

naudas nav ko atlīdzināt. Tas, labi zinādams, ka kaimiņš nāks pēc naudas, apgērbjas baltās drēbēs, iegūlas gultā par liķi un piesaka sievai, ka lai sakot kaimiņam, kad tas nākot, šis esot nomiris. Kaimiņš, tur nonācis, prasa sievai, kur nu vīrs esot? Tā atbild, ka viņš guļot nomiris gultā. Viņš iet pirtī, apskatās un redz, kā nomiris, tā nomiris. Aizejot vēl saka uz to: «Guli nu, mans mīlais kaimiņ, lai Dievs mielo tavu dvēseli, es vairs nekā no tevis neprasu.»

Šis aiziet gan no pirts un liekas projām aizejot, bet griežas atkal atpakaļ, pienāk pie kambartiņa durvīm, kur pirtniekam visa nabadzība stāvēja iekšā, rukš kā cūka un grūstās pie durvīm. Mironim paliek žēl, ka cūka durvis neatgrūž, un tam visu maizīti un citu ēdamo neapēd; tas lec no gultas laukā kliegdams: «Uš, uš! ka tevi piķis ārā!»

Kaimiņš tam nāk pretī, un ierauga šo dzīvu. «Labdien, mīlais kūm! kam tu tā darīji? Es jau parādu tev tagad vēl nemaz neprasu; kad tev nauda ir, tad maksā, kad nav, lai vēl stāv!»

Bet laiks drīz paiet un atkal nav ko maksāt. Ko nu bija darīt? Tas aiziet uz kapsētu, izrok kapu, ielaiž tur zārku, pārliet kādus kociņus un skujiņas tam pāri, samet smilšu gubu virsū un atstāj tādu mazu caurumiņu virsū vaļā, pa kuŗu pats tur ielien. Pēc pagājušām divi nedēļām kaimiņš atkal klāt un prasa sievai, kur vīrs. Tā atbild: «Viņš nu tiešām ir nomiris un guļ jau kapsētā.»

«Ak skāde! kam tu tā darījusi?» tas saka. «Kam tu viena pati manu kaimiņu paglabājusi? Parādi man to vietu, kur tas aprakts, es viņa kapu labprāt gribētu redzēt.»

Sieva viņu aizved un pieved pie kapa. Nomiris un kārtīgi aprakts, ko tur vairāk darīs? Tas aizejot atkal saka: «Guli nu mans kaimiņ, lai Dievs man to atdod, ko tu man paliki parādā!»

Tas nu aiziet, bet vakarā nāk atpakaļ un nostājas pie kapa, bļauj kā govs, bauro kā vērsis, rūc kā cūka, rej kā suns un vēl dažnedažādi māžojas. Gulētājam kapā paliek bailes, ka tur tik daudz kustoņu sanācis, ka šie tur nesāk staigāt un skraidīt pa viņa kapu un šo tie dzīvu neaprok.

Tāpēc tas izlec no zārka un izlien pa caurumu no kapa un tik vien izsauca: «Ka tevi vilks ārā!»

Bet kaimiņš tam nāk pretī runādams: «Labvakar, kumiņ! Kam tu nu atkal tā darīji? Es parāda tev vēl pavisam neprasu. Es jau tev sacīju, kad tev ir, tad maksā!»

Pirtnieks atkal apsolas pēc divi nedēļām atlīdzināt, bet tās drīz paiet un tam nav un nav naudas. Viņš nu pajem baznīcas atslēgu, iet baznīcā, tad ielien pagrabā, kas apakš baznīcas bija. Tur senākos laikos liķi bija glabāti, un vēl tagad daudz zārku stāvēja. Tas nu ieguļas kādā zārkā pašā pagraba vidū.

Bagātais atkal viņu grib redzēt, kur tas palicis. Viņš jem baznīcas atslēgu, aiziet turp un meklē pa baznīcu un pagrabu, bet savu kaimiņu nekur neatrod. Tas zārkā gulēdams, gan labi dzird, ka tas caur baznīcu aiziet un durvis aizslēdz. Bagātais neaiziet vis uz māju, bet notupas ārpusē pie caurumiņa, klausās un skatās pagrabā. Ap pusnakti tur sanāk daudz velnu un sāk skaitīt naudu. Pirtnieks, dzirdēdams naudu skanot, speļ ar kājām zārkam vāku nost; velni, no tā sabijušies, visi aizbēg. Pirtnieks viens pats palicis saka: «Ak, kas te naudas! Tagad pusi no tās došu savam kaimiņam.»

«Es jau šepat esmu,» tas atbild pa caurumiņu; «dod tik šurpu!»

Naudu šķīrot, tiem vēl iznāk strīdus; pirtnieks labprāt dod pusi, kā solījis, bet bagātais pagēļ, lai tas no savas tiesas šim atdodot vēl četrus zeseļus, ko viņu reizi aizjēmieš.

Kamēr šie nu tā strīdās, tamēr velni ellē sarunājās, ka vajagot iet lūkāt, cik tur viņu esot, tas ir, to miroņu. Tie sūta savu sulaini uz pagrabu apakšā. Šis, pienācis pie cauruma, iebāž galvu tur un klausās; viņš dzird strīdoties par «četriem».

Pirtnieks ar bagāto kaimiņu, naudu izšķīruši, iet pie cauruma un grib līst ārā; tie grābstīdami pēc cauruma, ķeļ ar roku un norauj vēl velnam cepuri. Velna sulainis rikšis vien uz elli projām, un stāsta citiem velniem: tur viņu tik daudz esot, kad visu naudu izšķīruši pa «četriem», tad vienam vēl pietrūcis, un tas norāvis šim cepuri.

202. Tēva testaments.

Reiz dzīvojis viens bagāts kungs, kuŗa dēls bijis ļoti palaidnīgs un daudz dzēris. Kad tēvs palicis vecs un nevarīgs, viņš domājis: «Ko nu lai daru? Es esmu vecs un drīz miršu, dēls paliks par mantnieku un visu mantu ātri iztērēs.»

Labi! Tēvs saraksta vēstuli un mirdams iedod savam uzticamam kalpam, lai tas to pēc viena gada laika pēc viņa nāves iedod dēlam, bet pats lai vaļā neplēš.

Labi! Kalps apsolās tā darīt, un kungs nomirst. Bet nu dēls tik dzīvo, kā tik vien māc.

Paiet gada laiks, bet dēlam vairs nekā nav. Viņš paskatās kalendārā un redz, ka tieši gads pagājis no tēva nāves, bet viņš vēl nevienu reizi nav bijis uz tēva kapa tēvareizi noskaitīt. Dēls apģērbjas, aiziet, noskaita tēvareizi un pārnāk atkal mājā.

Tiklīdz viņš ieiet iekšā, viens pie durvīm klauvē. Viņš attaisa durvis — istabā ienāk kalps, pasniedz dēlam vēstuli un aiziet. Dēls atplēš vēstuli un lasa: «Es zinu, tagad ir jau pagājis viens gads, kamēr es esmu miris. Tu esi visu mantu izdzīvojis. Tagad es tev cita padoma nevaru dot, kā iet tur kambarī, kur pie griestiem iedzīts kāsis, uz kāša karājas valgs, bāz tur galvu iekšā, tad būs viss labi.»

Dēls, to izlasījis, paliek skatoties. Viņš domā, ka gribot negribot tā jādara, ja nav tēvu klausījis, jo nabags vien jau esot. Viņš ieiet kambarī, uzliek saiti uz kakla un palaiž vaļā. Tavu brīnumu! Tikko palaižas vaļā, tas atrodas ar visu saiti kaklā uz krēsla sēdot. Dēls labi apskatās un redz, ka viņam priekšā uz grīdas ir vesela čupa zelta naudas. Viņš nu saprot, cik labs viņam tēvs bijis, kad viņam paglabājis naudu.

No tā laika viņš dzīvojis pavisam labi.

203. Duksis un Piksis.

Divas mazās mājas bija tālu no citām mežā, tādā vidū, kur vēl dzīvoja tumši ļaudis, kas bijās no velna, ka tas varot sagrābt cilvēkus vai lopus, un tos vārdzināt. Abās mājās dzīvoja lieli šķelmji, kas bija palaiduši savus pirkstus uz zagšanu un viens otram palīdzēja citus aplaupīt. Viņi bija paši pielikuši liekus vārdus, ar kuņiem tie savā starpā saucās, lai viņi tumšā naktī varētu labāk atrasties, kad tie, kur kopā uz zagšanu izgājuši, brīžam šķīrās. Tāds uzvārds bija vienam Piksis, otram Duksis.

Vienreiz viņi naktī izlīduši no sava meža, norunājuši apzagt vienu turīgu saimnieku. Piksis gribēja nogriezt dārzā kāpostus, un Duksis tikām meklēt kūti avenu. Šis gan lēnām vēra kūts durvis, bet tās tomēr čīkstēja. Saimnieks, vēl neaizmidzis, to sadzirdēja istabā un sauca dēlam: «Anci, celies! Kūts durvis čīkst! Kas zin, vai zagļi nav kūtī?»

Ancis, no miega uzmodies, atbildēja: «Kad tur kas būtu, tad jau Duksis gan rietu.» Šis bija arī mājas suņa vārds.

Tēvs viņam uzbāzās, sacīdams: «Nu, miega mice, piecelies jel un palūko, kas tur ir. Pasauc Duksi, kas zin, kur viņš ielīdis.»

Ancis piecēlies izgāja laukā un sauca: «Duksi, Duksi!»

Suns bija aizvazājies nāburgos, bet zaglis kūtī, dzirdēdams savu vārdu, domāja, ka viņa biedrs to saucot, un atbildēja: «Es šepat esmu.»

Ancim palika bail, viņš iespruka istabā un teica elsdams: «Vai Dieviņ, tēvs, mūsu Duksis runā!»

Tēvs vaicāja: «Ko tad viņš tev sacīja? Vai nesacīja, ka tu esi mulķis un no miega vēl apreibis?»

Ancis atbildēja: «Vai man ticat, vai neticat, Duksis atbildēja, ka viņš šepat esot. Eita paši ārā, un jūs to dzirdēsiet!»

Tēvs arī uzcēlās un izgāja un, smiedamies par dēlu, sauca: «Duksi, Duksi!»

Zaglis, to dzirdēdams, atkal domāja, ka tas esot viņa palīgs, un atbildēja: «Tepat es vēl esmu, nekliedz jel tā, brēķi!»

Nu arī pats saimnieks satrūcies pateica Dievam, ka viņš vēl pa durvīm varēja iemukt un bulti aizšaut. Tad viņš sacīja uz dēlu: «Ko nu iesāksim? Duksī ir velns ieskrējis, tas citādi nevar būt. Teci nu, dēliņ, žigli uz Puntules Juri, un lūdz viņu mīļi no manas puses, lai viņš tūlīt atnāk!»

Puntules Juris bija vecs grāmatnieks, ko zemnieki visapkārt veda savās mājās gan visādās slimībās, gan arī kad bijās, ka viņi esot apburti, vai kad velns viņiem esot piesieties, lai viņš pār tiem skaitītu pātarus un aizdzītu velnu ar Dieva vārdiem. Viņš nedzīvoja ne pusversti no tā saimnieka, pie kā zagļi bija atnākuši.

Ancis, neuzdrīkstēdamies iziet pa durvīm, ka viņu arī velns nesagrābj, izlīda otrā pusē caur logu un pārkāpis aiz nama pār sētiņu, aizskrēja par tīrumu uz Puntuli. Juri viņš vēl atrada nomodā. No lielām sāpēm, kas viņam bija kājās ieskrējušas, viņš nebija varējis aizmigt. Kad nu Ancis gauži lūdzās, tad Juris atbildēja, ka viņš gan labprāt ietu, bet viņš no sāpēm nevarot ne kājās stāvēt. Ancis tomēr lūgdams neatļāvās un apsolījās viņu aiznest uz savas muguras, lai tik nākot viņus pestīt no velna.

Viņš norāva ātrumā no sienas baltu uzvalku, kas tur bija piekārts, palīdzēja to Jurim uzvilkt, pajēma to sev uz muguras un sāka nest. Steigdamies ar savu nastu uz māju, viņš, uzmeklēja īsāko ceļu caur sakņu dārzu. Piksis, kas pašu laiku nogrieztās kāpostu galviņas bāza maisā, ieraudzīdams tumsā Ancī, domāja, ka viņa biedrs Duksis nes baltu avenu uz muguras, un vaicāja: «Vai tu dabūji?»

Ancis domādams, ka viņa tēvs nācis pretī un prasa, vai viņš dabūjis Puntules Juri, atbild: «Dabūju gan, še viņš man ir uz muguras.»

Piksis, domādams par avenu, saka: «Tas ir labi! Met viņu tik zemē, man ir nazis rokā, es viņam tūlīt kaklu nogriezīšu.»

To dzirdot, arī Puntules Jurim palika bail, ka velns viņam kaklu nogriezīšot, un nu viņš atsvabinājies no Anča, ar savām klibajām kājām, kā varēdams aizskrēja mājā. Ancis kliegdam, ka arī dārzā esot velns, bailēs pie loga nosita galvu.

Trokšņa iztraucēti, zagļi steidzās, viens ar avenu, otrs ar kāpostu maisu, uz savu mežu, kur viņi viens otram stāstīdami, kas bija noticis, un pēc arī no citiem izklausījuši, ko tie paši vēl nezināja, dažu labu reizi savā starpā nosmējās par tiem muļķiem, kuņus viņi bija apzaugši.

204. Puika mucā.

Nabaga algādža puikam, kartupeļus rokot, bija vīzītes noplīsušas un kājiņas gauži sala. Kad saulīte jau taisījās uz noiešanu, tad viņš lūdza saimnieku, lai palaižot tuvējā mežā iet lūkus noplēst, ko arī saimnieks atvēlēja. Kāmēr zēns ar lūku plēšanu pūlējās, tikmēr saulīte bija nogājusi un metās jau krēsla.

Nu zēns taisījās iet malā, bet ar lūku plēšanu bija tā apstulbis, ka nevarēja un nevarēja malu atrast. Ilgāku laiku pa mežu maldījies, viņš pamanīja pa koku starpām uguni, uz kurieni arī čakli vien steidzās. Tik tuvu pienācis, ka tikai kāds krūms viņu šķīra no trim tēviņiem, kas pie uguns sēdēja, viņš tos jau no izskata vien pazina par laupītājiem. Viņi bija pašulaik jēra gaļu izvārījuši un nu taisījās pie vakariņām. Zēns, baidīdamies no nikniem zvēriem, kas šai mežā pulkiem piemita, negribēja nakts laikā tālāk pa mežu maldīties, bet pie laupītājiem iet un ar tiem kopā mist arī neiedrošinājās, tādēļ nodomāja turpat aiz krūma nogulties un tā rītu sagaidīt.

Kad laupītāji sāka ēst vakariņas, tad zēnam arī gan siekalas tecēja, un kā jau kartupeļu noracies, lūku noplēšies un turklāt krietni pamaldījies, būtu arī labprāt un ar lielu garšu ēdis vakariņas. Bet šī gavēšana arī nekas nebūtu bijusi, ja laupītāji nebūtu apkrimstos kaulus sākuši aiz muguras pār krūmu sviest, kuņi, krizdami uz zēna stīvā kažociņa taisīja it savādu troksni.

Laupītāji, par šo savādo troksni iztrūkušies, steidzās apskatīt, kas tur gan esot, un zēnu atraduši, to veda negribot pie gaismas un krietni nopratināja, kā un kādēļ šis te atnācis un apgulies.

Kaut gan zēns vientiesīgi izstāstīja, tomēr viņu vaļā nelaida, laikam baidīdamies, ka viņus nodos.

Tādēļ uz laupīšanu iedami, tie nodzina tukšai mucai no viena gala stīpas, izjēma dibenu, ielika tad mucā zēnu un turklāt krietnu gabalu no nupat vārītās gaļas viņa pārtikai, un ielikuši mucai atkal dibenu, to sastīpoja ar stīpām. Zēnam, šādā cietumā esot, pārgāja visa ēstgriba, tā ka viņš pameta līdziedoto gaļas gabalu pavisam neaiztiktu.

Tā laiciņu gulēdams un domādams, kā no mucas ārā tikt, viņš izdzirda kaut ko ap laupītāju apkrimstiem kauliem gramstāties. Pa spundes caurumu lūrēdams, viņš redz lielu vilku, kas, kaulus sakrimitis, nāk uz mucas pusi, laikam saozdams zēna nēsto gaļas gabalu. Vairāk reizes ap mucu staigājis, viņš ož pie spundes cauruma un sajūt, ka mucā ir gaļa. Šā un tā ap mucu izgrabinājies un nevarēdams gaļas dabūt, viņš beigās bāž asti pa spundes caurumu mucā un sāk iekš mucas vēdināt, laikam domādams, ka gaļa pieķersies. Nepieķērās nu vis gaļa, bet zēns sagraba dūšīgi pie astes un uzsauca: «Nu tad reizē!»

Un vilks arī stiepa, ko jaudāja, zēnu ar visu mucu uz priekšu, ka ģeņģeriem vien gāja, un muca ap kokiem neganti daudzījās. Pēc laba laika raušanas tikpat mucai stīpas bija apdauzītas un tā izjuka. Nu zēns arī vilka asti palaida, un tas aizskrēja, atpakaļ neskatīdamies.

Kad zēns no mucas izlīda, tad pašu laiku gaisma ausa, un kad labi apskatījās, tad nojēdza, ka netālu no rokamā kartupeļu gabala, mežmalā bija izrauts. Nu viņš gāja, par spīti visām nakts briesmām, priecīgs mājā, bet citā reizē vairs nekad nedomāja vakarā iet mežā lūkus plēst.

205. Kā malēnieši seskus ķer.

Seski, kā zināms, ir mazi un ļoti manīgi kustoņi. Nav viegli viņus uzmeklēt, bet vēl grūtāki ir tos noķert. Arī noķerto sesku vajaga ļoti rūpīgi nodirāt, lai nesabojātu plāno un dārgo ādiņu.

Malēnieši turpretī zina noslēpumu, kā daudz vieglāki

tikt pie sesku ādām. Stipri aukstās ziemas dienās viņi staigā ar ūdens krūzi rokā pa mežu un meklē seskus. Kad nu pamana kādu sesku, tad pieiet tam gluži klusām klāt un sāk pamazām liet ūdeni uz astes. Pēc kāda laiciņa, kad aste jau piesalusi, uzklie dz labi stipri: «Cui!»

Sesks nu sabīstas un aizskrien, bet piesalusī āda paliek uz vietas.

Vai arī mums tā nevajadzētu seskus ķert?

Satura rādītājs.

I Zvēru pasakas.

1. Lapsa māca vilku zvejot	5	16. Strazds māca balodim ligzdu darīt	19
2. Zvēri bēgdami iekrīt bedrē	6	17. Vārna un gulbis	20
3. Zvēri iet grēkus sūdzēt	8	18. Dzērve māca lapsai laisties	20
4. Lapsa sludina mieru	10	19. Ceplītis un lācis	21
5. Lapsa ar krūzi	10	20. Lapsa ar gaili	21
6. Kas bailīgāks par zaķi	11	21. Sams un ulis	21
7. Salnas derības ar zaķi	11	22. Circenis' pieviļ peli ..	22
8. Zvēru karš suņa dēļ	12	23. Gailis un varde	22
9. Auns ar vilku	14	24. Pūce un vanags	22
10. Vērsis ceļ ēku	15	25. Zvēri rok upi	23
11. Vienradzis iet skrieties ar cilvēku	16	26. Zvēri taisa ceļu	24
12. Zvēri un abru taisītājs	16	27. Zvēri Noāsa šķirstā ..	24
13. Vilki saplēš novēlēto cilvēku	17	28. Lopu saruna ziemas-svētkos	25
14. Darbinieks, lācis un vilki	18	29. Koki	25
15. Pīle ar gaili	19	30. Osis	25
		31. Ozols un beka	26
		32. Tāss un sveķi	26

II Brīnumu pasakas.

33. Uluvirpuniķis	31	45. Triju brāļu līgums ar velnu.	67
34. Noslēptā dvēsele	36	46. Netīrais velna kalps ..	72
35. Labie brāļi	40	47. Velns māca brandvīnu dedzināt	74
36. Sadancotās kurpes	43	48. Velns rada tabaku	75
37. Kēniņa meita zārkā	46	49. Velna bilde	76
38. Maģiskā bēgšana	49	50. Vīrs meklē zudušo sievu	79
39. Neuzticamā māsa	54	51. Varde par līgavu	82
40. Burvis un viņa mācekļi	55	52. Baltā un melnā līgava	85
41. Bezbailis meklē bailes	58	53. Trijādas sievas	88
42. Slēpšanās no kēniņa meitas	61	54. Zaltis par precinieku	89
43. Kalējs ar Nāvi	64		
44. Nāve par krustmāti ..	65		

55. Vēzis precē ķēniņa meitu	95	91. Jauneklis ar spārnem	185
56. Meitene meklē savus brāļus	97	92. Brīnumu mālderis	187
57. Ceļojums uz viņu sauli	99	93. Trīs vēja mezgļi	189
58. Ceļojums uz elli	101	94. Žīds ērkšķu krūmā ..	190
59. Meklēšana pēc nepazīstamā	104	95. Šķavi	191
60. Dzīvās kokles	109	96. Divi ceļotāji	194
61. Dieva dotā sieva	113	97. Stiprais Ansis	196
62. Dzīve debesīs	117	98. Lielie stiprinieki	198
63. Bērni debesīs	119	99. Ķēniņa dēls pareģis ..	200
64. Cilvēka pāreja debesīs	120	100. Četri brīnuma amatnieki	202
65. Krievs debesīs un ellē	121	101. Trīs brīnuma dakteri	203
66. Dzīvē un nāvē savienotie brāļi	122	102. Vīrs pārvēršas par putnu un zivi	203
67. Putns ievilina cilvēku citā pasaulē	124	103. Zvēru valoda	208
68. Akmeņa cilvēks	124	104. Čūsku ķēniņa kronis	209
69. Elles katla kurinātājs	125	105. Baltā čūska	210
70. Vīrs ceļo uz elli ..	127	106. Vīrs guļ ziemas miegu	211
71. Meitas pie Laimes mātes	128	107. Sēzam, atdaries	211
72. Misiņbārdis	131	108. Bērns starks lizdā ..	213
73. Trīs vecenītes par vērpējām	134	109. Atrastais bērns	215
74. Pateicīgais mironis ..	136	110. Bezrocīte	218
75. Pieci savādie stiprinieki	139	111. Brīnumu dēli	222
76. Vienacīte, Divacīte, Trijacīte	142	112. Māras meita	225
77. Uzticamais sulainis ..	144	113. Sniega vīrs	227
78. Ķēniņa meita glāžu kalnā	148	114. Sapnis	227
79. Gudrais zirgs	151	115. Nicinātais dēls	232
80. Kaķis palīdz puisim..	155	116. Dažādie brāļi	235
81. Bulbula putns	160	117. Laime un Nelaieme ..	237
82. Zvejnieks un viņa sieva	164	118. Nepieplidāmais nabags	240
83. Čūskas gredzens	165	119. Dieva dots gredzens	241
84. Brīnuma lampa	169	120. Dievs palīdz nabagiem	243
85. Raganas šķiltavas	172	121. Nabagu brāļu laime ..	244
86. Galdiņ, klājies	175	122. Zelta cirvis	245
87. Burvju dzirnaviņas ..	176	123. Brāļu satiecība	246
88. Brīnumu augļi	177	124. Laimīgs un nelaimīgs bērns	247
89. Burvju putns	180	125. Laime un bagātība ..	248
90. Zaķu gans	182	126. Nelaieme	250
		127. Laime izpilda trīs vēlēšanās	252
		128. Dievs žēlo un soda ..	252
		129. Kā blusas cēlušās	253
		130. Svētais rijā	255
		131. Pārbaudītais ķēniņš ..	255
		132. Atgriezies laupītājs ..	256
		133. Bargais kungs	257

134. Jēra sirds	259	151. Kēniņa dēls un kalēja dēls	293
135. Nepaklausīgais eņģelis	261	152. Kēniņš un ganu puika	295
136. Skroderis debesīs	263	153. Gudrās atbildes	297
137. Dieva sodi	264	154. Bagātais Mārtiņš ..	297
138. Neatminamā mīkla	267	155. Lielais mākslinieks ..	306
139. Kunga laime	272	156. Nolemtais liktenis	309
140. Gudrā sieva	274	157. No pērkona izglābtais kēniņa dēls	310
141. Apvainotā kēniņa meita	275	158. Laime un Nelaime	310
142. Atstātā ligava	279	159. Meitene un slepkava ..	312
143. Žēlsirdīgā meitene ..	280	160. Gudrais kēniņa namdaris	313
144. Kas otram bedri rok, pats iekrīt	281	161. Pēteris Lielais medībās ..	315
145. Neīsti draugi	282	162. Laupītājs par precinieku	316
146. Kā slinkā sieva izārstēta	283	163. Zilbārdis	317
147. Gudrie padomi	286	164. Laupītājs precē trīs māsas	319
148. Uzminētās mīklas ..	288	165. Vīrs pie laupītājiem..	322
149. Šaubīgā audēja	290		
150. Vecais tēvs siena kau dzē	290		

III

Joku pasakas.

166. Kurš papriekš paliks dusmīgs	327	184. Putns vēl mežā, iesmu jau drāž	346
167. Augšas un apakšas ..	328	185. Neredzīgā ligava	346
168. Dievs un velns kopj lopus	329	186. Šļūpstīgās meitas	347
169. Lieļa brēka, maza vilna ..	330	187. Savāda pareģe	347
170. Ežera saraušana	330	188. Viesis no debesīm ..	350
171. Acu liešana	331	189. Gaŗā diena	353
172. Milzis ar vienu aci ..	333	190. Skopais saimnieks ..	353
173. Gans un milzis	334	191. Trīs ūdens kausiņi ..	354
174. Lāču dīdītājs	337	192. Tikai uzsvilpo	354
175. Negantā sieva	338	193. Trīs brāļi	355
176. Kad kokiem nobirs lapas	339	194. Vīrs, kas gājis skolā ..	356
177. Kā laiskā sieva izmācīta	340	195. Iztapīgais vagārs	357
178. Ādams un Ieva	341	196. Izdalītais pēriens	358
179. Gāģānu kari	342	197. Kā kungs ticis debesīs ..	359
180. Dumjā saimniece	343	198. Viszinis	359
181. Slinkā sieva	344	199. Kvarts, kvarts	362
182. Sīkstais saimnieks ..	344	200. Trīs vācieši Krievijā ..	362
183. Vīrs sievas darbos ..	345	201. Nabaga pirtnieks	363
		202. Tēva testaments	366
		203. Duksis un Pīksis	367
		204. Puika mucā,	369